اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

یکشنبه
• ۲۴ مهر ۱۴۰۱
• ۱۹ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
• ۱۶ اکتبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۴۹۱ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۱۷۳ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

نقشه سیاسی دنیا در حال تغییر است

همزمان با هفدهم ربیع‌الاول، سالروز میلاد پیامبر اسلام (ص) و امام صادق (ع)، رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مسئولان نظام و میهمانان خارجی شرکت‌کننده در کنفرانس وحدت، مهم‌ترین نیاز امت اسلامی برای نقش‌آفرینی و دستیابی به جایگاه رفیع در هندسه جدید قدرت را اتحاد و انسجام دانستند و با اشاره به جایگاه بسیار مهم فرزانگان و خواص و جوانان روشن‌بین دنیای اسلام برای تحقق این مهم گفتند: «وحدت اسلامی» و حضور تاثیرگذار در دنیای جدید امکان‌پذیر و شدنی است؛ به‌شرط تلاش عملی و ایستادگی در مقابل سختی‌ها و فشارها که نمونه بارز آن نظام جمهوری اسلامی است که در مقابل قدرت‌ها تسلیم نشد و ایستاد و اکنون به درخت تناوری تبدیل شده است که حتی تصور «کَندن» آن نیز امکان‌پذیر نیست. ۲

گره‌های قانونی سد راه تجارت کلان ایران مشکل‌آفرین شد

صادرات مجدد معطل زیرساخت‌های فنی

صادرات مجدد یک فرصت دوباره در تجارت بین‌المللی تعریف می‌شود؛ فرآیندی که طی آن کالاهای وارداتی بی‌هیچ تغییر شکلی و بدون ایجاد ارزش‌افزوده دوباره از سوی تجار و صادرکنندگان مقیم کشوری به کشورهای ثالث، آن هم از مبادی رسمی همچون مناطق آزاد، بنادر یا حتی از انبارهای تحت حفاظت گمرک کشورها صادر می‌شوند. بسیاری از کارشناسان اقتصادی و فعالان بازرگانی معتقدند صادرات مجدد یکی از فعالیت‌های مثبت تجاری است که برای کشورهای طرفین این نوع معامله، سودآوری دارد. ایران به‌دلیل موقعیت استراتژیک جغرافیایی خود، همواره از مزیت‌های متعدد تجاری برخوردار است و می‌تواند به هاب منطقه برای تجارت به‌ویژه صادرات مجدد تبدیل شود. باوجود این ابعاد مثبت، به‌دلیل نقایص متعدد لجستیکی و زیرساختی حمل‌ونقل و همچنین چالش‌های دیپلماتیک ایران با برخی کشورها، کشورهای حاشیه خلیج‌فارس مانند امارات متحده‌عربی و عمان تبدیل به هاب منطقه در مسئله صادرات مجدد شده و این فرصت را از ایران ربوده‌اند. ۸

عکس: آیدا فریدی

خطری با آثار مخرب بالا در کمین تهرانی‌ها است

سپر شکننده پایتخت در برابر زلزله ۱۰

یادداشت‌های امروز

به‌سوی فهم فناوری نرم ۴

ضرورت برنامه‌ریزی برای مدیریت بازار مسکن ۱۰

بستری برای شفافیت ۱۲

گفت‌وگو

سودای دستیابی به خلیج‌فارس کیهانی ۶

محیط‌زیست در صدر برنامه‌ها قرار گیرد ۱۵

گزارش‌های روز

تولید پارچه با ۳۰ درصد ظرفیت ۴

کاهش «حقوق ورودی» کافی نیست ۱۲

کاهش احساسات منفی رانندگان با «افکتا» ۱۳

بیمه سامان
Saman Insurance

حس خوب امنیت برای شما و کارکنان‌تان

بیمه مسئولیت مدنی کارفرما در قبال کارکنان سامان

جهت کسب اطلاعات بیشتر و مشاوره رایگان می‌توانید به وبسایت شرکت بیمه سامان به نشانی WWW.Si24.ir مراجعه یا با شماره تلفن ۸۹۴۳-۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

صمت
صنعت معدن تجارت

ویژه نامه سراسری صمت به مناسبت روز ملی صادرات منتشر می شود

در این ویژه نامه می‌خوانید:
-نگاهی به عملکرد تجار و صادرکنندگان در یکسال اخیر
-بررسی عملکرد دولت در حمایت از صادرات پایدار
-پاسخ نمایندگان مجلس شورای اسلامی به طرح چالش های حوزه تجارت

تلفن تماس واحد بازرگانی : ۳۳- ۸۸۷۲۲۷۳۲- ۰۲۱
تاریخ انتشار : هفته آخر مهرماه ۱۴۰۱
به طور همزمان در سراسر کشور

چهره

ضرورت بروزرسانی قوانین فرهنگی و توسعه سواد رسانه‌ای

رئیس‌جمهوری مخاطب‌محوری و چابک‌سازی دستگاه‌های فرهنگی را موردتاکید قرار داد و گفت: بروزرسانی قوانین در حوزه فرهنگ و توسعه سواد مجازی یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است.

به گزارش ایرنا، سید ابراهیم رئیسی در همایش ملی منطق بازسازی انقلابی ساختار فرهنگی کشور در مرکز همایش‌های صداوسیما اظهار کرد: حذف دوباره‌کاری‌ها و تبدیل دستگاه‌های فرهنگی به دستگاه‌های نقش‌آفرین و مسئله‌محور با رویکرد توجه مخاطبان خود ضرورت دارد.

وی خواستار توجه دستگاه‌های فرهنگی به مخاطبان خود شد و با تاکید بر اینکه نگاه‌ها باید بر حل مسئله معطوف باشد، خواستار تدوین شاخص‌هایی برای سنجش عملکرد دستگاه‌ها شد.

رئیسی خاطرنشان کرد: تمام ساختار، سازمان و اعتبارات برای انجام و تحقق ماموریتی به دستگاه‌های فرهنگی تخصیص یافته و حال سوال این است که از آن ماموریت چه خبر؟

وی مخاطب‌محوری، مسئله‌محوری و چابک بودن دستگاه‌های فرهنگی برای رسیدن به اهداف هر سازمان را مورد تاکید قرار داد تا شاهد دوباره‌کاری‌ها و چندباره‌کاری‌ها نباشیم.

رئیس‌جمهوری همچنین گفت: تعیین نسبت‌هایی که بین دستگاه‌های فرهنگی رسمی و غیررسمی مانند خانواده، مسجد و هیات و بسیاری از ساختارهای فرهنگ‌ساز در جامعه وجود دارد، مهم است، چون دستگاه‌های فرهنگی غیررسمی در تعلیم و تربیت نقش قابل‌توجه و تعیین‌کننده‌ای دارند.

رئیسی تاکید کرد: در بررسی ساختارهای فرهنگی حتما لازم است قوانین بازنگری و بروزرسانی شود که در همین راستا رهبر معظم انقلاب اسلامی به هر سه قوه دستور دادند تنقیح قوانین را دنبال کنند.

▣ توسعه سواد مجازی یک ضرورت است

رئیس‌جمهوری بار دیگر بر انجام مطالعات برای بروزسانی قوانین تاکید و آن را ضرورتی اجتناب‌ناپذیر عنوان کرد و گفت: تمرکز بر اصلاحات در حوزه تعلیم و تربیت باید صورت بگیرد و در کنار آن طراحی شاخص‌های سنجش میزان موفقیت برای حوزه فرهنگی هم از دیگر موضوعات مهم و اجتناب‌ناپذیر است.

رئیسی توسعه سواد مجازی را یک ضرورت برای خانواده‌ها و برای همه عنوان کرد و گفت: توسعه سواد مجازی خود یک سوادی لازم دارد که باید به تمام ابعاد اشراف داشته باشد و مسئول آن آموزش و پرورش است. وی شناسایی ظرفیت زنان در حوزه‌های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را مهم عنوان کرد و افزود: صداوسیما در این زمینه مسئولیت بزرگی دارد و این ظرفیت‌های زنان که همواره مورد تشویق رهبری هستند باید در جامعه شناسایی و معرفی شود. بکارگیری همه الگوهای فرهنگی با تاکید بر فعال شدن معاونت‌های پژوهشی در بخش‌های مختلف به‌ویژه آموزش و پرورش از دیگر موضوعات مهم است که باید به آن توجه شود.

▣ توفان جنگ سایبری

رئیس‌جمهوری ساماندهی تعاملات فرهنگی را مهم خواند و گفت: برای مقابله با آن فرهنگ‌هایی که می‌خواهند به مبانی هجوم ببرند آمادگی وجود دارد و باید در برابر آنهایی که می‌خواهند تهاجم کنند ایستادگی کرد که سازکار خود را دارد.

رئیس شورای‌عالی انقلاب فرهنگی تاکید کرد: در این توفان جنگ سایبری، هرگز تکانه‌ها آن کشوری که مبانی فرهنگی غنی و مستحکمی داشته باشد را تکان نخواهد داد. اگر مبانی محکم باشد و صیانت شود، نباید از توسعه الکترونیک نگران شد، زیرا هر روز پدیده‌ای نو به میدان می‌آید و نگرانی زمانی است که هویت ملی تهدید شود. رئیسی با یادآوری یکی از مصاحبه‌ها درباره «گفت‌وگو» گفت: گفت‌وگو در جهت رفع شبهات و در جهت پیشرفت امور بسیار موثر است. رهبر معظم انقلاب سال‌های قبل بارها فرموده‌اند کرسی‌های آزاداندیشی و حتما کرسی‌های گفت‌وگو در مجامع علمی و فرهنگی کشور فعال شود، زیرا در جهت توسعه فرهنگی نقش‌آفرین خواهد بود. رئیس‌جمهوری درباره راه‌های تحقق این امر گفت: شرایط یادشده با همکاری همه دستگاه‌ها محقق می‌شود. بنده مجری هستم و همه باید به همه کمک کنیم تا همه این اتفاق‌ها در ساختار توسعه فرهنگی رخ دهد. ما باید حداکثر در هر فصلی با شاخص‌هایی مشخص ارزیابی داشته باشیم و ببینیم به اهداف رسیدیم یا نه و ایراد کار در کجا بوده و در این زمینه باید تقسیم مسئولیت صورت گیرد و با حساسیت دنبال شود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مسئولان و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی:

نقشه سیاسی دنیا در حال تغییر است

همزمان با هفدهم ربیع‌الاول، سالروز میلاد پیامبر اسلام (ص) و امام صادق (ع)، رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مسئولان نظام و میهمانان خارجی شرکت‌کننده در کنفرانس وحدت، مهم‌ترین نیاز امت اسلامی برای نقش‌آفرینی و دستیابی به جایگاه رفیع در هندسه جدید قدرت را اتحاد و انسجام دانستند و با اشاره به جایگاه بسیار مهم فرزانگان و خواص و جوانان روشن‌بین دنیای اسلام برای تحقق این مهم گفتند: «وحدت اسلامی» و حضور تاثیرگذار در دنیای جدید امکان‌پذیر و شدنی است؛ به‌شرط تلاش عملی و ایستادگی در مقابل سختی‌ها و فشارها که نمونه بارز آن نظام جمهوری اسلامی است که در مقابل قدرت‌ها تسلیم نشد و ایستاد و اکنون به درخت تناوری تبدیل شده است که حتی تصور «کَندن» آن نیز امکان‌پذیر نیست.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با طرح این سوال که «منظور از وحدت چیست؟» خاطرنشان کردند: آنچه از وحدت در دنیای اسلام مد نظر است، وحدت در حفظ منافع امت اسلامی است، نه وحدت نژادی و جغرافیایی.

ایشان افزودند: فهم صحیح منافع امت اسلامی و اینکه مسلمانان باید با چه کسانی و چگونه دوستی یا دشمنی کنند و به اشتراک عمل در برابر نقشه‌های استکبار برسند، برای تحقق وحدت، بسیار مهم است.

رهبر انقلاب اسلامی با تاکید بر اینکه نکته مهم و اساسی در اشتراک عمل، رسیدن به فهم مشترک درباره تغییر هندسه سیاسی در دنیا است، گفتند: نقشه سیاسی دنیا در حال تغییر و نظام تک‌قطبی در حال حرکت به سمت مطرود شدن است و سلطه استکبار جهانی نیز هر روز بیش از گذشته مشروعیت خود را از دست می‌دهد؛ بنابراین دنیای جدیدی در حال شکل‌گیری است و سوال بسیار مهم این است که جایگاه دنیای اسلام و امت اسلامی در این دنیای جدید کجاست؟ حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تاکید کردند: در چنین شرایطی امت اسلامی می‌تواند جایگاه رفیعی داشته باشد و در دنیای جدید، الگو و پیشرو باشد؛ به شرط آنکه بتواند به اتحاد کلمه برسد و خود را از تفرقه و وسوسه‌های امریکا و صهیونیست‌ها و کمپانی‌های بزرگ رهایی بخشد.

ایشان با طرح یک سوال دیگر مبنی بر اینکه «آیا اتحاد کلمه مسلمانان و داشتن جایگاه رفیع در دنیای در حال تغییر امکان‌پذیر است؟»، گفتند: بله، اتحاد بین ملت‌های اسلامی ممکن است اما نیازمند تلاش و عمل و ایستادگی در مقابل فشارها و سختی‌ها است.

رهبر انقلاب اسلامی با تاکید بر اینکه در این زمینه بیشترین امید به خواص دنیای اسلام و جوانان روشن‌بین و نقش‌آفرینی آنها در هدایت افکار عمومی است، افزودند: یک نمونه از امکان تحقق تاثیرگذاری، جمهوری اسلامی ایران است که نهالی کوچک با هدایت‌های امام خمینی (ره) در مقابل دو ابرقدرت آن زمان ایستاد و آن نهال اکنون به درختی تناور تبدیل شده است که غلط بکند کسی حتی فکر کَندن آن را نیز بکند.

ایشان خاطرنشان کردند: ما ایستادیم و پیش رفتیم. البته ایستادگی نیز مانند هر کار دیگر سختی‌هایی دارد اما آن کسانی هم که تسلیم می‌شوند دچار سختی می‌شوند؛ با این تفاوت که ایستادگی موجب پیشرفت و تسلیم باعث عقب‌رفت است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تاکید بر اینکه لازمه تحقق وحدت اسلامی، جلوگیری از تبدیل اختلافات مذهبی به تنازع و درگیری است، خاطرنشان کردند: سیاستمداران امریکایی و انگلیسی که با اصل اسلام ضدیت دارند، در محافل خود وارد بحث شیعه و سنّی شده‌اند که بسیار خطرناک است.

ایشان با یادآوری تعبیر گذشته خود از «شیعه انگلیسی» و «سنّی امریکایی» و تلاش برخی برای تحریف آن، گفتند: شیعه انگلیسی و سنّی امریکایی یعنی کسی که در هر جایگاه و مقام و کشوری، مانند داعش با ایجاد دعوا و تفرقه و تکفیر در خدمت دشمن است.

رهبر انقلاب اسلامی با ابراز تأسف از جنایات داعش در عراق، سوریه و به‌ویژه کشتار دانش‌آموزان در افغانستان افزودند: در هر دو طرف شیعه و سنّی، تندروهایی وجود دارند که ارتباطی به تشیع و تسنن ندارند و این تندروی‌ها نباید زمینه‌ساز اتهام‌زنی به اصل مذاهب شود و باید با کسانی که به اسم طرفداری از یک مذهب، احساسات طرف دیگر را برمی‌انگیزند، برخورد جدی انجام گیرد.

ایشان سختی‌ها و فشارها و کشتارهای روزافزون در فلسطین و دیگر نقاط دنیای اسلام را نتیجه «تشتت امت اسلامی» دانستند و با اشاره به وجوه اشتراک فراوان مسلمانان گفتند: جمهوری اسلامی ایران تاکنون هر آنچه در توان داشته برای تحقق عملی وحدت اسلامی به کار گرفته که نمونه بارز آن حمایت همه‌جانبه از برادران اهل تسنن در فلسطین است که این حمایت بعد از این هم با همه توان ادامه خواهد داشت.

رهبر معظم انقلاب اسلامی با تاکید بر اینکه جبهه مقاومت که در دنیای اسلام شکل گرفته، مورد حمایت جمهوری اسلامی است، خاطرنشان کردند: ما به لطف و عنایت خداوند ایمان داریم و به تحقق عملی آرزوی بزرگ وحدت اسلامی، امیدوار هستیم.

در ابتدای این دیدار، رئیس‌جمهوری در سخنانی، پیامبر اعظم را برترین دعوت‌کننده بشر به عدالت، عقلانیت، معنویت و اخلاق خواند و با برشمردن تلاش‌های دشمنان نهضت نبوی برای ترور شخص و شخصیت و دعوت پیامبر، افزود: امروز نیز در صف‌آرایی جبهه ضد اسلام در مقابل پیروان پیامبر، همان تلاش‌ها در قالب تروریسم فرهنگی و اقتصادی جریان دارد اما همچنان‌که آن روز نتوانستند مانع عالم‌گیری نهضت نبوی شوند، امروز نیز نخواهند توانست ملت پایبند به ارزش‌های پیامبر را متوقف کنند.

رئیسی علت کینه دشمن از ملت ایران را پیشرفت‌های خیره‌کننده و همه‌جانبه آن دانست و خاطرنشان کرد: در سفر اخیر به نیویورک، دبیرکل سازمان ملل در ملاقات خصوصی عذرخواهی کرد و گفت باوجود تلاش‌های زیاد نتوانستم تحریم‌های مربوط به کرونا علیه ایران را رفع کنم که به او پاسخ دادم ملت ایران همواره از تهدید و تحریم، فرصت‌سازی کرده و در قضیه کرونا نیز با فعال شدن ۶ مرکز تولید واکسن به صادرکننده تبدیل شدیم و امروز جزو کشورهای برتر دنیا در مقابله با این بیماری هستیم.

رئیس‌جمهوری با اشاره به آمارهایی از پیشرفت علمی، رشد اقتصادی، کاهش تورم و افزایش همکاری‌های تجاری و بین‌المللی کشورمان، از همراهی صمیمانه مردم با دولت به‌ویژه در اجرای اصلاحات اقتصادی تشکر کرد و گفت: دشمنان ایران در اغتشاشات اخیر نیز به دنبال ایجاد زحمت برای کشور بودند اما مردم با صبر و ایستادگی همچون گذشته آنها را ناکام کردند.

رئیسی، پنهان‌سازی حقایق و گسترش جاهلیت مدرن را از جمله ترفندهای کنونی بدخواهان دنیای اسلام دانست و افزود: راه مقابله با این ترفند، گسترش بیداری بر محور وحدت اسلامی و پرهیز از تفرقه است.

هشدار امیرعبداللهیان به شورای وزیران اتحادیه اروپا:

در صورت صدور قطعنامه اقدام متقابل می کنیم

وزیر امور خارجه با انتقاد از اظهارات مداخله‌جویانه برخی کشورهای اروپایی در قبال حوادث اخیر کشورمان گفت: در صورت صدور قطعنامه یا تحریم‌هایی در نشست آتی شورای وزیران اتحادیه اروپا علیه جمهوری اسلامی ایران، اقدام متقابل خواهیم کرد.

به گزارش ایرنا، حسین امیرعبداللهیان در گفت‌وگوی تلفنی با ژوائو گومز کراوینیو، وزیر امور خارجه پرتغال، درباره برخی موضوعات مرتبط با مناسبات دوجانبه و همچنین مسائل بین‌المللی مورد اهتمام مشترک گفت‌وگو و تبادل‌نظر کرد. طرفین در این گفت‌وگو، با اشاره به بیش از ۵ قرن روابط خوب میان دو کشور، بر گسترش هر چه بیشتر این روابط تاکید کردند.

وزیر امور خارجه کشورمان در این گفت‌وگوی تلفنی با تشریح مذاکرات صورت گرفته در نیویورک و گفت‌وگوهای سازنده رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان با مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، بر ضرورت بسته شدن پرونده‌های اتهامی آژانس علیه جمهوری اسلامی ایران تاکید کرد.

امیرعبداللهیان در موضوع اوکراین نیز بار دیگر تاکید کرد جمهوری اسلامی ایران به هیچ عنوان سلاح برای بکارگیری در جنگ اوکراین در اختیار هیچ طرفی قرار نداده و نخواهد داد.

رئیس دستگاه دیپلماسی کشورمان افزود: ما باور داریم تسلیح هر یک از طرفین بحران، باعث طولانی‌تر شدن جنگ خواهد شد؛ بنابراین به هیچ وجه جنگ را راه مناسبی نه در اوکراین و نه در افغانستان، سوریه و یمن ندانسته و نمی‌دانیم.

▣ تعامل گسترده با آژانس

ژوائو گومز کراوینیو، وزیر امور خارجه پرتغال نیز ضمن تاکید بر پیشینه طولانی روابط خوب میان دو کشور، از مواضع و اقدامات جمهوری اسلامی ایران در تداوم مذاکرات هسته‌ای، به‌ویژه تعامل گسترده‌تر با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی استقبال کرد.

وی همچنین خواستار تداوم همکاری‌های ایران در راستای کاهش بحران در اوکراین شد و در پایان با خانواده تمامی آسیب‌دیدگان حوادث اخیر از جمله نیروهای انتظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران ابراز همدردی کرد.

ایران سرزمین کودتای مخملی نیست

در همین حال وزیر امور خارجه کشور ما و جوسپ بورل، نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا در گفت‌وگوی تلفنی درباره آخرین تحولات مربوط به مذاکرات لغو تحریم و روابط دوجانبه با اتحادیه اروپا و مسائل اخیر در ایران تبادل‌نظر کردند. وزیر امور خارجه با تاکید بر اینکه ایران سرزمین کودتای مخملی یا رنگین نیست، به اروپایی‌ها توصیه کرد با رویکردی واقع‌بینانه به موضوعات بنگرند.

امیرعبداللهیان ضمن قدردانی از تلاش‌های سازنده جوسپ بورل برای کمک به بازگشت همه طرف‌ها به تعهدات خود در توافق گفت: باوجود برخی اظهارات متعارض رسانه‌ای طرف امریکایی، اکنون گام‌های رسیدن به توافق در مسیر درستی قرار دارد و در همین راستا، ما از همکاری آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مسیر فنی استقبال کردیم.

وی یادآور شد: جمهوری اسلامی ایران از پشتوانه قوی مردمی و دموکراسی کارآمد برخوردار است. اینجا سرزمین کودتای مخملی یا رنگین نیست. ایران لنگرگاه ثبات و امنیت پایدار منطقه است.

رئیس دستگاه دیپلماسی کشور افزود: البته ما به چارچوب بزرگ‌تری برای همکاری اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران نگاه می‌کنیم؛ بنابراین توصیه می‌کنیم اروپایی‌ها با رویکردی واقع‌بینانه به موضوع بنگرند.

امیرعبداللهیان همچنین به نقش جمهوری اسلامی و سردار سلیمانی در مقابله با داعش در عراق و سوریه و در نتیجه انتفاع اروپا از امنیت در قاره خود اشاره کرد.

▣ سیاست ایران درباره جنگ اوکراین

وی یادآور شد: ما با روسیه همکاری دفاعی داریم، اما سیاست ما در قبال جنگ اوکراین، ارسال نکردن سلاح برای طرفین درگیر، توقف جنگ و پایان دادن به آوارگی مردم است.

نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز در این گفت‌وگوی تلفنی ضمن ابراز خرسندی از پیشرفت‌های به‌دست آمده در مسیر احیای برجام و اهمیت همکاری میان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با ایران گفت: توافق ایران و امریکا در تبادل زندانیان موضوع مهمی است و آن را گامی رو به جلو برای دستیابی به توافق می‌دانیم.

▣ قصد دخالت در امور داخلی ایران را نداریم

جوسپ بورل در این گفت‌وگو به پیشرفت‌های خوب به‌دست آمده در نیویورک و وین اشاره کرد و گفت: ما قصد دخالت در امور داخلی ایران را نداریم.

نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا ضمن اشاره به برخی مواضع تند در اروپا، بر ضرورت همکاری هر چه بیشتر اتحادیه اروپا و ایران تاکید کرد.

بورل به توضیحات ایران درباره تاکید بر ارسال نکردن سلاح و پهپاد برای بکارگیری در جنگ اوکراین اشاره کرد و آن را در خور توجه دانست.

عکس روز

اجتماع مردم تهران در روز میلاد پیامبر در میدان ولیعصر

عکس: ایسنا

ویژه‌تر از خبر

سندی که به کمک آب می‌آید!

چندین سال است که ضرورت تغییر در نظام حکمرانی آب احساس می‌شود؛ موضوعی که وزارت نیرو را وادار به تنظیم سندی با عنوان «سند حکمرانی آب» کرده؛ سندی که به‌گفته وزیر نیرو مراحل پایانی خود را طی می‌کند و باید دید آیا این سند می‌تواند مرهمی بر چالش‌های بحران آب باشد یا خیر؟

به گزارش ایسنا، باتوجه به اینکه ایران در یک منطقه خشک و نیمه‌خشک قرار دارد و ۸۵ درصد مساحت کشور در منطقه خشک و نیمه‌خشک است و از طرفی قرار گرفتن ۴۵ درصد جمعیت کشور در مناطقی که بیش از ۲۰ درصد منابع آبی را دارند و نیز پدیده تغییر اقلیم که در چند سال اخیر شاهد آن بوده‌ایم، نیازمند یک مدیریت و سازکار قوی به‌ویژه در حوزه آب کشور هستیم.

تغییر در سیاست‌های مدیریتی در بخش‌هایی که مصرف‌کننده آب هستند و به‌ویژه در وزارت نیرو می‌تواند راهی برای حل تنش‌های آبی باشد. علی‌اکبر محرابیان، وزیر نیرو نیز در همین زمینه به‌تازگی اعلام کرد: زمانی که دولت بر سر کار آمد این قول را داد که نظام حکمرانی آب را ارتقا دهد؛ بر همین اساس سندی تنظیم شد که جزو سندهای کم‌نظیر است. از این بابت که کارشناسان حوزه آب اعم از مدیران فعلی و گذشته، متخصصان و اساتید دانشگاه‌ها و دانشمندان حوزه آب روی این سند نظر دادند و سند در ارکان مختلف به‌ویژه کارگروه سازگاری با کم‌آبی که قبلا مصوب شده بود، امروز در شورای‌عالی آب به تصویب اعضا رسید.

وی با اشاره به سه ویژگی این سند افزود: ویژگی اول که مهم‌ترین رکن این سند است عدالت، شفافیت و قانون‌گرایی است. ویژگی دوم، نظام تصمیم‌گیری در سطوح ملی حوضه آبریز بوده که سطوح استانی یا شهرستانی در این نظام تصمیم‌گیری حاکم است.

وزیر نیرو گفت: نظرات متخصصان، مدیران و فعالان بخش کشاورزی، حوزه آب شرب، محیط‌زیست و صنعت در توزیع آب اعمال می‌شود و اختیارات قابل‌توجهی دارند. بخش قابل‌توجه اختیارات ملی به سطوح استانی که به ریاست استانداران تشکیل می‌شود، منتقل شده و این ظرفیت را ایجاد می‌کند که با استفاده از نظرات استماع استانی و شهرستانی مدیریت مناسب داشته باشیم. این سند را با تصویب شورای‌عالی آب به‌زودی در هیات دولت مصوب خواهیم کرد و بعد از تصویب هیات دولت لازم‌الاجرا است.

به‌نظر می‌رسد وزارت نیرو عزم جدی برای تغییر شرایط آب کشور دارد و انتظار می‌رود پس از ابلاغ این سند تمام دستگاه‌ها خود را موظف به اجرای مفاد آن بدانند تا بیش از این مایه حیات هدر نرود و ظرفیتی برای آیندگان نیز وجود داشته باشد.

تولید پارچه با ۳۰ درصد ظرفیت

کاهش احساسات منفی رانندگان با «افکتا»

غفلت از «بیمه کیفیت ساختمان»

آثار زیانبار قطع درختان و قوانین مربوط به آن بررسی شد

شمارش معکوس نابودی زمین

تصور کنید زمین را از ایستگاه بین‌المللی فضایی می‌بینید، کره‌ای آمیخته با رنگ‌های سفید و آبی که اگر با دقت بیشتر و با دوربین‌های ذره‌بینی به آن نگاه کنید شاید بتوانید نقاط سبز رنگ را هم تشخیص دهید؛ نقاطی که به وجود جنگل‌ها و زیست‌بوم‌های متنوع اشاره دارد.

یکی از این نقاط سبز کوچک، مکانی است که به‌عنوان شش‌های زمین یا ریه‌های تنفسی آن شناخته می‌شود.

دانشمندان معتقدند اگر درختان به ناگاه نابود شوند، حجم وسیعی از تنوع زیستی سیاره زمین از بین می‌رود. در حال‌حاضر، از بین رفتن جنگل‌ها عامل اصلی پیش‌برنده انقراض در سراسر جهان است.

یک نقطه کوچک سبز کمرنگ

جنگل‌های بارانی آمازون، زیستگاهی حیاتی مهمی است که نقش انکارنشدنی در تولید اکسیژن و جذب دی‌اکسیدکربن دارند. این در حالی است که یکی از مهم‌ترین رخدادهایی که سال گذشته دامن محیط‌زیست را در مقیاس جهانی گرفت، این بود که دانشمندان اعلام کردند بخش شرقی جنگل‌های آمازون به‌دلیل قطع درختان به‌جای جذب کربن، آن را به صورت تصاعدی بالا می‌برند. گزارش می‌شود میزان افزایش دما در این بخش از آمازون، در داغ‌ترین ماه‌های سال، ۳ برابر میانگین جهانی است. به فرض وجود ایستگاه بین‌المللی فضایی، اگر بخواهید با همان دوربین‌های ذره‌بینی، زمین را ببینید، بی‌شک همان گوی آبی و سفید که نشان‌دهنده پنهان شدن این کره آبی و خاکی در حجم عظیمی از ابر و اقیانوس است را مشاهده می‌کنید، اما شاید خبری از نقاط کوچک سبز یادشده نباشد. مجله نیچر در این‌باره نوشته است؛ «حدود ۱۲هزار سال پیش، درست زمانی که انسان، فعالیت‌های کشاورزی خود را آغاز کرد، تقریبا نیمی از هشت و نیم تریلیون درخت از بین رفت. البته بخش عمده این تخریب در سال‌های اخیر رخ داده و از زمان آغاز عصر صنعتی، جنگل‌ها ۳۲ درصد کاهش پیدا کرده‌اند. جنگل‌های مناطق گرمسیری به‌سرعت در حال نابودی هستند و سالانه ۱۵ میلیارد درخت قطع می‌شود. موج انقراض فراتر از جنگل‌ها گسترش می‌یابد و حیات وحشی که به درختان پراکنده و قطعه‌های جنگلی کوچک بستگی دارند، از بین می‌رود.

در سال ۲۰۱۸، پرودلو و همکارانش دریافتند میزان غنای گونه‌ای در مناطق دارای درختان پراکنده در مقایسه با مناطق باز، ۵۰ تا ۱۰۰ درصد بیشتر است.

پرودلو در این‌باره می‌گوید؛ حتی یک درخت جدا در یک منطقه باز می‌تواند به‌عنوان یک آهنربای تنوع زیستی عمل کرده و بسیاری از گیاهان و جانوران را جذب و منابعی برای آنها مهیا کند؛ بنابراین از دست دادن درختان انفرادی نیز می‌تواند تاثیر شدیدی روی تنوع زیستی محلی داشته باشد.»

تخریب درختان و محیط‌زیست جرم است

عباس تدین، وکیل دادگستری درباره اهمیت قانون قطع درختان گفت: هر گونه دگرگونی یا اختلال در محیط‌زیست که زیانبار قلمداد شود، می‌تواند به مفهوم تخریب و دگرگونی محیط‌زیست باشد که قطعا آثار نامطلوب آن بر زندگی همه جانداران به‌ویژه انسان‌ها سایه خواهد افکند. این اثرات سوء که در نهایت سلامت و کیفیت زندگی حال و آینده انسان‌ها را در بر می‌گیرد، باعث‌شده در قوانین کشورها به مقوله محیط‌زیست و پاسداشت آن توجه شود.

به گزارش ایسنا، این وکیل دادگستری ادامه داد: طبق اصل ۵۰ قانون اساسی، «در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط‌زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌شود؛ از این‌رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن، که با آلودگی محیط‌زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.»

این حقوقدان تصریح کرد: در برنامه ۵ ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، یکی از وظایف دولت، بحث محیط‌زیست و توجه به محیط‌زیست است که در آنجا ۴ محور اساسی در بحث محیط‌زیست مورداشاره قرارگرفته و وظیفه دولت است درباره آنها اقدام کند.

کاهش انتشار آلاینده‌های زیست‌محیطی، جلوگیری از تخریب و آلودگی محیط‌زیست، حفظ و احیای تنوع زیستی و بحث حکمرانی محیط‌زیستی را در آنجا می‌بینیم که جزو وظایف دولت است و باید با هر اقدامی که باعث نابودی، آلودگی و ضرر و زیان به محیط‌زیست می‌شود، هم پیشگیری و هم مقابله کند.

تدین ادامه داد: طبق تبصره ۲ ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات) «منظور از آلودگی محیط‌زیست عبارت است از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب یا هوا یا خاک یا زمین به میزانی که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا بیولوژیک آن را به‌طوری‌که به حال انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان یا آثار یا ابنیه مضر باشد، تغییر دهد.» همچنین در ماده ۶۸۸ این قانون، برای آلودگی محیط‌زیست و تهدید بهداشت عمومی، مجازات حبس پیش‌بینی‌شده که در کنار این موضوع، جبران خسارت هم مدنظر است.

وی افزود: بدیهی است تخریب و از بین بردن تمام یا بخشی از اجزای محیط‌زیست مانند درختان یا قسمت‌های لاینفک محیط‌زیست که جزو آن است، جرم بوده و طبق ماده ۶۷۷ قانون مجازات اسلامی هرکس عمدا اشیاء منقول یا غیرمنقول متعلق به دیگری را تخریب یا به هر نحو کلا یا بعضا تلف کند یا از کار بیندازد به حبس از ۳ ماه تا یک سال و ۶ ماه [و] در صورتی که میزان خسارت واردشده یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا کمتر باشد به جزای نقدی تا دو برابر معادل خسارت واردشده محکوم خواهد شد.

همچنین در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع برای متجاوزان به محیط‌زیست به‌ویژه جنگل‌ها، مجازات‌های دیگری پیش‌بینی شده که در اینجا هم می‌شود به آن توجه کرد.

وی تاکید کرد: از بین بردن درختان و آسیب به آنها که جزیی از محیط‌زیست است، اگر به صورت عمدی باشد، قطعا جرم است و به استناد قانون مجازات اسلامی و قوانین دیگر، مستلزم مجازات حبس و جبران خسارت در این زمینه خواهد بود.

تکرار موضوعاتی همچون بحث تخریب محیط‌زیست به‌ویژه در منابع طبیعی بحث جنگل‌ها و درخت‌ها نشان می‌دهد که قوانین در این حوزه کارآمد نیست و نیاز به اصلاح و بازنگری دارند تا جلو سوءاستفاده‌ها و اقدامات غیرقانونی را بگیریم. قطعا پاسخ‌های مناسب مانند اعاده وضع به حالت سابق و جبران خسارت در این حوزه در کنار مجازات‌های کیفری می‌تواند کارآمد باشد.

چرا جریمه قطع درختان بازدارنده نیست؟

بسیاری از مواقع مشاهده شده فردی که به‌دلیل بی‌اطلاعی از قوانین اقدام به قطع یا خشکاندن درخت در ملک خود کرده، علاوه بر اینکه جریمه‌های سنگینی از طرف شهرداری و دادگاه را متقبل شده، مجازات حبس ۶ ماه تا ۳ سال را نیز تحمل کرده و حتی در برخی از موارد منجر به عدم‌اخذ پایان‌کار شده است.

به‌گزارش برنا، مجازات از بین بردن درختان در قانون، مجازات سنگینی است. قانون مجازات اسلامی یکی از قوانینی است که اقدام به از بین بردن درختان را جرم تلقی کرده که براساس موضوع ماده یک قانون حفظ و گسترش فضای سبز شهرها، علاوه بر جریمه، حبس از ۶ ماه تا ۳ سال را هم برای قطع یا خشکاندن درخت پیش‌بینی کرده است.

هستند کسانی که دست به قطع درختان با هدف رسیدن به منافع شخصی می‌زنند. آنچنان متن این ماده جامع و فراگیر است که تقریبا قطع هر نوع درخت را در فضای عمومی و حتی اماکن خصوصی که باغ شمرده می‌شود، ممنوع کرده و مجازات آن حبس و جریمه خواهد بود.

بخش مجازات مالی عنوان شده در این ماده علاوه بر جریمه‌ای است که شهرداری به‌عنوان جریمه اداری قطع درخت، از فرد خاطی دریافت می‌کند؛ یعنی کسی که درختی را قطع کند، هم باید مجازات حبس و پرداخت جریمه قانونی دادگاه را تحمل کند و هم جریمه اداری که شهرداری در کمیسیون مربوطه تعیین می‌کند را بپردازد.

سخن پایانی

بسیار شنیده شده که می‌گویند پاسداری از محیط‌زیست و مقابله با قطع درختان، کار نهادهای دولتی است و از ما کاری ساخته نیست. البته سیاست‌گذاری‌های کلان در زمینه محیط‌زیست به عهده دولت‌هاست، زیرا دولت‌ها از مردم مالیات می‌گیرند، همه منابع مالی و ثروت جامعه را در اختیار دارند و باید از میراث آیندگان محافظت کنند، اما واقعیت این است که سهم شهروندان هم در این زمینه کم نیست؛ باید خودمان دست به‌کار شویم و به بزرگ‌ترین وظیفه خود جامه عمل بپوشانیم.

شرکت صنایع و معادن گل گهر

آگهی مناقصه عمومی تجدیدشده شماره ۱۴۰۱/۳۶/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد پروژه "ساخت و نصب wind Guard بر روی نوار نقاله انتقال گندله از کارخانه گندله‌سازی شماره ۱ گل گهر به مجتمع جهان فولاد سیرجان" را از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وبسایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۸ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از محل اجرای موضوع مناقصه روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۱ مقرر شده است. شایان ذکر است فرمت ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

شرکت صنایع و معادن گل گهر

آگهی فراخوان (تجدیدشده نوبت دوم) شناسایی و ارزیابی شرکت‌ها به شماره ۱۴۰۱/۳/ف

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد به منظور "بومی‌سازی سیستم دیاگ آنلاین دامپتراک‌ها (FMS)" اقدام به شناسایی و ارزیابی شرکت‌های سازنده واجد شرایط نماید. لذا کلیه متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد فراخوان شناسایی و ارزیابی شرکت‌ها و سازندگان به آدرس الکترونیکی WWW.GEG.IR مراجعه و اسناد مذکور را از بخش مناقصه و مزایده دانلود نمایند و پاکت خود را که حاوی مدارک خواسته شده جهت شناسایی و ارزیابی می‌باشد، حداکثر تا ساعت ۱۴:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۸ به نشانی دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران تحویل نمایند. شرکت در فراخوان حاضر و ارسال پاکت هیچگونه حقی جهت ارجاع کار ایجاد نمی‌نماید.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

شرکت آلومینای ایران

فراخوان عمومی مناقصات یک‌مرحله‌ای

نوبت دوم

شرکت آلومینای ایران درنظر دارد مناقصه ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی ا از طریق درگاه سامانه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است که مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

ردیف	موضوع مناقصه	نوع مناقصه	شماره مناقصه در سامانه الکترونیکی دولت
۱	انجام خدمات حمل ۳۵ هزار تن سنگ بوکسیت توسط کامیون‌های تریلی کمپرسی	عمومی یک‌مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۳
۲	انجام خدمات حمل ۱۰۰ هزار تن سنگ بوکسیت توسط کامیون‌های تریلی کمپرسی	عمومی یک مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۴
۳	انجام خدمات حمل ۴۰ هزار تن سنگ بوکسیت توسط کامیون‌های تریلی کمپرسی	عمومی یک مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۵
۴	انجام خدمات حمل ۲۰ هزار تن سنگ بوکسیت توسط کامیون‌های تریلی کمپرسی	عمومی یک مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۶
۵	انجام خدمات حمل (جاده‌ای) ۷۰ هزار تن محمولات سود سوزآور (کاستیک) توسط کامیون‌های مخصوص حمل سود	عمومی یک مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۷
۶	انجام خدمات حمل (جاده‌ای) ۴۲ هزار تن محمولات سود سوزآور (کاستیک) توسط کامیون‌های مخصوص حمل سود	عمومی یک مرحله‌ای	۲۰۰۱۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۴۸

مهلت دریافت اسناد مناقصات از سامانه: از مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۴ لغایت مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۰۲ می‌باشد.
مهلت ارائه پیشنهاد: مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۵ می‌باشد.
زمان بازگشایی پاکت‌ها: ساعت ۱۱:۰۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۷ می‌باشد.
اطلاعات تماس مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های الف: استان خراسان شمالی - شهرستان جاجرم - مجتمع تولید آلومینا، به شماره تلفن: ۳۲۶۰۵۳۴۵ - ۰۵۸ و فکس ۳۲۲۷۲۴۸۷-۰۵۸
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: ۴۱۹۳۴ - ۰۲۱
دفتر ثبت‌نام: ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸ - ۰۲۱

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۷/۲۱ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۷/۲۴

واحد ارتباطات و روابط عمومی شرکت آلومینای ایران

یادداشت

به سوی فهم فناوری نرم

مهدی حمزه‌پور
مدرس دانشگاه علامه طباطبایی

تمایز اصلی انسان‌ها و نیز سازمان‌ها «مزیت معنوی» است. این مهم بر مبنای مدل‌های ذهنی افراد و در بستر فناوری‌های مرتبط با آن شکل می‌گیرد و به تعالی می‌رسد. عده‌ای از اندیشمندان حوزه فناوری اعم از مهندسی و مدیریت فناوری، فناوری‌ها را به دو دسته «فناوری سخت» و «فناوری نرم» تقسیم می‌کنند. آنها علم را از جنس دانایی، عرفان را از جنس دارایی و فناوری را از جنس توانایی می‌دانند؛ به بیانی دیگر، فناوری را می‌توان با عبارت «توانایی تبدیل ورودی معین به خروجی مطلوب» یا «توانایی کسب خروجی مطلوب از ورودی معین» تعریف کرد. حال اگر در تعاریف یادشده، ورودی موردنظر فاقد «اراده و هوشمندی» باشد؛ مانند مواد اولیه، تجهیزات، سلول و... می‌توان از آن فناوری به فناوری سخت تعبیر کرد. اما چنانچه ورودی در تعریف فناوری دارای «اراده یا هوشمندی» باشد (مانند فرد، شرکت، سازمان، نهاد و...) می‌توان از آن فناوری به فناوری نرم تعبیر کرد. در فناوری سخت به‌طور معمول، محصول فناورانه مانند تجهیزات، دارو و مواد پیشرفته و... قابل لمس است، اما در مقابل، فناوری نرم، محصولات فناورانه غیرقابل لمس است. توانایی‌هایی مانند واکاوی شخصیت افراد با استفاده از داده‌کاوی و متن‌کاوی شبکه‌های اجتماعی، تعیین حوزه‌های علاقه‌مندی افراد با استفاده از موتورهای جست‌وجو، طراحی سازکارهای خودکنترلی پیشگیری از جرم یا تخلف، جلب اعتماد دیگران برای دستیابی به هدف، توانایی ترویج شایعه در سطح وسیع، توانایی ایجاد انگیزش در مدیران برای موفقیت سازمان، جنگ روانی، لابی و مانند آن، نمونه‌هایی از فناوری نرم هستند که شاید به‌طور طبیعی در فرآیندهای تولید، انتقال، توسعه، انتشار و تجاری‌سازی فناوری‌های سخت و مسائل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه مورداستفاده قرار می‌گیرند، اما به‌طور طبیعی مبنای دانشی این‌گونه فناوری‌ها به‌صورت ضمنی در ذهن افراد قرار دارد و استخراج، تدوین، تعمیم و تطبیق آن با مسائل موجود و مشکلات روز جامعه ضروری است؛ بنابراین فناوری نرم یک پارادایم فناورانه نوین است که نگرش ما را نسبت‌به فضای مدیریت، کارآفرینی، تجارت، امنیت، دفاع، صنعت، آموزش، پژوهش و سایر موضوعات تغییر داده است. بی‌هیچ مداهنه‌ای، جهان حال و آینده، جهان فرهنگی و به تعبیری جهان نرم است و قدرت حقیقی کشورها در سایه قدرت نرم برآمده از برتری در رقابت‌های فرهنگی در بستر صنعت فرهنگی است. گفتنی است سیستم‌های دانشی کاربردی و نشأت گرفته از علوم انسانی ـ اجتماعی، دانش و علوم غیرمادی که هدف‌شان حل مشکلات عملی بشر باشد، فناوری نرم نامیده می‌شود. فناوری نرم مفهوم جدیدی نیست. هزاران سال است که انسان در حال ایجاد و توسعه فناوری نرم و بهره‌برداری از آن بوده است. اما به‌دلیل تاثیرات عظیم صنعتی شدن و دستاوردهای چشمگیر علوم و فناوری طبیعی، فناوری نرم تحت پوشش فناوری سخت قرار داشته و به‌عنوان گونه‌ای از فناوری، به‌ندرت به‌طور آگاهانه توسعه یافته است. به‌تازگی رفتار بسیاری از مردم به‌عنوان مصرف‌کنندگان با تاکیدی تازه بر مصرف روحی مطرح شده است. برای رفع این نیاز، ارائه عظیمی از دانش فرهنگی و منابع فرهنگی در قالب محصولات فرهنگی تدوین و به بازار مصرف ارائه شده است.

شرایط ظهور و اهمیت فناوری‌های نرم

ـ حرکت به سمت جامعه دانشی

ـ اهمیت روزافزون تولید فکر و تحقیق و توسعه

ـ یافتن راه‌حل‌ها برای بهبود سازگاری محیط‌زیست و نظام اجتماعی

ـ پشتیبانی از خشنودی فکری و آرامش خیال

ـ نرم کردن بسیاری از سخت‌افزارها و فعالیت‌های سخت‌افزاری

ـ انسانی کردن هر چه بیشتر سخت‌افزار

موضوعاتی هستند که فناوری‌های نرم از طریق ترکیب دانش تکنیک‌های علوم طبیعی و علوم فرهنگی ـ اجتماعی به آنها می‌پردازد. در حالی که در فناوری نرم، بدن انسان به‌عنوان یک کلیت زنده با شعور، احساس، افکار و ارزش‌ها تلقی می‌شود. فناوری سخت بر این عوامل انسانی نیز تاکید می‌کند، اما خیلی دلواپس ظرفیت و واکنش انسان به سمت «خارج» و «ماده» است، در حالی که فناوری نرم بیشتر به فعالیت‌های روان‌شناختی بشر، مانند درک، احساس، حالت، فکر، الگوهای فکری، ارزش‌ها، سنت‌ها، عادت، شخصیت و توانمندی کنترل فعالیت‌های روان‌شناختی توجه دارد؛ بنابراین، پارامترهای اصلی فناوری نرم عوامل گوناگون روان‌شناختی، اجتماعی و فرهنگی هستند.

ارتقای معاینه فنی و کاهش آلاینده‌ها

مدیرعامل ستاد معاینه فنی خودروهای شهر تهران درباره جزئیات طرح «ارتقای اثربخشی معاینه فنی در ایمنی خودروها و کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست» گفت: ضوابط حمل‌ونقل، ترافیک و سلامت خودروها در بسیاری از کلانشهرها و پایتخت‌های جهان، ضوابط ویژه مربوط به هر شهر است. به‌عنوان مثال در شهری مانند شانگهای چین، ضوابط شماره‌گذاری خودرو مخصوص شانگهای است و خودرویی با شماره پکن که پایتخت به‌شمار می‌رود برای ورود به معابر، بزرگراه‌ها و تونل‌های شانگهای با محدودیت‌های تردد یا عوارض روبه‌رو است. به گزارش ایسنا، سیدرضا مفیدی با تاکید بر اینکه راه‌حل مشکلات هر کلانشهر باید راه‌حل خاص همان کلانشهرها باشد، افزود: پیشنهاد ستاد معاینه فنی به معاونت حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران ارسال و سپس با موافقت معاون شهردار، این طرح به شورای حمل‌ونقل و ترافیک شهر تهران تقدیم شد. وی عنوان کرد: امیدواریم با حمایت مدیریت شهری، پلیس راهور، استانداری و... طرح پیشنهادی به نتیجه برسد. مفیدی با اشاره به اینکه گواهی معاینه فنی صادرشده از طریق سامانه سیمفا مراکز معاینه فنی در سراسر کشور معتبر بوده و به نحوی مسئولیت‌ها در تمام مراکز معاینه فنی به‌طور یکسان لحاظ شده، گفت: وزارت کشور می‌خواهد این فرصت را برای همه مراکز معاینه فنی کشور به صورت یکسان لحاظ کند، اما موضوع این است که در حاشیه تهران یا شهرهای دیگر، اهمیت ماموریت مراکز معاینه فنی تحت‌الشعاع فضای کسب‌وکار مراکز قرار می‌گیرد. بدون تردید ایجاد و توسعه و ماموریت مراکز معاینه فنی با هدف مشخصی از ۲۰ سال گذشته انجام شده و ملاحظات کسب‌وکار نباید آسیبی به این خدمات وارد کند.

عکس: آیدا فریدی

فعالان صنعت نساجی درباره معضلات این صنعت عنوان کردند

تولید پارچه با ۳۰ درصد ظرفیت

صنعت نساجی در ابتدای دهه ۹۰ رو به افول رفت. فعالان این صنعت با اشاره به حجم واردات طی این سال‌ها به برکت ارز ارزان حاصل از صادرات نفت، عنوان می‌کنند تولید پارچه در کشور با کمترین ظرفیت در حال انجام است. تولیدکنندگان تاکید دارند اگر تولید زیر ۷۰ درصد ظرفیت باشد، نه‌تنها سود نداشته، بلکه آن را سال‌به‌سال ضعیف‌تر می‌کند؛ از این‌رو امروز با تاکید بر اینکه نباید این سرنوشت برای سایر صنایع رقم بخورد، همیشه از صنعت نساجی کشور به عنوان صنعتی ورشکسته مثال زده می‌شود. تولیدکنندگان پارچه کشور همچنان به معضلات دامن‌گیر شده صنایع از جمله نساجی اشاره دارند و عنوان می‌کنند تولید با وجود شعارهایی که در این زمینه داده می‌شود، اما حامی ندارد.

امضاهای طلایی برخی افراد که اجازه واردات دارند، برمشکلات تولیدکنندگان صنعت نساجی افزوده است؛ علاوه‌بر این، رکود حاکم بر بازار پارچه مبل کشور سنگین شده و مشکلات نقدینگی واحدهای صنعتی را مضاعف کرده است

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

معضل بخشنامه‌های یک‌شبه

حسن همتی، عضو مجمع کارآفرینان درباره مشکلات تولید و بازار این صنعت به صمت گفت: در حال‌حاضر تولیدکنندگان فعال در حوزه نساجی با توانمندی فعالیت داشته و برخی واحدهای صنعتی با ۱۰۰ طرح و ۳ هزار نوع رنگ، پارچه‌های متنوعی را تولید و به بازار داخل و البته بین‌المللی عرضه می‌کنند. وی افزود: ایران، بزرگ‌ترین تولیدکننده پارچه مبل در خاورمیانه است که در برنامه‌های توسعه‌ای صنعت نساجی کشور عراق، ترکیه، ایتالیا و اوراسیا بازار هدف این پارچه‌ها به‌شمار می‌روند. این فعال صنعت نساجی ایران در ادامه سخنان خود عنوان کرد: با وجود اینکه صنعت نساجی کشور ما ظرفیت بالایی در تولید دارد، اما معضلاتی دامنگیر آن شده که حرکت توسعه‌ای آن را کند کرده است. ابلاغ بخشنامه‌هایی که یک‌شبه وضع و یک‌شبه هم ملغی می‌شوند، فقط مشکل این صنعت نبوده و تمام صنایع کشور را درگیر خود کرده است. او گفت: ابلاغ بخشنامه‌های متعدد از سوی نهادهای گوناگون از وزارت صنعت، معدن و تجارت گرفته تا گمرک، معضلی است که تولید را روزبه‌روز ضعیف‌تر می‌کند. وی تصریح کرد: تولیدکننده به‌طور شبانه و مستمر فعالیت داشته، اما همین بخشنامه‌های متعدد حرکت او را کند کرده و انگیزه را از تولیدکننده گرفته است.

چالش ترخیص

عضو انجمن نساجی ایران در ادامه چالش‌های صنایع از جمله نساجی عنوان کرد: بخشی از مواد اولیه موردنیاز تولید پارچه، وارداتی است. در صنعت نساجی معمولا ۲۵ درصد مواد اولیه موردنیاز از خارج تامین می‌شود. سال گذشته تولیدکننده می‌توانست با واردات یک کانتینر رنگ، نیاز یک سال خود را خریداری کند. نمونه آزمایش شده برای تایید استانداردهای داخلی برای تمام سال اعتبار داشت و این‌گونه نبود که یک فرآیند هر بار تکرار شود، اما امسال تغییر برخی بخشنامه‌های درون‌سازمانی بین نهادهای دولتی در تایید استانداردها، روند ترخیص را طولانی‌تر کرده است.

او یادآور شد: دیرکرد ارسال مواد اولیه مساوی با تعطیلی خط تولید بوده و فعالیت‌ها را متوقف می‌کند.

تخصیص ارز و دردسرهای آن

همتی با اشاره به تخصیص ارز موردنیاز برای واردات مواد اولیه تولید پارچه در کشور به بخشی دیگر از معضلات صنعت نساجی پرداخت و عنوان کرد: تخصیص ارز نیما به فعالان صنعت از جمله تولیدکنندگان پارچه طولانی بوده و برای خرید یک کالا لازم است صنعتگر از دو ماه قبل اقدام کند. همتی تاکید کرد: حواله ارز از طریق بانک‌های داخلی زمانبر و گاهی به بیش از دو هفته می‌رسد، این در حالی است که اگر تولیدکننده برای حواله ارز از طریق صرافی‌های خصوصی اقدام کند، این پول در مدت یک روز برای شرکت خارجی حواله می‌شود. او گفت: سرمایه هنگفت واحد صنعتی ۵ ماه می‌خوابد تا روند اداری خرید و تامین مواد اولیه خارجی انجام شود. این عضو مجمع کارآفرینان با اشاره به اختلالات اینترنتی هم گفت: این مشکل سبب‌شده سامانه بهینه‌یاب از دسترس خارج شود و برای انجام فرآیند، تولیدکنندگان با چالش‌های جدیدی مواجه باشند.

مشکلات بانکی و مالیاتی

همتی در بخشی دیگر از مشکلات تولید، عنوان کرد: سیاست‌های انقباضی و سختگیرانه بانک مرکزی، تامین سرمایه در گردش صنعتگران را به نصف رسانده، در حالی که براساس قانون بانک باید ۹۰ درصد فروش واحد صنعتی را در قالب تسهیلات در اختیار او قرار دهد. این فعال صنعت نساجی در ادامه سخنان به مشکلات تولیدکننده در حوزه مالیات اشاره و تصریح کرد: با توجه به بازار تقاضا و کاهش قدرت خرید مردم، فروش نقدی تولیدکنندگان کاهش یافته و بیشتر معاملات بین تولیدکنندگان میان‌دستی و نهایی اعتباری انجام می‌شود، اما سازمان امور مالیاتی در تقسیط مالیات ارزش‌افزوده با صنعتگر همراهی ندارد.

واردات بی‌رویه

همتی درباره نسبت تولید و واردات پارچه در کشور گفت: یکی دیگر از معضلات صنعت نساجی ایران، واردات بدون منطق است. به‌عنوان مثال در حالی که ۱۳۸ واحد تولیدی بزرگ فعال در حوزه پارچه مبلی در کشور فعال هستند، اما آمار واردات این پارچه سال‌به‌سال افزایش یافته است.

او گفت: انجمن نساجی ایران در این‌باره با وزارت صنعت، معدن و تجارت مکاتباتی داشته، اما هنوز پاسخی دریافت نکرده است. این عضو اتحادیه کارآفرینان درباره چرایی واردات پارچه به کشور در حالی که تولید داخل وجود دارد، توضیح داد: برخی آمارهای نادرستی که از سوی برخی افراد خاص که در حوزه تجارت فعالیت دارند، سبب شده شاهد واردات این محصول باشیم. وی گفت: سال ۹۷ به‌دلیل تحریم‌ها، ۱۹۷ تن پارچه وارد کشور شد. این آمار در سال ۹۸ به ۶۴۰ تن و سال ۹۹ با افزایش تقریبا دو برابری به ۲۳۴۰ تن رسید. سال گذشته هم ۴۳۹۴ تن پارچه وارد کشور شد. این آمار رسمی گمرک و وزارت صنعت، معدن و تجارت در حوزه واردات پارچه است. این امر باعث شده عمده واحدهای صنعتی و صنفی نساجی که در استان یزد مستقر هستند فقط با ۳۰ درصد ظرفیت خود فعالیت داشته باشند.

خاموشی‌های تابستانه و زمستانه

خاموشی برق برای برخی صنایع با زیان‌های بسیار همراه است. به‌عنوان مثال، صنایعی که از کوره استفاده می‌کنند به‌دلیل اینکه به حرارت بسیار بالا نیاز دارد، پس از خاموشی انرژی زیادی استفاده می‌کند تا دوباره روشن شده و به درجه موردنظر برسد. واحدهای صنعتی فعال در حوزه نساجی با خاموشی برق آسیب بسیاری می‌بینند، زیرا نخ‌های دوک پاره شده و پارچه‌های داخل مخزن‌ها از بین می‌روند. این زیان در کنار سوختن برخی دستگاه‌ها و خرابی ماشین‌آلات، هزینه زیادی به تولید و تولیدکنندگان تحمیل می‌کند. همتی درباره زیان‌های این خاموشی‌ها عنوان کرد: زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی معمولا به‌لحاظ انرژی کامل نبوده و برق و گاز موردنیاز واحدهای تولیدی تامین نمی‌شود. خاموشی برق در تابستان و نبود گاز در زمستان بخش دیگری از مشکلات صنایع به‌شمار می‌رود. امسال واحدهای صنعتی به‌طور هفتگی، یک روز خاموشی را تجربه کردند که به همان نسبت تولید نیز افت داشت. این فعال صنعت نساجی اظهار کرد: در یک خاموشی بدون اطلاع قبلی معادل ۵ میلیون تومان پارچه از بین رفت و به چند دستگاه آسیب جدی وارد شد. همتی گفت: این ماشین‌آلات آلمانی بوده و باواسطه ترکیه خریداری و وارد کشور می‌شوند. این امر هزینه‌ها را افزایش داده، زیرا کشوری مانند ترکیه ۱۸ درصد مالیات گمرکی برای این واسطه‌گری دریافت می‌کند. وی ادامه داد: تولید و تامین برق از سوی صنعتگر ممکن نیست، زیرا هزینه‌های سربار تولید را افزایش می‌دهد. علاوه‌بر اینکه در حال‌حاضر هزینه‌های جاری بهای تمام‌شده را افزایش داده است.

مشوق‌های خارجی

همتی با بیان اینکه صنعتگران چین و ترکیه معضلات تولیدکنندگان ایرانی را ندارند، عنوان کرد: در حالی که سود بانکی در ایران بیش از ۱۸ درصد است در چین سود تسهیلات بانکی فقط ۳ درصد بوده و این موضوع قیمت تمام‌شده آنها را رقابتی کرده است. از سوی دیگر، جایزه صادراتی که دولت چین برای صادرکنندگان خود درنظر گرفته یا بخشودگی مالیاتی و... نرخ محصولات آنها را بسیار کاهش داده است. این فعال صنعت نساجی کشور افزود: اقتصاد کشور واردات‌محور است و به بهانه ۴ تا ۵ درصد قیمت بالاتر محصولات داخلی از جمله پارچه به‌راحتی مجوز واردات داده می‌شود، بدون توجه به اشتغالزایی که تولید پارچه در کشور دارد.

همتی در پایان چالش‌های صنعت نساجی گفت: تولید حامی واقعی ندارد و در مدیریت وزارت صنعت، معدن و تجارت دفاعی از تولید نمی‌شود. این در کنار امضاهای طلایی برخی افراد که اجازه واردات دارند مشکلات تولیدکنندگان این صنعت را افزون کرده است. علاوه‌بر اینکه رکود حاکم بر بازار پارچه مبل کشور سنگین شده و مشکلات نقدینگی واحدهای صنعتی را مضاعف کرده است. انتظار بود در نیمه دوم سال بازار رونق بگیرد، زیرا بازار پارچه مبل و پرده در این بازه زمانی است، اما این‌گونه نشد و بازار دچار رکود سنگینی است.

حسن همتی: واردات بی‌رویه با امضاهای طلایی سبب‌شده واحدهای تولیدی فقط با ۳۰ درصد ظرفیت خود فعالیت کنند

تولید مازاد پارچه

در ادامه مجید گل‌محمدی از کارشناسان صنعت نساجی درباره ظرفیت تولید پارچه در کشور به صمت گفت: براساس پایشی که در سال ۱۳۹۹ انجام شد، کشور سالانه ظرفیت تولید حدود ۸۷ میلیون متر پارچه مبلی را دارد که نیاز بازار کمتر از این عدد است؛ به‌طوری که سال ۱۳۹۹ حدود ۵ میلیون متر و سال ۱۴۰۰ حدود ۷ میلیون متر پارچه مبلی مازاد در کشور تولید شد. وی افزود: در حال حاضر هیچ محدودیتی در واردات پارچه وجود ندارد و این موضوع (افزایش واردات) با نگاه به آمار گمرک قابل اثبات است. او در ادامه سخنان خود به بازارهای هدف صنعت نساجی کشور به‌ویژه در صادرات پارچه‌های مبلی اشاره کرد و گفت: ترکیه، عراق و ایتالیا از کشورهایی هستند که می‌توانند بازار خوبی برای صنعت نساجی کشور باشند. البته این بازارها دشواری‌های خود را دارند؛ به‌عنوان مثال، بازار عراق ثبات لازم را ندارد و از سیستم متمرکز و دولت قوی برخوردار نیست. یا ترکیه خود صاحب واحدهای تولیدی پارچه است. چین هم به‌دلیل مسافت طولانی تقریبا یک هفته زمان نیاز است تا بار از ایران به این کشور برسد. این موضوع هزینه‌های تولید را غیررقابتی می‌کند.

مشکلات صادرات

گل‌محمدی با بیان اینکه در تفکر مدیران بالادستی، باور به صادرات کالای نهایی از جمله پارچه وجود ندارد، گفت: گاهی برخوردها در امر صادرات انگیزه را از تولیدکننده می‌گیرد. مثلا در صادرات پارچه مبلی به ایتالیا برای بازاریابی، ماموران گمرک با تردید به‌دنبال بهانه هستند و تصور می‌کنند پارچه‌ها آغشته به مواد مخدر هستند، زیرا باور ندارند که صنعتگر ایرانی می‌تواند به ایتالیا صادرات داشته باشد. وی ادامه داد: مدیران، نساجی را به‌عنوان یک صنعت نمی‌بینند، در حالی که نخستین صنعت ترکیه، خودروسازی بوده و نساجی رتبه دوم را دارد و صنعت گردشگری در جایگاه سوم صنایع این کشور قرار دارد.

قاچاق پارچه

این کارشناس صنعت نساجی با اشاره به قاچاق پارچه به کشور، اظهار کرد: بخشی زیادی از پارچه‌های قاچاق، مسافری وارد کشور می‌شود و بخشی دیگر هم ته‌لنجی. واردات از طریق کولبری کمتر شده است.

گل‌محمدی گفت: با این روند، چشم‌انداز روشنی در صنعت نساجی کشور وجود ندارد و پارچه زیادی در انبارها دپو شده‌اند، زیرا سهم آنها را پارچه‌های قاچاق از آن خود کرده‌اند.

مجید گل‌محمدی: ترکیه، عراق و ایتالیا از کشورهایی هستند که می‌توانند بازار خوبی برای صنعت نساجی کشور باشند

سخن پایانی

صنعت نساجی یکی از صنایع تضعیف شده کشور بوده در حالی که تا پیش از دهه ۹۰، سهم زیادی در بازار داخل داشت. امروز پارچه‌های خارجی بخش زیادی از بازار را در اختیار دارند، زیرا توانسته‌اند با قیمت رقابتی از محصولات داخلی پیش بیفتند. به‌اعتقاد فعالان این بازار، سود بانکی، مالیات، هزینه‌های سربار و... بهای تمام‌شده را در کشور افزایش داده است. به‌طوری که در حال حاضر با وجود فعالیت ۱۳۸ واحد تولیدی بزرگ، ظرفیت تولید به کمترین میزان خود رسیده و بخشی از تولیدات نیز در انبارها دپو شده است، زیرا سفارش و تقاضایی وجود ندارد.

سودای دستیابی به خلیج فارس کیهانی

فرصت‌سوزی ادامه دارد

کاهش حقوق ورودی کافی نیست

سایه‌روشن‌های کاهش حقوق ورودی ماشین آلات

ماجـرای واردات و تامین ماشـین آلات معدن از داسـتان هزارویک شـب طولانی تر و پر پیچ‌وخم تر شده است. اوایل امسـال با حذف معافیت گمرکی واردات ماشین آلات حوزه معدن وارد حاشیه‌ای تازه و به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های معدنکاران تبدیل شـد. در این راسـتا دولـت و مجلس وارد مذاکره شـدند تا تعرفه حقوق گمرکی ماشین آلات را به یک درصد کاهش دهند.

به‌تازگـی این مذاکـرات به نتیجـه رسـیده و نمایندگان مجلس با کاهش حقوق گمرکی برخی اقلام از جمله قطعات، ماشین آلات و تجهیزات به یک درصد موافقت کردند.

به گزارش ایرنا، مجلس در نشست علنی سه‌شنبه، ۱۷ مهر لایحـه الحاق یک جـزء به بند (هـ) تبصـره (۷) ماده واحده قانون بودجه سـال ۱۴۰۱ کل کشور را در دستور کار قرار داد که به تصویب نمایندگان رسـید و متن زیر به‌عنوان جزء (۳) بـه بند (هـ) تبصره (۷) قانون بودجه ۱۴۰۱ کل کشـور الحاق شد: «در سال ۱۴۰۱ نرخ حقوق گمرکی مواد اولیه، واسطه‌ای، اجزا، قطعات، ماشـین آلات و تجهیزات که با احتساب سود بازرگانی، حقوق ورودی آنها حداکثر ۱۰ درصد اسـت، به یک درصـد تقلیل می یابـد. دولت مجاز اسـت با توجه به کاهش منابع حاصل از حقوق ورودی، نسبت به فروش اوراق مالی تا سقف ۲۸۰ هزار میلیارد ریال اقدام کند.»

گفتنی اسـت معافیت گمرکی ماشین آلات، قانونی دائمی به‌شمار می‌رود که در بودجه ۱۴۰۱ ملغی شده است؛ بنابراین به‌نظر می‌رسد این قانون، حداکثر تا پایان امسال بلااثر باشد.

عکس: آیدا فریدی

دبیر انجمن زغال‌سنگ ایران گفت: کاهش تعرفه گمرکی از ۴ بـه یک درصد برای واردات ماشـین‌آلات معدنی کافی نیست.

بـه گزارش بازار، سـعید صمدی با بیان ایـن مطلـب افـزود: اصلاح تبصره‌های یـک و ۷ قانون بودجه ۱۴۰۱ در راسـتای کاهـش درصد حقـوق گمرکـی برخـی کالاها از جملـه ماشـین‌آلات و تجهیـزات معدنی گام خوبی اسـت که بیانگر توجـه دولت و مجلس به بخش معدن و سـرمایه‌گذاری در این بخش است.

به‌گفته وی عمر ناوگان تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی در ایران متاسفانه بسیار زیاد است که این قضیه موجب افزایش نرخ تمام‌شده مواد معدنی می‌شود.

دبیـر انجمن زغال‌سـنگ ایـران گفت: در حـال حاضر وجود بروکراسـی (سـازکارهای سـختگیرانه اداری) باعث شـده واردات ماشـین‌آلات معدنی بـا ارز آزاد قیمت این تجهیزات را در کشـور ما به دو برابر نرخ جهانی برساند؛ از همین رو تصمیم مجلس در راستای کاهش تعرفه گمرکی به یک درصد هرچند اقدام خوبی اسـت، اما کافی نیسـت چراکه مشکل تامین ماشـین‌آلات معدنی در جاهای دیگر است.

▣ شرط‌وشروط واردات

وی ادامـه داد: در حـال حاضـر شـروط واردات یکی از بزرگ‌ترین مشـکلات پیـش روی معدنداران بـرای تامین ماشین‌آلات معدنی است؛ یعنی این طور نیست که اگر یک معدنـدار باتوجه به مصوبه دولت برای ورود ماشـین‌آلات با عمر بالای ۵ سال، احسـاس نیاز برای واردات ماشین‌آلات موردنظر داشته باشد، بتواند سریع آن را تامین کند.

صمـدی افزود: بروکراسـی‌های سـختگیرانه و بهانه‌های متعددی در وزارت صمت وجود دارد تا کسی نتواند ماشین وارد کند. وقتـی معدنکاری بولدوزر یا بیـل مکانیکی وارد می‌کند هیچ مشـکلی برای کشور به‌وجود نمی‌آید و با این وسـایل کار عمرانی و آبادانی انجام می‌شـود، این در حالی اسـت که به عقیده مسـئولان این کار موجـب ایجاد رانت می‌شود.

▣ ادعای ماشین‌سازان

دبیـر انجمن زغال‌سـنگ ادامـه داد: البتـه مجموعه‌ای از شـرکت‌های داخلی مدعی سـاخت بعضی ماشـین‌آلات هستند، اما بسیاری از آنها در حد ادعاست و این مجموعه‌ها از نظر فنی نیز مشکل دارند؛ با این حال موضوع مهم تولید این ماشین‌آلات با تیراژ مناسب است که در معادن مشغول کار باشند.

وی گفـت: در صـورت کافی بـودن تولیـد داخل، هیچ معدنکاری برای تامین ماشین‌آلات موردنیاز خود با شرایط موجود ارزی اقدام به واردات ماشین‌آلات معدنی نمی‌کند و نیازی به این کار ندارد.

به‌گفته صمدی برخی شـروط بـرای صدور مجوز واردات ماشـین‌آلات معدنی کار را برای معدنکاران سخت می‌کند؛ مثلا به‌ازای اعطای مجوز برای واردات ۲ دستگاه ماشین‌آلات معدنـی، معدنکار را موظف به خریـد از یک کارخانه تولید ماشـین‌آلات داخلی هم می‌کنند، این در حالی اسـت که کارخانـه ماشـین‌آلات آماده ندارد و با اخـذ پیش‌پرداخت هنگفتی از معدنکار قول تحویل آن را تا ۶ ماه دیگر می‌دهد که معلوم نیست تا آن موقع تولید می‌شود یا خیر.

▣ رقم بدی نیست

دبیر انجمن زغال‌سنگ ایران ادامه داد: در مجموع بیشتر بروکراسـی‌های موجـود در گمـرک و وزارت صمـت مانع واردات ماشـین‌آلات معدنی اسـت و عوارض وارداتی سهم کوچکی از موانع تولید را به خود اختصاص می‌دهد.

وی افـزود: حـدود ۳ درصـد کاهـش تعرفـه گمرکـی ماشـین‌آلات معدنـی رقم بدی نیسـت، امـا از آنجایی که هزینه‌ها بسـیار بیشـتر از این مقدار اسـت زیاد به چشـم نمی‌آید.

صمدی گفت: پیشـنهاد ما برای تـداوم حمایت و توجه مجلـس و دولـت بـه معـادن، آزادسـازی کامـل واردات ماشـین‌آلات معدنی در یک دوره مشـخص اسـت، چراکه واردات ماشین‌آلات معدنی و راهسازی ضمن آبادانی، تولید و اشتغال، برای کشور ضرری هم ندارد.

▣ تغییر رویکرد هپکو

در همین حال فرزاد مخلص، اسـتاندار مرکزی، خواستار حمایت صنایع معدنی از رویکرد جدید هپکو شـد. وی که در آیین رونمایی از بیل hec ۳۷۰ شرکت هپکو، در حاشیه برگزاری نمایشـگاه بین‌المللی سـنگ نیمور محلات سخن می‌گفت، بیان کرد: بخش خصوصی و صنایع معدنی کشور باید از راهبـرد جدید و تولید ماشـین‌آلات معدنی در این شرکت حمایت کنند.

فرزاد مخلـص با اشـاره به حضور بیش از ۵۰۰ فعال حوزه سـنگ در نمایشـگاه نیمور محلات گفت: در کنار دسـت‌اندرکاران حوزه سنگ، صنایع مادر و بزرگ استان از جمله هپکـو نیـز در این رویـداد حضور دارند.

▣ تحویل به‌موقع

اسـتاندار مرکزی بـا قدردانی از بخـش خصوصی که به توانمندی و ظرفیت شرکت‌های بزرگ استان از جمله هپکو اعتماد دارد، گفت: بخش خصوصی و صنایع معدنی کشـور باید به تغییر رویکرد در شـرکت هپکو توجه داشـته باشند و از راهبـرد جدید آن و تولید ماشـین‌آلات معدنی در این شـرکت حمایت کنند. وی ادامه داد: از معادن کشور دعوت می‌کنیم از این تغییر رویکرد استقبال کنند و امیدواریم این شرکت نیز به‌موقع سفارشات خود را تحویل دهد.

وی تصریح کرد: به‌طور قطع بخشـی از نیاز کشور توسط هپکو قابل‌تامین است و برای بخش دیگر نیز می‌توان واردات انجـام داد. در حـوزه خدمات پس از فروش ماشـین‌آلات معدنی باید گروه‌های خدماتی نیز فعال شوند. توجه دولت و بخش خصوصی به صنایع می‌تواند رونق تولید را رقم بزند.

استاندار مرکزی اضافه کرد: در زمینه تامین ماشین‌آلات با استفاده از ظرفیت داخل مصر هستیم و این سیاست دولت اسـت که از توان داخل استفاده شود. تقاضای ماشین‌آلات معدنی در کشـور فراتر از ظرفیت تولید در هپکو اسـت، اما این شرکت باید پا به پای تقاضا حرکت کند و ظرفیت تولید را افزایش دهد.

سخن پایانی

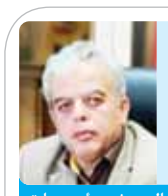
مرکـز پژوهش‌های مجلس شـورای اسـلامی چندی پیش در اظهارنظری کارشناسی، از بی‌تاثیر بودن کاهش حقوق ورودی ماشـین‌آلات صنعتی و معدنی در کاهش نرخ تمام‌شده تولید خبر داد. این یکی از ۳ ایراد اساسی وارد به این لایحه اسـت و دو اشـکال دیگـر عبارتند از تناقض آن با قانون جهـش تولید دانش‌بنیان و احتمال بروز فساد به‌دلیل شفاف نبودن کالاهای مشمول.

یادداشت

حفظ سرمایه بهترین راه توسعه معدنی

نقی نبئی ـ فعال معدنی و رئیس سابق سازمان نظام مهندسی معدن

مهم‌ترین مسئولیت دولت برای رونق بخشیدن بـه حوزه معدن و صنایع معدنی، سیاسـت‌گذاری درسـت برمبنـای اصـول مدیریتـی، تضمیـن سرمایه‌گذاری ایمن و تخصیص مشوق‌هایی برای فعالان این بخش است.

پیشـنهادی که می‌توان در ایـن زمینه به دولت ارائه داد، این است که تلاش کند تا زیرساخت‌های مربوط به معدن تقویت شود. این موضوع در قانون هم دیده شده است. حقوق دولتی که از معادن اخذ می‌شـود، هیچ‌گاه برای کسب درآمد خزانه نبوده، بلکه به این منظور پیش‌بینی شده که ساختار حوزه معدن تقویت شود، اما تا امروز این مبالغ هیچ‌وقت به بخش معدن تخصیص نیافته است.

در قانـون معـادن به‌صراحت قید شـده اسـت کـه «دولـت مکلـف اسـت ۱۵ درصـد از حقوق دولتـی وصولـی را بـه اعتبـارات همان اسـتان اضافـه کنـد، به‌طوری کـه تمام اعتبار یادشـده برای ایجاد زیرسـاخت و رفاه و توسـعه شهرستان بـا اولویت‌بخشـی که معـدن در آن واقع شـده، اختصاص یابد». در بودجه سـال ۱۴۰۱ بر اجرای قانون تاکید شده و آمده است که ۱۵ درصد مذکور از حقوق دولتی که به حساب خزانه واریز می‌شود، بایـد به توسـعه زیرسـاخت‌های مناطق عملیات معدنی اختصاص پیدا کند. این نخسـتین‌بار است که در قانون بودجه یک سالی این مورد لحاظ شده اسـت، در حالی که قانون‌گذار از سال‌ها پیش نیاز آن را دیده بـود. به هر حـال، امیدواریم با اجرایی شدن این مورد قانونی که هم در قانون معادن آمده و هم در قانون بودجه موکد شـده اسـت، به‌تدریج شـرایط بـرای فعالیت‌هـای معدنی مهیا شـود و زیرساخت‌های موردنیاز گسترش پیدا کند. منظور از زیرسـاخت تامین آب، برق، گاز و امثال آن است که باعث توسـعه فعالیت‌های معدنی می‌شود و در نهایت می‌تواند این فعالیت‌های را از اسـتخراج به سـمت و سوی فرآوری سـوق دهد تا ارزش‌افزوده بیشـتری ایجاد شـود. این تمهید هم برای رشـد اقتصادی و ایجاد اشـتغال مفید اسـت و هم بخش زیادی از نقدینگی سرگردان جامعه را جذب تولید مولد و پایدار می‌کند و به این ترتیب جلوی آسیبی که به بخش‌های دیگر وارد می‌شود، گرفته خواهد شـد. از سوی دیگر، رونق فعالیت در بخش فرآوری مواد معدنی و تکمیل زنجیره ارزش موجب رشـد و شـکوفایی اقتصادی می‌شود و به‌تبع آن، درآمدی که دولت از طریـق مالیات اخذ می‌کند، چند برابر خواهد شـد. فعـالان بخش معـدن و انجمن‌ها و تشـکل‌های معدنی باید پیگیر این موضوع باشند. ما امیدواریم نه‌فقط مبالغ ذکرشـده در قانون، که تمـام حقوق دولتی در بخش معدن هزینه شـود، زیرا حیف است که بهره‌برداران ۱۰ درصد از درآمد خود را حقوق دولتی بدهند و به این ترتیب سرمایه از بخش معدن خارج شـود و برای امور دیگری جز توسـعه بخش معدن به مصرف برسد. باید این پول در همین حوزه به جریان بیفتد و سـرمایه‌گذاری شـود تا بتواند در حوزه‌های مختلف موجب توسعه و پیشـرفت شود. کسی نمی‌تواند نقش مهم دانش روز و فناوری را بـر افزایش بهره‌وری بخش معدن کتمان کند. خوشبختانه ما در بعد فناوری در رتبه خوبـی قرار داریم. اسـتفاده از دانش روز و فناوری نوین به‌طور قطع منجر به کاهش هزینه‌ها و افزایش بهـره‌وری می‌شـود. با ایـن اتفاقـات و اصلاحات در حـوزه معـدن در نهایت هوشمندسـازی هم میسـرتر می‌شـود. وقتی بهره‌بردار اهلیت داشته باشـد، نظـارت کاملی انجام شـود و همـه توان، انـرژی و منابـع مالـی ایـن بخش بر توسـعه آن متمرکز شـود، هوشمندسازی هم که از ضروریات فعالیت‌های امـروزی و به‌نفع بخش معدن و تولید اسـت، بهتر انجام خواهد شـد. نکتـه دیگری که در باب مسـئولیت دولت باید به آن اشـاره شـود، اهلیت‌سـنجی متقاضیان حضور در بخش معدن اسـت. دسـتورالعمل جدید وزارت صمت درباره موضوع اهلیت‌سـنجی، که با همفکری سـازمان نظام مهندسـی و خانه معدن ایران تصحیح و ابلاغ شـد، اقدام بسـیار مثبت و موثری اسـت، هرچند ممکن است نواقصی جزئی هم وجود داشته باشد، اما شـیوه‌نامه جدید به‌مراتب بهتـر از روش قبلی است.

در موضوع ماشـین‌آلات هم، امسـال وزارتخانه اقدامـات بسـیار خوبـی انجـام داده اسـت. تنگ‌نظری‌هـای قبلـی در این حـوزه تا حدودی کنار گذاشته و دستورالعملی که برای صدور مجوز واردات ماشین‌آلات ابلاغ شده، شامل حال بسیاری از بهره‌برداران می‌شود. امیدواریم با نوسازی ناوگان معدنی کشـور تا سال آینده، شاهد تاثیری موثر بر کاهش نرخ تمام‌شـده تولیدات معدنی باشـیم که این به‌نوبه خود بر رشـد و شکوفایی بخش اقتصاد معدن، تاثیر قابل توجهی خواهد داشت.

کشف ذخایر طلا و مس در مدینه

مرکز مطالعات و اکتشـاف مواد معدنی عربستان‌سعودی از کشف ذخایر طـلا و مس در مدینـه خبر داد. به‌گـزارش ماین‌نیوز، مرکـز مطالعات و اکتشـاف مواد معدنی عربستان‌سعودی در تازه‌ترین گزارش خود از کشف ذخایر جدید مس و کانسارهای طلا در سایت‌های منطقه مدینه خبر داد.

ذخایـر طلا در محدوده ابا الرهـا Aba Al-Raha قرار دارد، همچنین ذخایر مس کشف‌شـده نیز در ۴ سـایت واقع در پهنه المدیق واقع شـده است.

انتظار می‌رود این اکتشافات جدید به‌میزان تقریبی ۵۳۳ میلیون دلاری سرمایه‌گذاری داخلی و بین‌المللی جذب و حدود ۴ هزار شغل ایجاد کند.

اکتشـافات مذکور در زمره دسـتاوردهای اخیر عربستان در سال جاری قرار دارد. این اقدامات اکتشـافی قرار اسـت در راسـتای چشم‌انداز سال ۲۰۳۰ این کشـور به توسـعه بخش معدن و دسـتیابی به اقتصاد متنوع کمک کند.

وزیر صنعت و منابع معدنی عربستان، خالد المدیفر، در تیر امسال اعلام کرد: پس از تصویب قانون‌های مشـوق سرمایه‌گذاری، این کشور توانسته است طی سال گذشته بیش از ۸ میلیارد دلار سرمایه مستقیم خارجی در بخش صنایع‌معدنی عربستان‌سـعودی جذب کند. در ابتدای سال ۲۰۲۲ میلادی، عربستان‌سعودی جذب ۱۷۰ میلیارد دلار سرمایه در بخش معدن این کشور تا پایان دهه را پیش‌بینی کرده بود، البته سرعت رشد اکتشافات و توسـعه معدن این کشـور از سـال ۲۰۱۸ میلادی با اعـلام ارزش ۱.۳ تریلیون دلاری بخش مواد معدنی روند کندتری پیدا کرده است.

گفت‌وگو

بررسی چشم‌انداز معدنکاری در گفت‌وگو با کارشناس معدن

سودای دستیابی به خلیج‌فارس کیهانی

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

دانشـمندان کشورهای توسعه‌یافته چندی اسـت درباره معدنکاری کیهانی داد سـخن می‌دهند و زمان تحقق این هدف را نه آینـده‌ای نامعلوم که اوایل سـال ۲۰۲۵ (یعنی کمتر از ۳ سـال دیگر) اعلام کرده‌اند. پژوهشگران در این طرح علاوه بر اینکه به اکتشـافات باارزشـی مانند طـلا و الماس توجه دارند، سودای دستیابی به انرژی پاک را نیز در سر می‌پرورانند.

گفتـه شـده اسـت کـه نه‌تنهـا امریـکا و اروپـا در فکـر دسـت‌اندازی بـه منابـع کیهانـی هسـتند کـه به‌تازگـی کانـادا، هنـد و چین هم چشـم بـه آسـمان دوخته‌انـد و به‌دنبـال اسـتخراج هلیـوم ۳ از قمـر زمیـن هستند.

آنچـه در ادامه می‌خوانید، گفت‌وگـو با آرش ابراهیم‌آبـادی، دانش‌آموخته دکتری رشـته مهندسـی معدن و مدرس و عضو هیات‌علمی دانشگاه است و در آن درباره روش‌های نوین معدنکاری و سـودای دسـتیابی به منابع کیهانی سخن گفته‌ایم.

عکس: آیدا فریدی

با عنایت به کاهش عناصر نادر و مواد معدنی در پوسته کره زمین و کمبود یا پایـان احتمالی ذخایر زمینی در آینده، معدنکاری فضایی به‌ویژه در ماه می‌تواند قابل‌دسترس و امکان‌پذیر باشد

معدنکاری در ماه چینی

چین در نظـر دارد که تا سـال ۲۰۳۰ فضانوردانی را به ماه اعزام و طی پروژه مشـترکی با روسـیه، پایگاهی را در ایـن کـره ایجاد کند. این کشـور در قرن حاضر ۲ بـار روی ماه فرود آمده و علاوه بـر آن، تجهیزاتی برای ارائـه یک ماه مصنوعی ابداع کرده اسـت که گرانشـی مانند ماه واقعی دارد تا در آماده‌سـازی فضانوردان برای ماموریت‌های اکتشافی آینده از آن بهره ببرد. سازندگان توضیح داده‌اند که شبیه‌سـاز جدید مـاه اتاقی کوچک اسـت کـه در یک محفظه خالـی قـرار دارد و می‌تواند گرانش پاییـن یا صفر را تا زمان موردنظر شبیه‌سـازی کند. آنها در این اتاق، منظره‌ای مصنوعی از ماه را ایجاد کرده‌اند که از سـنگ‌ها و غباری شـبیه بـه نمونه‌های موجود در ماه سـاخته شده است. انتظار می‌رود که این ماه مصنوعی، نقش مهمی در ماموریت‌های آینده به ماه داشته باشد و به دانشمندان امکان دهد تا تمرین‌هایی را برنامه‌ریـزی کنند و برای فعالیت در گرانش پایین آماده شوند. دانشمندان می‌توانند تجهیزات را پیش از عزیمت به ماه مورد بررسـی قرار دهند و از محاسبات اشتباهی که می‌تواننـد یک پروژه واقعی در سـطح ماه را از بین ببرند، جلوگیری کنند.

◉ تفاوت معدنکاری مدرن و سنتی چیست؟

روش‌هـای سـنتی مرسـوم (Conventional Method) بـه روش‌هـای اطـلاق می‌شـود کـه به‌طورگسـترده بـرای اسـتخراج ذخایرمعدنـی مورداسـتفاده قرار گرفته و می‌گیـرد. این روش‌ها به معدنکاری سـطحی، زیرزمینی و انحلالی تقسیم‌بندی می‌شـود و هرکـدام از ایـن روش‌هـا بسـته بـه نوع مـاده معدنی، شـرایط ذخیره و شـرایط «کمر بالا» و «کمرپایین» ماده معدنی می‌تواند شامل روش‌های زیر مجموعه‌ای مختلفی باشد.

روش معدنـکاری نویـن (Novel Mining Method) بـه روش‌هایـی اطـلاق می‌شـود کـه با اسـتفاده از روش‌های غیرسـنتی به‌طورعمده با تکیه بـر مبانـی و اصول فناورانه سـعی در اسـتخراج مواد معدنی و اسـتحصال عناصر نـادر دارند،اما تاکنون این روش‌ها به‌صورت عمومی و گسـترده مورداستفاده قرار نگرفته‌اند. دلیل آن از یک‌سـو، وابسـتگی این روش‌ها بـه علم و تکنولوژی روز، نیروی متخصص و از سـوی دیگر تجارب و یافته‌های سـنتی و اسـتخراج آسان‌تر و عملیاتی‌تر روش‌های سـنتی و مرسوم دانست. یکی از روش‌هـای نوین، روش اسـتخراج سـریع (Rapid Excavation) اسـت که با بهره‌گیـری از ربات‌ها و اتوماسـیون کردن فعالیت‌های استخراجی، معدنکاری هیدرولیکی، زهکشی و استحصال گاز متان از لایه‌های زغال‌سـنگ، معدنـکاری انحلالـی برجـا، معدنکاری هسـته‌ای و معدنکاری در زیر دریاها و آب‌های عمیق اشاره کرد.

به‌طورخلاصه این روش‌ها بـه علم و تکنولوژی روز، نیـروی متخصص یـا فناوری خـاص نیـاز دارد و در مقابل روش‌های سـنتی و مرسوم بر اثر استفاده مکرر و تجربیـات متعدد، عملیاتی‌تر شـده اسـت و به‌طور گسـترده و عمومی برای اسـتخراج مـواد معدنی چه به‌صورت سـطحی و چه زیرزمینی مورداسـتفاده قرار می‌گیرد.

◉ معدنکاری فضایی رویایی بلندپروازانه است یا واقعیتی محتمل؟

اسـتحصال مواد معدنی از کیهان یکی از روش‌های بلندپروازانـه‌ای اسـت کـه بـا توسـل بـه روش‌های نوین معدنـکاری امکان‌پذیر شـده و در میان کرات و سیارک‌های همسـایه زمین و باتوجه به سفرهای فضایی اخیر و دسترسـی‌های جدید، معدنکاری در ماه و مریخ به‌عنوان محتمل‌ترین گزینه مطرح است. برای بحث درباره عملیاتی یـا بلندپروازانه بودن معدنکاری فضایـی، می‌تـوان آن را از ۲ منظر فنـی و اقتصادی موردبررسی و تحلیل قرار داد. در حال حاضر معدنکاری در مـاه چـه از نظر فنـی و چه اقتصـادی امکان‌پذیر نیست،اما با عنایت به کاهش عناصر نادر و مواد معدنی در پوسـته کره زمین و کمبود یا پایان احتمالی ذخایر زمینی در آینده، بحث معدنکاری فضایی به‌ویژه در ماه می‌تواند قابل‌دسـترس و امکان‌پذیر باشـد و در نهایت توجیه فنی و اقتصادی داشته باشد.

بـه هر حال، موضوع وجود صدها میلیارد دلار منابع در مـاه انگیزه بالایی برای رقابت در دسترسـی به آن ایجـاد کرده و امـروزه نظرات متفاوتـی در این زمینه به‌گوش می‌رسد. در یکی از همایش‌های سازمان ناسا، هزینه معدنـکاری در ماه را کمتر از تکمیل پروژه‌های اسـتحصال گاز از ذخایر زمینی اعـلام کردند که این موضوع بسـیار موردتوجه واقع شد یا در تحلیلی دیگر که پژوهشـگران دانشـگاه نیو سـاوت ولز اسـترالیا با همکاری سـازمان ملی و فضانوردی این کشـور انجام داده‌انـد، هزینه راه‌اندازی یک پایگاه دائمی در سـطح ماه حـدود ۹ میلیـارد دلار و هزینه سـفرهای بعدی برای انتقال مواد معدنـی و ماموریت‌های آنها بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون دلار برآورد شـده اسـت. شاید با ادامه این تحقیقـات بتوان دید بهتری نسـبت به اقتصادی بودن و امکان‌سنجی معدنکاری در این همسایه نزدیک بـه زمین به‌دسـت آورد،بـرای مثال در حـال حاضر تلاش‌هایـی برای سـاخت ماشـین‌های حفار کوچک در جریان اسـت یا ماشین‌های بازویی (رودهدر) حفار در مقیـاس کوچک تا از آن برای اسـتخراج راحت‌تر و اقتصادی‌تر منابع سطحی ماه استفاده شود.

معدنکاری در ماه در آینده‌ای نزدیک و باتوجه به نیاز صنایـع الکترونیک به عناصر نـادر به‌عنوان یک گزینه مهـم و در دسـترس مطرح خواهد بود و شـرکت‌ها و کشورهای بیشـتری نگاه جدی‌تری به استخراج منابع معدنی در کره ماه خواهند داشت.

◉ آیا تا به حال برای اسـتخراج مواد معدنی آن اقدامی انجام شده است؟

نیل آرمسـترانگ، نخستین انسـانی بود که در سال ۱۳۶۹ کـه قـدم روی ماه گذاشـت. پـس از آن و با ادامه ماموریت‌ها در نهایت در سـال ۱۹۷۲، ماموریت ماه‌نورد آپولو ۱۳ به‌پایان رسـید و از آن زمان، سفر به ماه متوقف شـد. دلیل اصلـی این توقف و به‌دنبال آن، مسـئله عدم‌استخراج مواد معدنی در ماه، هزینه بالای این عملیات بود.

فـرود و قـدم گذاشـتن انسـان روی کـره مـاه، هزینه‌های به‌مراتب بالاتری نسـبت به فـرود ربات‌ها دارد، چرا که انسـان به آب و اکسـیژن و مواد غذایی بـرای ادامه حیات و انجام ماموریت بر سـطح ماه نیاز دارد.

امروزه تلاش‌هایی وجود دارد که ماموریت‌های آینده با تعداد کمتر انسان و افزایش ربات‌ها انجام شود.

هزینه‌های بالا حتی می‌تواند ریسـک‌های سیاسـی به‌دنبال داشـته باشـد که همین موضـوع می‌تواند بر تصمیمات سیاست‌گذاران تاثیر بگذارد و آنها را وادارد تـا با احتیاط بیشـتری دربـاره برنامه‌هـای فضایی یا طرح‌های بلندپروازانه‌ای مثل اسـتخراج مواد معدنی از فضا اقدام کنند، البته ناسا اعلام کرده طی پروژه‌ای به نام برنامه آرتمیس قرار اسـت در سال ۲۰۲۴، تعدادی فضانورد را به ماه بفرستد.

اعتقاد بر این است که در ماه همانند دیگر سیارک‌ها منابعی از سـنگ‌آهن، فلزات پایه و گرانبها مانند طلا، عناصر نادری مانند نیکل در عیارهایی بالاتر از آنچه در پوسـته زمین یافت می‌شود، وجود داشته باشد. علاوه بر این، گمان بالایی وجود دارد که بتوان آب و اکسیژن نیز در ماه یافت. ناسـا اعلام کرده که در قطب جنوب مـاه، مقادیر زیادی آب وجـود دارد و تلاش‌هایی برای ارسـال ماه‌نوردهایی به قسمت روشن قطب جنوب ماه در حال انجام است.

◉ چرا قسمت روشن ماه انتخاب شده است؟

قسـمت روشـن ماه از این بابت انتخاب شـده است کـه انرژی نـوری خورشـید را دریافت کنـد که این انرژی می‌توانـد تامین‌کننده انرژی موردنیاز ماه‌نوردها از طریق سـلول‌های خورشـیدی باشـد. بخش اعظم تلاش‌هـای حال حاضر بر اعزام یک فرودگر بر سـطح ماه و معدنکاوی و اسـتخراج پوشان‌سـنگ یا رگولیت ماه (سنگ‌های پوشاننده سطح ماه) است. از مهم‌ترین مـوادی که در اهداف اکتشـافی ماه‌نوردها می‌توان نام برد، علاوه بر موارد بالا، ایزوتوپی به نام هلیوم ۳ اسـت که در آینده نقش بسیار موثری در تولید انرژی خواهد داشـت، در تخمین‌های اولیه میـزان هلیوم ۳ در ماه حدود یک میلیون تن رقم زده شده،اما در مراحل اولیه مطرح شده اسـت که حدود ۲۵ درصد آن قابل‌انتقال به زمین خواهد بود.

جرالد کالسینسکی، عضو ناسا و مدیر موسسه فیوژن تکنولوژی در دانشـگاه ویسکانسین مدیسون می‌گوید این مقدار می‌تواند نیازهای فعلی جهان را برای ۲ تا ۵ قرن آینده تامین کند.

ارزش هـر تن از این هلیوم ۳، حدود ۵ میلیارد دلار تخمین زده می‌شـود، بنابراین ماده بسیار ارزشمندی اسـت و می‌توان این ایزوتوپ را سوخت هسته‌ای پاک و به‌عنـوان جایگزینـی برای اورانیـوم در نیروگاه‌های هسته‌ای دانست.

این ماده، رادیواکتیو نیست. برخی منابع و رساله‌های علمی از ماه به‌عنوان خلیج فاری منظومه شمسـی نام می‌برند و می‌گویند ۵ هزار تن زغال‌سـنگ را می‌توان با حدود ۳ قاشـق هلیوم جایگزین کرد و البته شواهد قطعـی برای اثبـات چنیـن ادعایی وجود نـدارد، اما می‌تـوان با اطمینان گفت این ایزوتوپ از ارزش انرژی بالایی برخوردار است.

◉ چرا با اینکه هنوز معادن بسیاری از کشورها کشف‌نشـده باقی مانده است، پروژه‌های کیهانی تعریف می‌شوند؟

باتوجـه به الگوی فعلـی، مصرف منابـع موجود در کره زمین که با رشـد جمعیت، تغییر سـبک زندگی از روستانشینی به شهرنشینی. استفاده از فناوری‌های نویـن همـراه اسـت، حتی با اکتشـاف بیشـتر روی کـره زمین باز هم پاسـخگوی این میـزان مصرف در سـال‌های آینده و این میزان مصرف بـا منابع زمینی و نرخ رشـد اکتشاف و استخراج منابع زمینی متناسب نخواهـد بود، بنابرایـن باید به فکر تامیـن این نیازها از منابـع دیگر بود که منابع کیهانی و اسـتخراج مواد معدنی و اولیه از فضـا به‌عنوان یک گزینه مهم مطرح است.

ازطـرف دیگـر، بخـش اعظـم ذخایـر سـطحی اکتشاف‌شـده روی زمین اسـتخراج شده‌اند و در حال حاضر اسـتخراج در اعماق بیشـتر در حال انجام است کـه این امر هـم هزینه‌های بیشـتری را بـه پروژه‌ها تحمیل می‌کند. هرچقدر به عمق می‌رویم، هزینه‌های استخراجی هم بیشتر می‌شود.

دربـاره معدنـکاری زیرزمینـی هم آماده‌سـازی‌ها بسـیار زمانبر و هزینه‌بر اسـت و فعالیت‌های اکتشافی و اسـتخراجی هم هزینه‌های بالایی دارند، همین‌طور هزینه‌های اکتشـاف در اعماق بیشـتر و وجود ذخایر بـا عیارهای پایین می‌تواند اقتصـادی بودن طرح‌های اکتشـافی و به‌دنبـال آن طرح‌هـای اسـتخراجی را زیرسوال ببرد.

از آنجایـی کـه عیار مـواد معدنی روی سـطح ماه می‌تواند بالاتر و با خلوص بیشـتری باشد، استخراج و انتقال این مواد سود بیشتری عاید شرکت‌های معدنی کند. با این حال، یک نکته مهم را در نظر بگیریم و آن این اسـت که هر نوع مـاده معدنی باید برای خود یک مقایسـه جداگانه داشته باشـد، زیرا برای هر نوع ماده معدنی تعریف صرفه اقتصادی می‌تواند متفاوت باشد.

◉ آیـا در آینده، معدنـکاری در زمیـن متوقف می‌شود؟

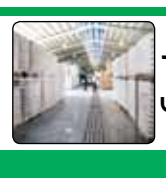
نکتـه مهم این اسـت کـه همـه منابـع موردنیاز بشـر ممکـن اسـت، در مـاه نباشـد و همـه کشـورها هـم نمی‌تواننـد بـه مـاه دسترسـی پیدا کنند.

دسترسی به منابع ماه، در حال حاضر تنها منحصر به کشورهایی است که امکان سفر به فضا و معدنکاری در آن را داشـته باشند و کشورهایی که چشم‌اندازی برای این کار دارند (که هنوز هم عملیاتی نشـده) هم‌اکنون شـاید به تعداد انگشـتان یک دست هم نرسد و خیلی از کشـورها باید ار استحصال منابع معدنی خود ارتزاق کننـد و این کشـورها با اسـتخراج و تولید و صادرات منابع خود کسـب درآمد دارند و طبیعی اسـت که در چنین شـرایطی استخراج از منابع سـرزمینی خود را به‌عنوان تنها گزینه در سال‌های آینده می‌دانند و تفکر، برنامه و توانی برای استخراج و استحصال ماده معدنی از کیهان ندارند.

آرش ابراهیم‌آبادی

هزینه‌های اکتشاف در اعماق بیشتر و وجود ذخایر با عیارهای پایین می‌تواند اقتصادی بودن طرح‌های اکتشافی و به‌دنبال آن طرح‌های استخراجی فضایی را زیرسوال ببرد

صادرات مجدد معطل زیرساخت‌های فنی

وعده‌های پوشالی و سفره‌های خالی

سپر شکننده پایتخت در برابر زلزله

صادرات محصولات یکبار مصرف پزشکی

عکس: تجارت

تجهیزات پزشکی یکی از صنایعی است که همراه با رشد جوامع بشری، رشد و توسعه یافته است. طبق ارزیابی‌های آماری ارزش بازار تجهیزات پزشکی در سال ۲۰۱۷ میلادی، فراتر از انتظارات و پیش‌بینی‌های قبلی، عدد ۴۰۹ میلیارد دلار را پشت سر گذاشت و به رقم ۵۲۳ میلیارد دلار رسید. این رقم در سال ۲۰۲۲ و با رشد مرکب سالانه CAGR ۵، ۳ درصدی، به رقمی نزدیک ۶۷۴ میلیارد دلار خواهد رسید که نویدبخش افقی روشن در این صنعت است. با این همه آمارهای رسمی نشان می‌دهد صادرات کشور همجوار ما یعنی ترکیه در سال ۲۰۱۷، ۳۱۹ میلیون دلار بوده که بیانگر فاصله معنادار توسعه صنعت تجهیزات پزشکی در ایران و ترکیه است. تجارت در این گزارش به موضوع صادرات تجهیزات پزشکی ایران پرداخته است.

خلق قدرت با صادرات تجهیزات پزشکی

سید رضا فاطمی‌امین گفت: تجهیزات پزشکی جزو اقلامی هستند که همه کشورها توانایی تولید آن را ندارند و این صنعت از نظر پیچیدگی و فناوری می‌تواند قدرت خلق کند.

به‌گزارش مهر، سید رضا فاطمی‌امین در نشست بررسی مشکلات صنعت تجهیزات و ملزومات پزشکی افزود: ما باید به سمت تولید کالاهایی برویم که قدرت ایجاد کنند؛ به‌طور نمونه سال گذشته دو ربات جراح به اندونزی صادر کردیم و این قدرت‌آفرین است. در جهان امروز شاخصی به‌نام شاخص پیچیدگی مطرح شده و محصولی که سایر کشورها کمتر بتوانند مانند آن را تولید کنند، باعث بالارفتن این شاخص می‌شود.

وزیر صمت با بیان اینکه کشورها امروز براساس شاخص پیچیدگی رتبه‌بندی می‌شوند، گفت: در سال ۲۰۰۸ رتبه ایران در این شاخص ۱۱۰ بود که در سال ۲۰۲۱ به رتبه ۶۵ رسیدیم و برنامه‌ریزی کردیم تا سال ۱۴۰۴ به رتبه زیر ۴۰ برسیم. صنعت تجهیزات پزشکی این قابلیت را دارد که رتبه ما را در شاخص پیچیدگی ارتقا دهد، زیرا این صنعت جزو صنایع بالغ کشور است و دستاوردهای خوبی داشته است.

فاطمی‌امین عنوان کرد: هدف اولیه از صادرات محصول، ارزآوری است، اما هدف اصلی از این کار کسب قدرت در جهان است؛ یعنی کالایی صادر کنیم که قدرت‌آفرین باشد. ما در حال طراحی یک نقشه راه چهارساله برای صنایع مختلف هستیم و انتظار داریم تا ۱۵ آبان، نقشه راه صنعت تجهیزات پزشکی نیز آماده شود. وزیر صمت تصریح کرد: موضوع واردات در ازای صادرات را برای برخی از کالاها عملیاتی کرده‌ایم و در زمینه تجهیزات پزشکی نیز با همکاری وزارت بهداشت این موضوع را دنبال می‌کنیم. حجم بازار تجهیزات پزشکی خیلی بزرگ نیست، به همین دلیل هم سهم قاچاق در این حوزه کمتر از سایر حوزه‌هاست، اما ما برای کنترل قاچاق طرح شناسه اصالت کالاها را آغاز کرده‌ایم و تاکنون ۲۵۰ میلیون کد رهگیری برای قطعات یدکی خودرو و ۱۸ میلیون کد رهگیری برای لوازم خانگی صادر شده است.

۳ روش موفق برای صادرات تجهیزات پزشکی

نایب رئیس اتحادیه صادرکنندگان تجهیزات پزشکی ایران با تاکید بر اینکه کیفیت تجهیزات پزشکی ساخت ایران به‌گونه‌ای است که توانسته به بازارهای جهانی راه یابد، گفت: برای صادرات محصولات ایرانی ۳ روش موفق را می‌توان عنوان کرد که تجربیات ما نشان داده‌اند این ۳ شیوه برای صادرات موثر است. به گزارش ایسنا محمدرضا کمپانی ماموریت اتحادیه صادرکنندگان تجهیزات پزشکی را تولید تجهیزات «های‌تک» و دارای فناوری‌های بالا عنوان کرد و افزود: عمده کاری که در این اتحادیه صورت گرفته، طراحی محصولات است و دارای بخش تحقیق و توسعه بسیار قوی هستیم و می‌توانیم زمینه همکاری‌های آینده با طرف پاکستانی را فراهم کنیم. وی با تاکید بر اینکه تمام شرکت‌هایی که در اتحادیه عضو هستند، دارای CE مارک و مجوز صادرات هستند، اظهار کرد: حدود ۶۰ درصد صادرات کشور، توسط شرکت‌های عضو این اتحادیه انجام می‌شود و شرکت‌های صادراتی ما این امکان را دارند که حدود ۸۰ درصد نیازها و سهم بازار کشور را تامین کنند. کمپانی با تاکید بر اینکه صادرات در کشور به ۳ صورت انجام می‌شود، در این باره توضیح داد: نخستین راه صادرات کالاهای ایرانی با برند Made In Iran است. دومین روش این است که تجهیزات ما با نام کشورهای اروپایی که عمدتا کشورهای آلمان و ایتالیا هستند، تولید و بسته‌بندی و به این کشورها ارسال می‌شوند و این کشورهای اروپایی این محصولات و تجهیزات را با برند خودشان به بازارهای هدف صادر می‌کنند. نایب رئیس اتحادیه صادرکنندگان تجهیزات پزشکی ایران ادامه داد: سومین روش که امیدوارم در آینده زمینه همکاری خوبی را با کشور پاکستان ایجاد کند، آن است که محصول توسط نماینده محلی کشورها تولید می‌شود. در این زمینه حتی این تجربه را داریم که دانش فنی محصول و همچنین قطعات حیاتی به کشور مقصد صادر شود و فناوران پاکستانی تنها کاری که انجام می‌دهند، این است که فضای خط تولید، نیروی انسانی و سرمایه‌گذاری را تامین می‌کنند؛ ضمن آنکه زمینه مارکتینگ و فروش محصول به مشتریان بالقوه و وزارت بهداشت پاکستان را فراهم می‌کنند. وی خاطر نشان کرد: این روش تاکنون در ۶ کشور ترکیه، عراق، سوئد، مالزی، چک و بلاروس اجرایی شده و خطوط تولید را در این کشورها راه‌اندازی کرده‌ایم. به‌گفته این فعال صادرات تجهیزات پزشکی، در این مبادلات قطعات تجهیزات از ایران به این کشورها ارسال شده و آن کشورها محصولات تولیدی را با برند خودشان به بازارهای مقصد صادر کرده‌اند. نایب رئیس اتحادیه صادرکنندگان تجهیزات پزشکی ایران با تاکید بر اینکه محصولات تولیدی ایرانی قابل‌رقابت با نمونه‌های مشابه است و توانسته در بازارهای جهانی وارد شود، گفت: از نظر نرخ نیز کالاهای ایرانی مناسب است، زیرا هزینه‌های تحقیق و توسعه در آن لحاظ نشده است.

سخن پایانی

فعالان حوزه تجهیزات پزشکی معتقدند در حال‌حاضر ایران جزو معدود کشورهایی است که در تولید محصولات یکبارمصرف پزشکی به مرز خودکفایی رسیده و حتی برخی از محصولات را به کشورهای مختلف صادر می‌کند. از سوی دیگر براساس ارزیابی‌های صورت گرفته، اکنون نزدیک ۴۵ درصد نیاز داخلی به تجهیزات پزشکی توسط شرکت‌های ایرانی تولید می‌شود که این مسئله بیانگر نقش مهم این صنعت در ایجاد و توسعه اشتغال است. بر اساس آخرین اظهارنظرها باوجود شرایط سخت اقتصادی، حدود ۵۱۰ شرکت در حال حاضر در این صنعت مشغول کار هستند که با توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان این رقم می‌تواند در سال‌های آتی افزایش پیدا کند. باوجود شرایط شکننده سال‌های اخیر، صادرات ایران در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال قبل، ۴۳ درصد رشد داشته که حکایت از تلاش صنعتگران و متخصصان داخلی برای دستیابی به افق مطلوب در این صنعت دارد.

باتوجه به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، یکی از راهبردهای مهم در رونق تولید، حمایت از صادرات و گسترش مشوق‌های صادراتی است. براساس گزارش نهادهای پژوهشی، کمبود مشوق‌های صادراتی از جمله موانع موثر در افزایش صادرات در صنعت تجهیزات پزشکی است که البته امید می‌رود با تشکیل کارگروه توسعه صادرات تجهیزات پزشکی در وزارت بهداشت، توجه به صادرات این بخش و حمایت از کارآفرینان این صنعت در اولویت نهادهای مسئول قرار گیرد. فعالان و کارآفرینان صنعت تجهیزات پزشکی ایران، باوجود همه موانع و مشکلات و شرایط سخت جنگ اقتصادی، بر این باورند که در صورت حمایت از این صنعت و رفع موانع موجود، می‌توان شاهد روزی بود که ترکیب «ساخت ایران»، به ترکیبی ماندگار در بازار تجهیزات پزشکی دنیا تبدیل شود.

یادداشت

تجارت با همسایگان چه تغییراتی داشته است؟

سیدروح‌اله لطیفی
سخنگوی پیشین گمرک

صادرات کالاهای ایرانی به ۱۵ کشور همسایه در نیمه نخست امسال از ۲۴ میلیارد دلار گذشت که نسبت به نیمه نخست سال قبل ۷ درصد رشد داشت.

در نیمه نخست امسال، ۳۸ میلیون و ۵۶۰ هزار تن کالا به ارزش ۲۴ میلیارد و ۱۹۸ میلیون دلار بین ایران و ۱۵ کشور همسایه ایران تبادل شد که نسبت به نیمه نخست سال قبل از لحاظ ارزش ۷ درصد رشد داشته است، اما باوجود رشد ۷ درصدی در ارزش تجارت غیرنفتی کشور با کشورهای همسایه، شاهد کاهش ۱۸ درصدی در وزن هستیم.

صادرات ۶ ماهه به کشورهای همسایه، ۲۹ میلیون و ۲۸۰ هزار تن به ارزش ۱۲ میلیارد و ۳۲۷ میلیون و ۳۰۴ هزار و ۴۴۶ دلار بود که با کاهش ۱۹ درصدی در وزن با رشد ۱۰ درصدی ارزش همراه بوده و واردات از همسایگان در این مدت نیز ۹ میلیون و ۳۲۰ هزار تن کالا به ارزش ۱۱ میلیارد و ۸۷۰ میلیون و ۵۶۷ هزار و ۳۵۵ دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۴ درصد در وزن کاهش و ۴.۴ درصد در ارزش افزایش داشته است.

عراق با ۹ میلیون و ۸۶۶ هزار تن به ارزش ۳ میلیارد و ۳۸۲ میلیون دلار (کاهش ۱۲ درصدی)، امارات با ۵ میلیون و ۷۲۱ هزار تن به ارزش ۳ میلیارد و ۱۱۲ میلیون دلار (رشد ۳۹ درصدی)، ترکیه با ۴ میلیون و ۱۰۶ تن به ارزش ۲ میلیارد و ۶۲۶ میلیون دلار (رشد ۱۴ درصدی)، افغانستان با یک میلیون و ۵۸۲ هزار تن به ارزش ۷۹۲ میلیون دلار (کاهش ۲۱ درصدی) و پاکستان با یک میلیون و ۳۱۵ هزار تن به ارزش ۵۶۱ میلیون دلار (رشد ۳ درصدی)، ۵ مقصد اول صادرات کالای ایرانی به کشورهای همسایه بودند.

عمان با یک میلیون و ۵۴۰ هزار تن به ارزش ۵۴۲ میلیون دلار (رشد ۹۵ درصدی)، جمهوری آذربایجان با ۳۷۲ هزار تن به ارزش ۳۶۳ میلیون دلار (رشد ۷۲ درصدی)، روسیه ۶۲۲ هزار تن به ارزش ۳۳۹ میلیون دلار (رشد ۲۵ درصدی)، ترکمنستان با ۶۳۱ هزار تن به ارزش ۲۰۶ میلیون دلار (رشد ۴۲ درصدی)، ارمنستان با ۴۲۶ هزار تن به ارزش ۱۷۷ میلیون دلار (رشد ۱۴ درصدی)، کویت با ۲ میلیون و ۳۵۶ هزار تن به ارزش ۸۲ میلیون دلار (رشد ۲۶ درصدی)، قزاقستان با ۲۷۳ هزار تن به ارزش ۷۵ میلیون دلار (کاهش ۶ درصدی)، قطر با ۴۶۴ هزار تن به ارزش ۶۵ میلیون دلار (کاهش ۱۳ درصدی)، بحرین با ۴ هزار و ۸۴۷ تن به ارزش ۳.۹ میلیون دلار (رشد ۲۱ درصدی) و عربستان ۴۷۶ تن به ارزش ۲۴۶ هزار و ۵۰۹ دلار (رشد ۵۳۲ درصدی)، به‌ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در واردات ۶ ماهه امسال نیز امارات با ۷ میلیارد و ۲۰۶ میلیون دلار (کاهش یک درصدی)، ترکیه با ۲ میلیارد و ۶۸۰ میلیون دلار (رشد ۱۰ درصدی)، روسیه با ۸۷۶ میلیون دلار (رشد ۳۷ درصدی)، پاکستان با ۴۹۴ میلیون دلار (رشد ۳۵۰ درصدی) و عمان با ۳۶۵ میلیون دلار (رشد ۳۵ درصدی)، ۵ فروشنده اول کالاهای موردنیاز کشور در بین همسایگان بودند.

عراق با ۹۰ میلیون دلار (کاهش ۸۲ درصدی)، قزاقستان با ۸۰ میلیون دلار (رشد ۱۴۸ درصدی)، قطر با ۲۱ میلیون دلار (رشد ۲۴۸ درصدی)، آذربایجان با ۱۹.۴ میلیون دلار (کاهش ۱۵ درصدی)، ترکمنستان با ۱۵.۳ میلیون دلار (کاهش ۲۹ درصدی)، افغانستان با ۱۳.۱ میلیون دلار (رشد ۱۰۶ درصدی)، کویت با ۵.۱ میلیون دلار (کاهش ۲۷ درصدی)، ارمنستان با ۵ میلیون دلار (کاهش ۶۵ درصدی) و بحرین با ۸۹۳ هزار دلار (کاهش ۳۰ درصدی) در رتبه‌های بعدی فروش کالا به ایران در بین کشورهای همسایه، در نیمه نخست امسال قرار دارند.

کاهش چشمگیر هزینه ورود کامیون‌های ایرانی به ترکمنستان

مدیرکل دفتر ترانزیت سازمان راهداری با تشریح جزئیات کاهش هزینه‌های ورود کامیون‌های ایرانی به خاک ترکمنستان گفت: این اقدام با پیگیری‌های دولت و تحول در دیپلماسی حمل‌ونقل محقق شد. به‌گزارش تسنیم، جواد هدایتی با تشریح جزئیات توافق ایران و ترکمنستان برای تسهیل تردد کامیون‌های ایرانی از خاک این کشور، اظهار کرد: تا پیش از این، ترکمنستان هزینه‌های متعددی را از ناوگان ایرانی دریافت می‌کرد. یکی از هزینه‌ها، هزینه‌های مربوط به ورود کامیون‌های ایرانی به خاک ترکمنستان بود. در هر بار ورود کامیون‌های ایرانی به ترکمنستان، حدود ۲۶۰ دلار از رانندگان دریافت می‌شد. علاوه بر این، ترکمنستان هزینه‌های بیمه، واکسیناسیون، تست کرونا، باسکول و... نیز از رانندگان (حدود ۲۵۰ دلار) اخذ می‌کرد. وی یادآور شد: هزینه اصلی که در بحث ترانزیت دریافت می‌شد، مربوط به پیمایش ناوگان بود، بر این اساس به‌ازای هر کیلومتر تردد ناوگان ایرانی در خاک ترکمنستان، ۱.۵ دلار دریافت می‌شد. در مجموع، با احتساب حدود ۵۰۰ دلار ورودی و هزینه‌های دیگر، کامیون ایرانی برای تردد از خاک ترکمنستان باید بین ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ دلار پرداخت می‌کرد.

هدایتی با تاکید بر اینکه این هزینه‌ها خیلی سنگین بود، گفت: با پیگیری‌های دولت سیزدهم و تحول دیپلماسی حمل‌ونقل، ۱.۵ دلار به‌ازای پیمایش هر کیلومتر حذف شده، یعنی حدود ۱۸۰۰ دلار برای مسیری مانند ازبکستان که باید از خاک ترکمنستان عبور کرد، کمتر شده است. وی با اعلام اینکه هزینه‌های دیگر نیز کاهش یافته، اضافه کرد: ۲۶۰ دلار هزینه ورودی به ۱۵۰ دلار کاهش یافته است.

گره‌های قانونی سد راه تجارت کلان ایران مشکل‌آفرین شد

صادرات مجدد معطل زیرساخت‌های فنی

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

صادرات مجدد به‌مثابه یک فرصت دوباره در تجارت بین‌المللی تعریف می‌شود؛ فرآیندی که کالاهای وارداتی بی‌هیچ تغییر شکلی و بدون ایجاد ارزش‌افزوده دوباره از سوی تجار و صادرکنندگان مقیم آن کشور به کشورهای ثالث، آن هم از مبادی رسمی همچون مناطق آزاد، بنادر یا حتی از انبارهای تحت حفاظت گمرک کشورها صادر می‌شوند. بسیاری از کارشناسان اقتصادی و فعالان بازرگانی معتقدند صادرات مجدد یکی از فعالیت‌های مثبت تجاری است که برای کشورهای طرفین این نوع معامله، سودآوری به‌همراه دارد. کشور صادرکننده اولیه، از طریق تجارت با کشورهایی که فعالیت صادرات مجدد انجام می‌دهند، می‌توانند با کمترین هزینه برای کالاهای خود بازارهای گسترده‌ای بیابند. از سویی دیگر، کشورهای صادرکننده، مجدد ضمن کسب سودهای کلان از این نوع تجارت، جایگاه خود را به‌عنوان تاجر رسمی و بین‌المللی در سطح جهانی تثبیت کرده و بدیهی است که این اعتبار می‌تواند پیامدهای مثبت زیادی به‌همراه داشته باشد. ایران به‌دلیل موقعیت استراتژیک جغرافیایی خود، همواره از مزیت‌های متعدد تجاری برخوردار است و می‌تواند تبدیل به هاب منطقه برای تجارت به‌ویژه صادرات مجدد تبدیل شود. باوجود این ابعاد مثبت، به‌دلیل نقایص متعدد لجستیکی و زیرساختی حمل‌ونقل و همچنین چالش‌های دیپلماتیک ایران با برخی کشورها، کشورهای حاشیه خلیج‌فارس مانند امارات‌متحده‌عربی و عمان تبدیل به هاب منطقه در مسئله صادرات مجدد شده و این فرصت را از ایران ربوده‌اند، حتی این کشورها سالانه درآمدهای جدی از صادرات مجدد به ایران دارند. صمت در این گزارش، ضمن بررسی شرایط ایران در امر تجارت، درباره الزامات توسعه صادرات به‌ویژه مزایای ایجاد اسکله‌های صادرات مجدد با کارشناسان و فعالان تجاری به گفت‌وگو پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

در حال‌حاضر ۲ کشور عمان و امارات‌متحده‌عربی در تلاش هستند تا تبدیل به هاب منطقه در بحث تجارت و صادرات شوند و بخش زیادی از صادرات مجدد منطقه را به خود اختصاص دهند

رشد صادرات مجدد منطقه آزاد قشم

به‌طورمعمول صادرات مجدد از مناطق آزاد کشورها انجام شده و از این‌رو می‌توان نقش مناطق آزاد در توسعه فعالیت‌های مربوط به صادرات مجدد را مهم توصیف کرد. رئیس گمرک منطقه آزاد قشم از رشد بیش از هزار و ۵۰۰ درصدی این منطقه در قالب صادرات از محل تولید به خارج از کشور و صادرات مجدد تا پایان مرداد ۱۴۰۱ خبر داد و گفت: وعده جهش صادراتی و تراز تجاری مثبت در ۵ ماه ابتدایی امسال در این منطقه آزاد محقق شده است. به‌گزارش ایرنا، مختار گرشاسبی، روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منطقه آزاد قشم اظهار کرد: مجموع صادرات از منطقه آزاد قشم در قالب صادرات مجدد و صادرات از محل تولید به خارج از کشور در ۵ ماه ابتدای امسال معادل بیش از ۱۰۷ میلیون و ۳۱۷ هزار دلار بوده است.

به‌گفته گرشاسبی تا پایان مرداد امسال، بیش از ۹ میلیون و ۸۸۸ هزار دلار صادرات مجدد در منطقه آزاد قشم انجام گرفته است، همچنین صادرات مجدد در منطقه آزاد قشم در ۵ ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته بیش از ۱۰۷۲ درصد رشد را نشان می‌دهد. رئیس گمرک منطقه آزاد قشم خاطرنشان کرد: عمده محصولات تولیدی در واحدهای صنعتی قشم در این مدت به مقصد کشورهای هدف از جمله امارات‌متحده‌عربی، سومالی، پاکستان و برخی کشورهای حوزه خلیج‌فارس صادر شده است. با اقدامات و برنامه‌ریزی انجام‌گرفته برای تسهیل فرآیند صادرات، وعده جهش صادراتی و تراز تجاری مثبت در ۵ ماه ابتدایی امسال محقق شد.

ضعف‌های لجستیکی ایران در حمل‌ونقل

جمشید نفر، دبیر کل کنفدراسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با صمت به الزامات رشد میزان صادرات مجدد ایران اشاره کرد و گفت: در کنفدراسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران، پرسشنامه‌ای به بازرگانان و تشکل‌های مختلف تجاری ارائه شده و از آنها درباره میزان صادرات پرسیده شده است، همچنین از آنها سوال شده که چه موانعی در حال حاضر برای صادرات آنها وجود داشته و در صورت رفع این مشکلات، میزان صادرات آنها به چه میزان رشد خواهد کرد. اگر مشکلات صادرات، شناسایی و رفع شود، بازرگانان می‌توانند در نخستین قدم خود به پیک نخست صادرات دست یابند. این قدم زمینه‌ای را برای پیک دوم صادرات فراهم کرده و به این ترتیب در تمامی بخش‌های اقتصادی کشور، افزایش صادرات را شاهد خواهیم بود. وی ادامه داد: به‌طور کلی صادرات، نیازمندهای بسترها و مولفه‌های متعددی بوده و صادرات مجدد نیز وابستگی زیادی به قابلیت‌های ترانزیتی و پایگاه‌های صادراتی کشورها دارد. برای صادرات، مشکلات متعددی اعم از کمبود امکانات داخلی در حوزه ترابری، ضعف‌های لجستیکی و نقایص مربوط به حمل‌ونقل زمینی، هوایی و دریایی وجود دارد، همچنین از سویی دیگر، پایگاه‌های صادراتی ایران در کنار مرزها، قدرت و توان جابه‌جایی حجم زیادی از کالاها را ندارند، بنابراین در صادرات کالاهای تولید داخل مشکلات زیادی وجود دارد و در چنین شرایطی، بستر برای صادرات مجدد فراهم نخواهد بود، بنابراین کمبودهای لجستیکی و زیرساختی حمل‌ونقل را می‌توان مهم‌ترین ضعف ایران در فعالیت‌های صادراتی و صادرات مجدد عنوان کرد.

> کشورهایی که صادرات مجدد دارند، زیرساخت‌های فنی و تجهیزاتی خود را توسعه داده و تمام بسترهای لازم برای تجارت‌های بین‌المللی را فراهم کرده‌اند

نقش صادرات مجدد در تجارت کشورها

نفر در ادامه صحبت‌های خود به تاثیر صادرات مجدد بر تجارت کلان کشورها اشاره کرد. او معتقد است: فعالیت‌های حوزه صادرات مجدد نتایج اقتصادی مناسبی برای بسیاری از کشورها تا به امروز داشته است و در این‌باره تصریح کرد: با نگاهی به روند تجارت کشورهای توسعه‌یافته درمی‌یابیم، صادرات مجدد نقش بسیار مهمی در درآمدهای تجاری این کشورها داشته است. کشورهایی مانند سنگاپور، مالزی و امارات باوجود امکانات بسیار محدودی که دارند، رقم‌های بسیار بزرگی در آمار صادرات آنها دیده می‌شود که تمامی این ارقام مربوط به میزان صادرات مجدد آنها است، بنابراین صادرات مجدد درآمدهای جدی را برای برخی کشورها به‌همراه داشته و همواره نگاه بخش مهمی از بازرگانان به این دست فعالیت‌ها است. دبیر کل کنفدراسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران افزود: کشورهایی که فعالیت‌های صادرات مجدد دارند، زیرساخت‌های فنی و تجهیزاتی خود را توسعه داده و تمام بسترهای لازم برای تجارت‌های بین‌المللی را فراهم کرده‌اند، متاسفانه در ایران زیرساخت‌ها و بسترهای فنی مناسبی به‌ویژه در امر حمل‌ونقل برای صادرات مجدد و به‌طور کلی صادرات وجود ندارد، از این‌رو پیشنهاد می‌کنم هرچه سریع‌تر امکانات مناسب امور تجاری فراهم شود و ظرفیت حمل‌ونقل‌های درون‌مرزی و برون‌مرزی افزایش یابد.

مزیت اسکله‌های صادراتی

دبیر کل کنفدراسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران درباره توسعه اسکله‌های صادرات مجدد و تاثیر آن بر روند تجارت ایران گفت: برخی عقیده دارند، توجه به اسکله‌های صادرات مجدد، سرمایه‌گذاری بر حمل‌ونقل دریایی و بهبود زیرساختی بنادر می‌تواند نقشی مهم در رشد صادرات مجدد ایران داشته باشد. ایجاد و توسعه اسکله‌های صادرات مجدد، همواره به‌عنوان یکی از زیرساخت‌های مهم تجارت به‌شمار می‌رود، اما توجه به بنادر و این اسکله‌ها، تنها مولفه توسعه صادرات مجدد نیست. وی تصریح کرد: با سرمایه‌گذاری بر اسکله‌های صادرات مجدد، کشتی‌های باربری سایر کشورها تشویق به بارگیری و پهلو گرفتن در اسکله‌های ایران می‌شوند، هرچند این اتفاق رخ نخواهد داد، مگر با رقابتی شدن هزینه بارگیری در ایران. به‌عبارتی، اگر بتوانیم ضمن توسعه اسکله‌های صادراتی، هزینه بارگیری، باربری و سایر مخارج مربوط به حمل‌ونقل و بنادر را با سایر کشورهای حوزه خلیج‌فارس رقابتی کنیم و کاهش دهیم، می‌توانیم از مزیت وجود اسکله‌های صادراتی بهره‌مند شویم. نفر خاطرنشان کرد: در غیر این صورت به‌دلیل نزدیکی کشور امارات‌متحده‌عربی و عمان به ایران، فعالیت‌های گسترده آنها در امر صادرات مجدد، زیرساخت‌های موجود و مدیریت استراتژیکی که این کشورها در بحث تجارت دارند، ایران حتی با دارا بودن اسکله‌های صادرات مجدد توانایی رقابت را با امارات‌متحده عربی و عمان نخواهد داشت.

تقویت پایه‌های حمل‌ونقل

نفر در ادامه صحبت‌های خود، به توسعه همه‌جانبه حلقه‌های تجاری تاکید کرد. او معتقد است: تنها توجه به اسکله، صادرات مجدد و بهبود بستر حمل‌ونقل دریایی، راهکار افزایش فعالیت‌های مربوط به صادرات مجدد نیست و در این‌باره تصریح کرد: اهمیت به مزایای وجود اسکله‌های صادرات مجدد، موضوع مهمی است، اما باید روند توسعه را به‌صورت پکیجی کامل نگاه کرد. زنجیره توسعه تجارت وابسته به حلقه‌های مختلف بوده، نمی‌توان تنها بر جزئی از آن توجه کرد، چرا که حتی اگر حلقه‌ای به‌طور مناسب توسعه یابد، باز نمی‌تواند فعالیت‌های کل زنجیره را بهبود بخشد. در موضوع توسعه اسکله‌های صادرات مجدد نیز چنین قانونی برقرار است و تنها با رشد و بهبود این زیرساخت نمی‌توان صادرات مجدد را گسترش داد. وی ادامه داد: دیپلماسی یکی از حلقه‌های توسعه تجارت جهانی است و کشورهایی که اقتصاد پویا و روبه رشد دارند، دیپلماسی‌های تجاری گسترده‌ای با سایر کشورها برقرار کرده‌اند. این در حالی است که روابط بین‌المللی برای ایران یک گره بزرگ محسوب می‌شود، چرا که با بسیاری از کشورهای جهان دچار چالش هستیم، اما در چند مدت اخیر به‌دلیل تحولات جهانی، فرصت‌هایی برای افزایش رابطه تجاری ایران با برخی کشورهای جهان پدید آمده که امید می‌رود در آینده ثمرات آن را شاهد باشیم. این فعال بازرگانی در پایان تاکید کرد: در حال حاضر میزان تولید کشور براساس نهایت ۱۰ درصد ظرفیت‌های موجود در کشور است. اگر چرخه تولیدی در کشور بهبود یافته و میزان تولید کالاهای صادرات محور افزایش یابد، بی‌شک در انتقال و ترابری آنها به کمبودهای جدی و ضعف‌های مهم برخواهیم خورد، بنابراین علاوه بر توسعه روابط دیپلماسی، باید تقویت پایه‌های حمل‌ونقل را در دستور کار خود قرار دهیم.

سهم محدود صادرات مجدد در تجارت

محمود بهشتیان، کارشناس ارشد گمرک در گفت‌وگو با صمت، صادرات مجدد را یکی از فعالیت‌های معمول و مهم تجاری عنوان کرد و گفت: صادرات مجدد یکی از بحث‌های مهم و گسترده تجاری است که رشد آن به مولفه‌های متعددی وابسته است. این نوع تجارت در بین تمامی کشورها معمول است و همواره بازرگانان بین‌المللی در تلاش هستند تا از مزایای صادرات مجدد بهره‌مند شوند. در ایران نیز از لحاظ قانونی فرآیند صادرات مجدد مشکلی نداشته و گمرک شرایط مناسبی را برای این اقدامات در نظر گرفته است. وی تصریح کرد: براساس متن ماده ۶۶ قانون گمرکی، حقوق ورودی اخذشده از عین کالای وارداتی که از کشور صادر می‌شود. این بدان معنا است که واردکننده کالا هنگام صادرات مجدد آن، تمام حقوق ورودی را که به گمرک پرداخت کرده، باز پس خواهد گرفت. اکنون نیز شاهد هستیم در برخی مناطق آزاد، صادرات مجدد بدون وجود مشکل انجام شده و در حال حاضر این نوع تجارت تا حدی برقرار است، اما آمار تجارت بین‌المللی ایران نشان می‌دهد که صادرات مجدد، سهم محدودی در صادرات ایران دارد و یکی از مهم‌ترین دلایل آن را می‌توان نقص‌های زیرساختی و لجستیکی در بحث حمل‌ونقل عنوان کرد.

جای ایران در منطقه گرفته شد

بهشتیان کمبود تجهیزات لجستیکی را یکی از عوامل مهم کم بودن آمار مربوط به صادرات مجدد در ایران معرفی کرد و در این باره توضیح داد: برخی افراد معتقدند، نبود اسکله‌های صادرات مجدد یکی از عوامل اصلی کمرنگ بودن نقش این نوع تجارت در ایران است، اما صادرات مجدد تنها از طریق مسیر دریایی، بنادر و اسکله نیست و به‌طور کلی از طرق مختلف، می‌توان به فعالیت‌های صادراتی به‌ویژه صادرات مجدد پرداخت. یکی از مباحث جدی توسعه صادرات، وجود بسترهای مناسب انتقال بار است که در حمل‌ونقل دریایی، زمینی، ریلی و هوایی کمبودهای جدی داریم، همچنین ظرفیت بنادر و سیستم‌های گمرکی محدود است و ضعف‌های جدی در این زمینه داریم. وی خاطرنشان کرد: در حال حاضر ۲ کشور عمان و امارات‌متحده‌عربی در تلاش هستند تا تبدیل به هاب منطقه در بحث تجارت و صادرات شوند و بخش زیادی از فعالیت‌های صادرات مجدد منطقه را به خود اختصاص دهند. این کشورها زیرساخت‌های بسیار پیشرفته و قوی در بحث حمل‌ونقل دریایی و انتقال بار داشته و همین موضوع باعث شده تا فعالیت تجاری این ۲ کشور به‌طور چشمگیری طی سال‌های اخیر توسعه داشته باشد. این کارشناس ارشد گمرک، در ادامه به اهمیت روابط بین‌المللی در توسعه صادرات تاکید کرد و گفت: یکی از لازمه‌های اصلی گسترش فعالیت‌های تجاری، برقراری تعامل سازنده و موثر با کشورهای جهان است، بنابراین اگر قصد داریم فعالیت‌های تجاری را گسترش دهیم، باید روابط خود را با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای منطقه افزایش دهیم. بدون دارا بودن ارتباطات صحیح و گسترده، نمی‌توان تحولی در تجارت به‌ویژه صادرات ایجاد کرد.

سخن پایانی

برخی فعالان اقتصادی و کارشناسان بازرگانی عقیده دارند که استفاده از فرصت‌های کشورهای همسایه برای صادرات، می‌تواند دروازه ورود کالاهای ایرانی به جهان را باز کند. آنها معتقدند در صورتی که بتوانیم کالاهایی با ارزش‌افزوده بالاتر از نظر کیفیت، بسته‌بندی و برندسازی را به کشورهایی مانند عمان صادر کنیم، امکان صادرات مجدد این کالاها از عمان به مقاصد دورتر وجود خواهد داشت، به این ترتیب، هم میزان تجارت مشترک میان ۲ کشور افزایش می‌یابد و هم کالاهای ایرانی از این طریق به دیگر مقاصد خواهند رسید، اما برخی دیگر نیز معتقدند علاوه بر توجه به این نوع فرصت‌های جهانی، باید زیرساخت‌های فنی و دیپلماسی لازم برای انجام صادرات مجدد در ایران فراهم شود.

قیمت جهانی گندم کاهش یافت

به‌دلیل تقویت ارزش دلار و افزایش امیدها برای پیشرفت در مذاکرات با هدف حفظ ادامه کریدور صادرات غلات اوکراین از طریق دریای سیاه، معاملات آتی گندم امریکا در ۲۲ مهر کاهش یافت. به‌گزارش مهر به‌دلیل تقویت ارزش دلار و افزایش امیدها برای پیشرفت در مذاکرات با هدف حفظ ادامه کریدور صادرات غلات اوکراین از طریق دریای سیاه، معاملات آتی گندم امریکا در روز جمعه کاهش یافت و قیمت ذرت و سویا تحت تأثیر تقاضای ضعیف و کاهش نرخ انرژی و بازارهای سهام، کاهش نرخ گندم را دنبال کرد.

قیمت گندم پس از آنکه سفیر روسیه در سازمان ملل در ژنو گفت: مسکو ممکن است از تمدید قرارداد صادرات غلات از بنادر دریای سیاه اوکراین امتناع کند، افزایش یافت. با این حال، پس از دیدار ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهوری روسیه و رجب طیب‌اردوغان همتای ترکیه‌ای وی، امیدهایی برای پیشرفت در مذاکرات وجود داشت. قیمت ذرت در بورس کالای شیکاگو برای تحویل در دسامبر با ۸ سنت کاهش به ۶.۸۹ دلار و سه‌چهارم سنت در هر بوشل رسید، در حالی‌که سویا برای تحویل در نوامبر با ۱۲ سنت کاهش به ۱۳.۸۳ دلار و سه‌چهارم سنت در هر بوشل رسید، اما هر دو قرارداد به صورت هفتگی با افزایش نرخ ذرت یک درصد و سویا ۱.۲ درصد افزایش یافتند.

تقاضای ضعیف صادراتی بر نرخ ذرت فشار وارد کرد، زیرا وزارت کشاورزی ایالات متحده در روز جمعه فروش خالص رافقط ۲۶۰۷۰۰ تن در هفته گذشته گزارش کرد که کمتر از انتظارات تجاری است.

به مناسبت روز جهانی غذا بررسی شد

وعده‌های پوشالی و سفره‌های خالی

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

در تقویم جهانی، ۱۶اکتبر روز جهانی غذا (World Food Day یا WFD) است، این روز در سال ۲۰۲۲ با ۲۴ مهر ۱۴۰۱ برابر است. تصویب ۱۶اکتبر به‌عنوان روز جهانی غذا در نوامبر ۱۹۷۹ در بیستمین کنفرانس کشورها که با شرکت اعضای سازمان خواربار و کشاورزی FAO تشکیل شده بود، توسط دکتر پال رومانی، وزیر بهداشت مجارستان که ریاست این کنفرانس را بر عهده داشت، اعلام شد، این روز به افتخار تأسیس سازمان فائو در سال ۱۹۴۵ نام‌گذاری شده و در سراسر جهان گرامی داشته می‌شود. هرسال حدود ۱۵۰ کشور جهان، روز جهانی غذا را برای توجه جهانی به سایه سیاه فقر و گرسنگی گرامی می‌دارند. در این روز، سازمان‌های بین‌المللی، برای برقراری روابط در زمینه کشاورزی و زمینه‌سازی برای جلوگیری از فقر و گرسنگی و نابودی محیط‌زیست، تلاش می‌کنند. روز جهانی غذا روز همدردی با گرسنگانی است که از ساده‌ترین نیاز زندگی، یعنی غذا محروم هستند. این در حالی است که تامین امنیت غذایی طبق قانون از مهم‌ترین وظیفه دولت‌هاست و در همین شرایط، نرخ مواد غذایی ایران نیز مانند بسیاری از کشورها به‌شدت در سربالایی نرخ قرارگرفته و خبری از ارزانی نیست. صمت در این گزارش به بررسی نرخ انواع مواد غذایی ایران در مقایسه آماری ۳ فصل بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۱ پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

قیمت مواد غذایی کشور به‌شدت در سربالایی قرارگرفته و خبری از ارزانی نیست

اینجا خبری از ثبات نرخ نیست

تامین اقلام سفره مردم، یک نیاز اولیه است که نباید به دغدغه تبدیل شود، چیزی که مدت‌هاست دغدغه اصلی شهروندان است. افزایش نرخ به‌ویژه در بازار کالاهای اساسی به‌صورت روزانه اتفاق می‌افتد و این در حالی است که حقوق و دستمزدها تنها بین ۳ تا ۵.۵ برابر بالا رفته است. نتیجه شوک‌های نرخ ارز و از سوی دیگر، حذف ارز ترجیحی همراه با سرکوب دستمزدها منجر به خالی‌تر شدن سفره مردم از مواد غذایی لازم شده است. هرچند مسئولان پس از آزادسازی قیمت‌ها و حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی وعده ثبات نسبی قیمت‌ها را به مردم داده بودند، اما اینجا خبری از ثبات نیست و برخی از کارشناسان تاکید دارد که تحقق این وعده دور از انتظار است؛ یعنی از این به بعد هم احتمالا خبری از ثبات قیمت نخواهد بود. در بازار مواد غذایی و کالاهای موردنیاز روزانه مردم، روند گرانی ادامه دارد و این شیب افزایش نرخ آن‌قدر به مذاق برخی از آقایان مسئول خوش آمده که این روند افزایشی کوتاه بیا نیست. گرانی و افزایش قیمت‌های روزانه دیگر قدرتی برای دهک‌های پایین جمعیتی نگذاشته تا بتوانند سفره خود را باز نگه دارند. سفره‌ها دیگر رنگ و لعاب گذشته را ندارد و هر روز کوچک‌تر از دیروز می‌شود و بسیاری حقوق‌ها به‌ویژه در گروه جمعیتی کارگر و کارمند پشیزی برای چرخاندن چرخ زندگی ارزش ندارد. با این‌همه، هنوز هم برخی از مسئولان در اظهارنظرهای خود ادعا کاهش نرخ بسیاری از اقلام غذایی را دارند، در حالی که آمارها و واقعیت‌های بازار چیز دیگری می‌گوید.

سوز سردگرانی در بهار

تورم ماهانه فروردین از سوی مرکز آمار ایران ۳.۳ درصد اعلام شد. در فروردین ۱۴۰۱، نرخ کالاها و خدمات نسبت به ماه قبل رشد زیادی داشت که این افزایش نرخ برای کالاهای خوراکی بسیار بالاتر بوده است.

طبق آمارهای منتشر شده، نرخ تورم خوراکی‌ها به مرز ۵ درصد رسیده است. صمت در ادامه به بررسی وضعیت رشد نرخ مواد خوراکی در فروردین امسال پرداخت.

قیمت یک کیلو برنج ایرانی درجه یک در فروردین ۱۴۰۱ به ۷۶ هزار تومان رسید و در برخی موارد تا ۸۵ هزار تومان فروخته شد. این در حالی بود که در مدت مشابه سال قبل یک کیلو برنج ایرانی درجه یک حدود ۳۶ هزار تومان بود. نرخ برنج خارجی درجه یک نیز در فروردین امسال به ۳۲ تا ۳۶ هزار تومان رسید.

قیمت هر کیلو گوشت گوسفند در این ماه به کیلویی ۱۶۹ هزار تومان رسید. گوشت گاو نیز به ازای هر کیلو، ۱۶۳ هزار تومان شد. مرغ ماشینی از فروردین سال قبل تا فروردین امسال، رشد کمتری نسبت به گزینه‌های بالا داشته است.

قیمت هر کیلو مرغ در فروردین ۱۴۰۱ به ۳۲ هزار تومان رسید. همچنین هر شانه تخم‌مرغ با نرخ ۵۵ تا ۶۵ هزار تومان به فروش می‌رسید.

در این بین نباید از نرخ لبنیات گذشت. شیر کم‌چرب ۱.۵ لیتری در فروردین ۱۴۰۱ با نرخ ۱۱ هزار تومان به فروش می‌رسید.

اواخر اردیبهشت بود که احمد وحیدی، وزیر کشور در ارتباط مستقیم تلویزیونی اعلام کرد: مرغ، تخم‌مرغ، لبنیات و روغن اقلامی است که نرخ آن با هدفمند شدن یارانه‌ها و تغییر نحوه تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی تغییر پیدا خواهد کرد و هیچ کالای دیگری حق و اجازه گران شدن ندارد، البته مجوزی هم برای گران کردن ندارند.

پس از این خبر، بازار زیر و رو شد و بر خلاف وعده‌ها گرانی افسار گسیخته راهی بازار شد.

نقره‌داغ شدن تابستان با گرانی

پس از زلزله قیمت‌ها در اواسط بهار نوبت به تابستانی رسید که تفاوت بسیاری با تابستان سال قبل داشت. بر خلاف ادعای عضو انجمن صنفی برنج‌فروشان استان مازندران که نرخ هر کیلوگرم برنج هاشمی و طارم درجه یک کشت اول در شمال را ۹۰ تا ۹۵ هزار تومان اعلام کرده بود، بررسی‌های میدانی نشان داد در بازار تهران نرخ هر کیلوگرم برنج درجه یک بین ۱۱۰ تا ۱۸۰ هزارتومان به فروش رسید.

برنج هندی نیز از ۲۶ تا ۳۱ هزار تومان فروخته شد. قیمت هر کیلو گوشت راسته گوسفندی حدود ۱۸۴ هزار تومان به فروش می‌رسید. همچنین گوشت ران گوساله به کیلویی ۲۲۵ هزار تومان رسید.

مهدی یوسف‌خانی، رئیس اتحادیه پرنده و ماهی نیز در ۲ مرداد اعلام کرد، نرخ هر کیلو مرغ زنده در مرغداری را ۳۸ هزار تومان و مرغ گرم در خرده‌فروشی‌ها ۵۹ هزار و ۸۰۰ تومان است. این در حالی است که در بررسی‌های میدانی از بازار نرخ هر کیلو مرغ ۵۸ تا ۶۵ هزار تومان بود. ران مرغ ۵۵ تا ۶۵ هزار تومان، سینه ۱۰۰ تا ۱۲۰ هزار تومان و فیله ۱۲۰ تا ۱۳۰ هزار تومان به فروش می‌رسید.

قیمت هر کیلو شیر پاستوریزه بطری کم‌چرب و شیر استریل پاکتی به لیتری ۱۹۵۰۰ و ۲۰۱۰۰ تومان رسید. همچنین نرخ پنیر ۴۰۰ گرمی و کره ۱۰۰ گرمی پاستوریزه به حدود ۲۱ و ۱۳ هزار تومان رسیده است.

قیمت روغن در روزهای آغازین مرداد شامل روغن سرخ‌کردنی یک لیتری با نرخ ۶۲ هزار تومان و روغن پخت‌وپز یک لیتری با نرخ ۶۶ هزار تومان به فروش می‌رسید.

میوه و تره‌بار نیز از قافله گرانی جا نماند و حسابی در بازار بی‌ثبات جولان داد. سیب‌زمینی ۱۵ تا ۱۸ هزار تومان، پیاز ۱۱ هزار تومان، گوجه‌فرنگی ۱۴ هزار تومان، خیار ۱۳ هزار تومان، زردآلو ۴۸ هزار، گیلاس ۸۳ هزار تومان، خربزه ۱۷ هزار تومان و هلو ۳۷ هزار تومان به فروش رسید.

گزارش مرکز آمار از تورم مرداد ۱۴۰۱ نشان می‌دهد این شاخص نسبت به ماه مشابه سال گذشته در گروه خوراکی‌ها ۸۱.۲ درصد رشد داشت. در بازه ماهانه و سالانه نیز نرخ تورم خوراکی‌ها به ترتیب اعداد ۱.۴ و ۵۷.۴ درصد را نشان می‌دهد. نرخ تورم نقطه‌ای در مرداد ۱۴۰۱ به عدد ۵۲.۲ درصد رسیده است.

به بیانی دیگر، خانوارهای کشور به‌طور میانگین ۵۲.۲ درصد بیشتر از مرداد ۱۴۰۰ برای خرید یک مجموعه کالاها و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند.

با این حال، گرانی به پایان نرسیده و همچنان به‌خوبی می‌تازد و بر بازار سلطه دارد و به‌دنبال آن روز به روز از میزان تقاضا کاسته می‌شود.

به بیان دیگر، نه رمقی برای بازاری‌ها مانده و نه پولی برای مردم!

وضعیت بازار به صورتی پیش می‌رود که دیگر فرقی ندارد، گوشت بخرید یا یک نوع میوه، شما باید هزینه سنگینی را متحمل شوید تا کیسه کوچک خرید خود را به خانه بیاورید.

برخی از مردم دیگر حتی توان سرخ نگه‌داشتن صورت خود با سیلی را هم ندارند

خزان قیمت‌ها در پاییز رخ می‌دهد؟

براساس نرخنامه جدید سازمان میادین میوه و تره‌بار، بالاترین نرخ برنج اعلای ایرانی شامل طارم، هاشمی و دم‌سیاه کیلویی ۱۰۴ هزار تومان تعیین شده و برنج‌های پرمحصول و معطر نیز بین ۴۶ تا ۶۶ هزار تومان قیمت‌گذاری شده‌اند.

همچنین برنج هندی درجه یک کیلویی بین ۳۰ تا ۳۷ هزار تومان به فروش می‌رسد.

در حال‌حاضر نرخ راسته با استخوان گوسفندی ۱۶۹ هزارتومان، ران کامل ممتاز گوسفندی ۱۸۷ هزارتومان، ماهیچه گوساله ۱۶۵ هزار تومان، نیم‌شقه ران گوسفندی ۱۸۵ هزار تومان است.

همچنین نرخ روغن ۵ کیلویی که در دو ماه اخیر ۴۰۰ هزار تومان بود، درحال‌حاضر ۲۹۵ هزار تومان شده است و نرخ روغن مایع ۹۰۰ گرمی که با نرخ ۶۸ هزار تومان به فروش می‌رسید، اکنون ۵۵ هزار تومان شده است.

قیمت کنونی مرغ نسبت به نرخ مصوب کاهش یافته است. توزیع مرغ منجمد با نرخ ۴۵ هزار تومان در بازار منجر به کاهش نرخ مرغ گرم و آرامش در بازار شده است. در حال‌حاضر، نرخ هر کیلو ران مرغ ۶۰ هزار تومان، سینه ۱۲۰ هزار تومان و فیله ۱۳۰ هزار تومان است.

شواهد حاکی از آن است که بازار در اوایل پاییز خودی نشان داده و کاهش نرخ جزئی رخ داده است. این کاهش نرخ به بیانی چشم بازار را کور کرده و باعث از سر دادن وعده‌های دیگر شده است.

سخن پایانی

شعار رفع فقر تا پایان سال ۱۴۰۰ از سوی ابراهیم رئیسی، نه‌تنها محقق نشد، بلکه سفره مردم متاثر از جراحی اقتصادی کوچک‌تر شد. از سوی دیگر، قرار بر این بود که قیمت‌ها براساس شهریور ۱۴۰۰ باشد، اما بازار خلاف این وعده را به مردم نشان می‌دهد. در این بین، برخی از کارشناسان بدون توجه به واقعیت‌های بازار، ادعای کاهش نرخ برخی از محصولات را مطرح می‌کنند که این کاهش قیمت‌ها نسبت به افزایش قیمت‌های اتفاق‌افتاده، ناچیز است و نمی‌تواند گرهی از معیشت مردم باز و سفره‌های آنها را پر کند. با توجه به گرانی‌های لحظه‌ای، اینکه تا پایان پاییز چه می‌شود در هاله‌ای از ابهام است، اما نکته مهم این است که برخی از مردم دیگر حتی توان سرخ نگه‌داشتن صورت خود با سیلی را هم ندارند.

گزارش خبری

قیمت‌های باورنکردنی فست‌فود ۱۰ سال قبل

در این گزارش به بررسی نرخ غذاهای فست‌فودی نسبت به ۱۰ سال گذشته می‌پردازیم.

امروزه یکی از پر رفت‌وآمدترین اصناف، رستوران‌ها و فست فودی‌ها هستند.

این صنف با وجود قیمت‌های بالایی که اخیرا محصولات آن پیدا کرده، هنوز مشتری‌های پر و پا قرص خود را دارد که بیشتر آنها قشر جوان هستند.

در روزگاری که هزینه‌ها سر به فلک کشیده، یک وعده شام ساده فست‌فودی، حسابی جیب شهروندان را خالی می‌کند. این در حالی است که اگر این فست‌فودی‌ها معروف باشند، هزینه‌ها را باید دو برابر کرد. هر چه ظاهر رستوران شیک‌تر و منطقه بالاتر، نرخ منو سنگین‌تر!

در گذشته خرید غذا از بیرون برای افراد بسیار راحت‌تر از حالا بود. در حال‌حاضر با افزایش نرخ مواد اولیه منو رستوران‌ها و فست‌فودها تغییرات زیادی داشته است.

منطقی است که با وجود گرانی مواد اولیه‌ای مانند روغن که یک حلب ۱۶ کیلویی آن حدود ۹۰۰ هزار تومان، مرغ کیلویی ۵۹ هزار تومان یا ۳۰۰ گرم ژامبون گوشت ۹۰ درصد که حدود ۲۰۰ هزار تومان هزینه دارد، قطعا نرخ نهایی نیز بالا می‌رود.

هزینه یک وعده شام بیرون از منزل

در حال‌حاضر، اگر یک خانواده به فست‌فودی بروند و بخواهند دو پیتزا خانواده بخورند که ظاهر چندان شکم سیرکننده‌ای هم ندارد، ۶۰۰ هزار تومان آب می‌خورد. اگر در کنار آن ۲ سیب‌زمینی و نوشابه نیز سفارش دهند، هزینه آنها به ۸۰۰ هزار تومان می‌رسد.

برای به‌صرفه شدن می‌توان به سمت غذاهای دیگر در منو رفت. مرغ سوخاری یا همبرگر و پنه نیز می‌تواند گزینه مناسبی باشد.

در این صورت برای خرید ۴ تکه مرغ سوخاری حدود ۱۸۰ هزار تومان هزینه می‌شود. اگر پنه را انتخاب کنند برای یک نفر حدود ۱۵۰ هزار تومان هزینه دارد. برای خرید همبرگر نیز حدود ۲۰۰ هزار تومان باید هزینه کرد. خرید پیتزای یک نفره نیز حدود ۱۸۰ هزار تومان هزینه دارد.

در نتیجه اگر یک خانواده ۴ نفری برای شام به یکی از فست‌فودی‌ها بروند و هر کدام یکی از غذاهای بالا را سفارش دهند، حدود ۸۰۰ هزار تومان بدون پیش‌غذا و نوشیدنی آب می‌خورد. در کنار این‌ها باید به نرخ سس‌ها نیز توجه کرد که با مبلغی حدود ۶ هزار تومان به فروش می‌رسد.

با این هزینه‌ها، دیگر صرف یک وعده غذا در فست‌فودی‌ها یا رستوران‌ها نه‌تنها تفریح نیست، بلکه خرجی سنگین است بر جیب سرپرستان خانوار!

یک تکه پیتزا با هزینه‌ای سنگین

هزینه غذاهای فست‌فودی این روزها به حدی سنگین است که برخی کارمندان به سفارش یک اسلایس از پیتزا برای ناهار خود روی آوردند که آن هم حدود ۳۰ هزار تومان هزینه دارد.

قیمت باورنکردنی غذاهای فست فودی در سال ۹۱

گذری به سال ۹۱ می‌زنیم که نرخ مواد اولیه بسیار پایین‌تر از ۱۴۰۱ بود. به قیمت‌ها که نگاه می‌کنیم بیشتر شبیه به قرارگیری در سرزمین عجایب است.

در سال ۹۱ هزینه لازم برای خرید یک پیتزا مخصوص ۱۵ هزار تومان، پیتزا مرغ و قارچ ۱۷ هزار تومان، همبرگر دستی ۱۲ هزار تومان و مرغ سوخاری ۴ تکه ۱۸ هزار تومان بود.

در نتیجه هزینه یک شام در فست فودی‌ها برای یک خانواده ۴ نفره حدود ۶۲ هزارتومان آب می‌خورد.

مالیات بر ارزش‌افزوده شوکی پای صندوق!

بهتر است در این جا به مالیات بر ارزش‌افزوده هم اشاره کنیم. مبلغی که شوک عجیبی مقابل صندوق به فرد وارد می‌کند. ارزش‌افزوده حدود ۹ درصد نرخ نهایی فاکتور است که برخی به صورت جداگانه در انتهای فاکتور و برخی روی هزینه خود محصول بدون رویت محاسبه می‌شود.

پیتزا در خارج از کشور ارزان‌تر از ایران!

در قسمت بعدی این گزارش، سری به قیمت فست‌فود در کشورهای دیگر می‌زنیم.

در کشور ترکیه که سالانه میزبان تعداد بسیاری از گردشگران است و غذاهای آنها تقریبا شباهت خوبی به غذاهای کشور ما دارد. هزینه لازم برای خرید ۲ عدد پیتزا به علاوه یک نوشابه با لیر ۱۷۷۰ تومانی در کشور ترکیه به پول ایران ۲۳۷ هزار تومان خواهد شد.

پیتزا در گرجستان چند؟

کشور بعدی گرجستان است، کشوری که می‌توان گفت نرخ ارزان غذا در آن دلیلی بر سفر به این کشور است.

هزینه خرید یک عدد پیتزا در کشور گرجستان با لاری ۱۲۰۲۰ هزار تومانی به پول ایران حدود ۲۱۴ هزار تومان می‌شود.

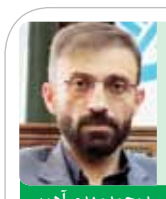
سخن پایانی

این روزها گرانی بیداد می‌کند و هزینه صرف غذا در بیرون از منزل، به حدی بالاست که بسیاری از خانواده‌ها در ماه تنها یک بار به سراغ آن می‌روند. سفارش یک وعده غذایی برای محل کار، هزینه‌ای ۲۰۰ هزار تومانی روی دست کارمندان می‌گذارد.

جالب است بدانید هزینه خرید پیتزا خارج از کشور، ارزان‌تر از ایران آب می‌خورد. این در حالی است که تفاوت قیمت یک وعده شام نسبت به سال ۹۱، بیش از ۹۰۰ هزار تومان است.

یادداشت

ضرورت برنامه‌ریزی برای مدیریت بازار مسکن

سیدمحمدمهدی آهویی
کارشناس اقتصاد

برای بیشتر خانوارها، مسکن مهم‌ترین دارایی آنها در طول عمرشان محسوب می‌شود، زیرا از یک‌سو یک مطلوبیت مستقیم برای خانوار ایجاد کرده و از طرف دیگر، می‌تواند به‌عنوان وثیقه در دریافت وام از بانک‌ها و موسسات مالی استفاده شود. با این حال، جهش‌های نرخ مسکن به‌مانند سایر کالاها می‌تواند بر تقاضای آن، آثار قابل‌ملاحظه‌ای داشته باشد.

افزایش شدید نرخ مسکن، توانایی خانوارها برای خرید مسکن را تا حد زیادی کاهش و نیاز آنها را به دریافت انواع اعتبارات کم‌هزینه افزایش داده است. این امر به‌ویژه در کشورهایی نظیر ایران که با نرخ‌های تورم بالا، رشد اقتصادی اندک یا صفر و کاهش درآمد سرانه روبه‌رو است، اهمیت دوچندانی می‌یابد.

افزایش نرخ حقیقی مسکن، تعداد معاملات را در چند سال اخیر کاهش داده و در بیشتر ماه‌ها به زیر ۱۰ هزار معامله حرکت کرده؛ هرچند از اردیبهشت، دوباره این تعداد افزایش یافته است.

این حقایق در بازار مسکن، ضرورت برنامه‌ریزی و چاره‌اندیشی برای مدیریت بازار مسکن و بهبود روش‌های تامین مالی در این بخش را بیش از پیش آشکار ساخته است. برای این منظور، ضروری است موضوع تامین مالی برای هر دوطرف تعیین‌کننده بازار یعنی تقاضا و عرضه، موردتوجه و برنامه‌ریزی قرار گیرد. شاید برخلاف باور عموم مردم، طرف عرضه اقتصاد نیز با افزایش هزینه‌های ساخت نیاز به تامین مالی دارد. این موضوع را می‌توانیم در کاهش درخواست و صدور پروانه‌های ساختمانی در شهرهای بزرگ از جمله تهران نیز مشاهده کنیم.

آنچه مشخص است، شناخت هرچه بیشتر از عوامل موثر بر عرضه و تقاضا، می‌تواند برنامه‌ریزی را ساده‌تر کند. طرف تقاضای بازار مسکن یا خریدار، متشکل از بازیگرانی نظیر خانوارها، نهادهای مالی و دولت‌ها است که خانوارها عمده‌ترین متقاضیان مسکن هستند. طرف عرضه یا ساخت‌وساز نیز شامل گروه‌هایی نظیر انبوه‌سازان و پیمانکاران است. به‌طور معمول سازندگان مسکن، در مقایسه با خریداران متعارف، از قدرت بالاتری برخوردار هستند و از انواع ابزارهای مالی برای تامین نیازهای مالی خود استفاده می‌کنند، همچنین در ایران، بازار رهن دارای چالش‌های متعددی است. این بازار دارای بازیگران محدود، هزینه بالای تامین مالی، متکی به پس‌اندازهای محدود اقشار هدف و حمایت‌های یارانه‌ای دولت و نظام بانکی از جمله نرخ‌ها و سقف‌های اعتبارات است. فعالیت‌های رهنی در کشور، چه به‌لحاظ بسترهای قانونی و حقوقی و چه از نظر ابزاری در تجهیز منابع و تخصیص بهینه آن، ناتوان تلقی می‌شوند، از این‌رو، برای توسعه و تعمیق بازار مالی به‌ویژه بازار رهنی در کشور، شناخت تجارب کشورهای مختلف درباره تدوین الزامات قانونی و حقوقی و طراحی انواع ابزارها و نهادهای نوین در تامین مالی مسکن حائزاهمیت بالایی است.

بی‌شک در وضعیت کنونی کشور، هم برای خریداران و هم برای سازندگان، دغدغه تامین مالی از اولویت‌های اصلی محسوب می‌شود. منتها باید توجه داشت که در وضعیت کنونی نظام بانکی کشور، در عمل تامین مالی بخش اندکی از پروژه‌های ساختمانی، به‌ویژه پروژه‌های بزرگ در توانایی سیستم بانکی است.

علاوه بر این، نرخ سود تسهیلات اعطایی نیز موجب شده از لحاظ اقتصادی این تسهیلات فقط در شرایط خاص توجیه اقتصادی داشته باشند.

برای رونق بازار ساخت، باید بازار تقاضا نیز رونق بگیرد. اگر سرمایه‌گذاران نسبت به فروش واحدهای ساخته‌شده با سود متعارف تردید داشته باشند، ساخت‌وساز کاهش می‌یابد. تلاش دولت این است که هزینه ساخت را در برنامه‌های مسکنی کاهش دهد تا از یک‌سو بخش خصوصی برای ساخت‌وساز و سرمایه‌گذاری از این طرح استقبال کند و از سوی دیگر، متقاضیان توان خرید این واحدها را داشته باشند.

تجربه توسعه مسکن در شهرهای جدید در مقیاس انبوه، مشکل مسکن را حل نکرده و این موضوع باعث شده است که بر سهم مستاجران و خانه‌های خالی اضافه شود و بیشترین سوداگری مسکن را در پی داشته باشد.

در ۶ماه دوم سال نباید انتظار تورم چندانی در بازار مسکن داشت؛ زیرا حوادثی که می‌توانست منجر به رشد قیمت‌ها شود، مثل افزایش نرخ نهاده‌های ساختمانی و دستمزدها اتفاق افتاده است.

مقاوم‌سازی ۵۰ درصدی واحدهای روستایی کشور

محمدرضا شاملو، معاون عمران روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی کشور با بیان اینکه تاکنون بیش از ۵۰ درصد واحدهای روستایی کشور مقاوم‌سازی شده‌اند، گفت: طبق برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری انجام‌شده، تمامی واحدهای روستایی تا ۱۰ سال آینده مقاوم‌سازی می‌شوند، البته تحقق این مهم به‌میزان حمایت‌های دولت و تسهیلات بستگی دارد.

به‌گزارش پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی، محمدرضا شاملو در بازدید از وضعیت پروژه‌های بنیاد مسکن استان زنجان، بااشاره به اینکه تاکنون حدود ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار واحد مسکونی روستایی در کشور مقاوم‌سازی و نوسازی شده، افزود: از این میزان، حدود ۹۶۰ هزار واحد مسکونی در راستای مقاوم و نوسازی شدن و مابقی نیز حوادث غیرمترقبه مثل سیل و زلزله را شامل می‌شود.

معاون بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با بیان اینکه تاکنون برای بیش از ۴۰ هزار و ۸۸۰ روستا طرح‌های هادی روستایی تهیه شده است، اضافه کرد: این طرح در بیش از ۲۲ هزار و ۲۰۰ روستا نیز به‌اجرا در آمده که آثار بسیار خوبی در ارتقای کیفیت زیستی مردم، تسهیل در تردد و ایمن‌سازی روستا در قبال حوادث غیرمترقبه داشته و از طرفی وابستگی و دلبستگی برای ماندگاری مردم ایجاد کرده است.

این مسئول با بیان اینکه در زمان حاضر حدود ۳ میلیون و ۸۴۰ واحد مسکونی روستایی واجد شرایط سند مالکیت دریافت کرده‌اند، ادامه داد: از این میزان، ۳ میلیون و ۵۲۰ هزار واحد، روستایی و مابقی املاک واقع در شهرهای کمتر از ۲۵ هزار نفر جمعیت را در بر می‌گیرد.

خطری با آثار مخرب بالا در کمین تهرانی‌ها است

سپر شکننده پایتخت در برابر زلزله

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

زلزله‌ها از جمله مخاطرات طبیعی با ماهیت تصادفی است که می‌تواند موجب آسیب به انواع سازه‌های بتنی، فلزی و ... شود،بنابراین نمی‌توان اثرات زلزله‌های آینده را به‌طوردقیق مشخص کرد و تنها با روش‌های احتمالی می‌توان تا حدی این آثار را پیش‌بینی کرد. یکی از نخستین گام‌های ضروری در ساخت‌وساز ایمن لرزه‌ای، چه به‌صورت مقاوم‌سازی و چه بهسازی یا بازسازی و نوسازی، تخمین قدرت زلزله‌ها است. باتوجه به برنامه کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله و مقاوم‌سازی ساختمان‌ها، تاسیسات زیربنایی و شریان‌های حیاتی در برابر زلزله، تامین اهداف بهسازی متفاوت برای ساختمان‌های مهم و تاسیسات زیربنایی و به‌تبع آن تحلیل خطر در سطوح مختلف، غیرقابل‌اجتناب است. برای طراحی سازه‌های مقاوم در برابر زلزله، شناخت جنبش نیرومند زمین که انتظار می‌رود در طول عمر مفید سازه رخ دهد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

عکس: صمت

یکی از دلایل ریسک بالای زلزله در شهر تهران، آسیب پذیری این منطقه در برابر زلزله طی سالیان گذشته است

گام‌های مهم در مبارزه با خطر زلزله

ریسک زلزله را باید اصلی‌ترین ریسک تهران نامید، هرچند دوره بازگشت آن مانند آلودگی هوا سالانه نیست، اما عواقب آن، بسیار ویرانگر است. آمارها و برآوردهای جهانی، تهران را از نظر ریسک لرزه‌ای در ردیف چند شهر با ریسک بالای جهان قرار داده‌اند، جمعیت ساکن و شناور بسیار زیاد، ساختمان‌های فاقد کیفیت لازم، بافت فرسوده با تراکم جمعیتی بالا و گسل‌های لرزه‌ای متعدد در شهر و اطراف تهران، ریسک زلزله تهران را بالا و بالاتر برده‌اند. وجود تاسیسات خطرزا، لوله‌های گاز با فشار بسیار بالا، زمین و پی سست و پر از حفره‌ها و قنات‌ها که آثار آنها را در فروریزش‌های شهر تهران تجربه کرده‌ایم، فرونشست زمین و ساخت‌وسازهای بی‌رویه از جمله عوامل افزاینده ریسک لرزه‌ای شهر تهران هستند.

توجه جدی به بافت فرسوده تهران که جمعیتی در حدود ۱۵ درصد جمعیت ساکن پایتخت در آن با مساحتی در حدود ۵ درصد مساحت کل شهر جای گرفته‌اند، مهم‌ترین شاخص کاهش ریسک لرزه‌ای در تهران است. شیوه‌های ساخت و نظارت بر ساخت، ساختمان‌های بلندمرتبه، معابر تنگ و تلاش در راستای اعمال روش‌های اصلاحی در آنها می‌تواند گام‌های مهمی در مبارزه با ریسک زلزله در شهر تهران تلقی شود. توجه جدی به رعایت محدودیت‌های ساخت‌وساز در حریم گسل‌ها و همراه کردن نهادهای دولتی، نظامی و انتظامی در این رابطه نیز از شاخص‌های مهم اندازه‌گیری میزان کاهش ریسک زلزله در تهران به‌شمار می‌رود. نکته مهم دیگر، شریک کردن مردم در برنامه‌های کاهش ریسک در تهران است. صمت در این گزارش آثار مخرب زلزله در بافت شهری تهران را موردبررسی قرار داده است.

ریسک بالای زمین‌لرزه در تهران

مهدی زارع، کارشناس مدیریت بحران و زلزله در رابطه با احتمال وقوع زلزله در تهران به صمت گفت: یکی از دلایل بالای ریسک زلزله در شهر تهران، در معرض بودن این منطقه شهری در برابر زلزله در طول تاریخ بوده است. علاوه بر آن، شهر تهران در معرض ریسک‌های مهم سیلاب و فرونشست زمین نیز قرار دارد، همچنین علاوه بر زلزله‌های شدیدی که ممکن است در آینده اتفاق بیفتد، زلزله‌هایی با ریشتر پایین‌تر هم می‌تواند خسارت‌های جبران‌ناپذیری برای کلانشهرها در پی داشته باشد.

با نگاهی به زلزله ۵ ریشتری سال ۱۳۹۶ که در شهر ملارد رخ داد، مشاهده کردیم که ۷ نفر از شهروندان جان خود را از دست دادند. بالا بودن تراکم جمعیتی، امکانات ناکافی، ساخت‌وساز غیراصولی و نبود زیرساخت‌های مناسب از دلایل افزایش خطرپذیری تهران در برابر مخاطرات طبیعی هستند که ضرورت دارد هرچه سریع‌تر موردتوجه قرار بگیرد.

▣ وقوع زلزله بزرگ، قطعی است

زارع افزود: ممکن است وقوع زلزله در تهران زمانی رخ دهد که ما در قید حیات نباشیم؛ اما به هر حال در قبال هر کاری که امروز انجام می‌دهیم، در برابر آیندگان مسئول هستیم. زمین‌لرزه تهران، می‌تواند اداره امور را متلاشی کند. آمارهای زلزله و تلفات قابل‌انتظار در دنیا نشان می‌دهد اگر زلزله‌ای با این ویژگی‌ها در روز روی دهد، بین یک تا ۱۰ درصد جمعیت از دست می‌رود و اگر در شب اتفاق افتد، ممکن است بین ۱۰ تا ۴۰ درصد جمعیت از دست برود.

این کارشناس خاطرنشان کرد: در مطالعاتی که انجام شده، به این نتیجه رسیده‌ایم که اگر زلزله‌ای با بزرگی ۶ ریشتر در بخش‌های مرکزی به‌سمت جنوب تهران رخ دهد، بیشترین آسیب را تجربه خواهند کرد، زیرا ۶۰ درصد جمعیت تهران در این بخش زندگی می‌کنند. حال اگر میانگین این آمار را در نظر بگیریم، طوری که اگر برآورد اولیه داشته باشیم که در یک زلزله اصلی به بزرگی بیش از ۷ ریشتر که کانون آن در محدوده شهر تهران کنونی واقع شده باشد، احتمال دارد ۵ تا ۲۰ درصد جمعیت تهران از بین برود. به‌عبارت دیگر، ممکن است ۵۰۰ هزار تا ۲ میلیون انسان را از دست بدهیم، البته این برآورد اولیه براساس تجربه وقوع تلفات در شرایط مشابه تهران در زلزله‌های دنیا است.

از تجمع و انبوه‌سازی اجتناب شود

زارع در این رابطه اضافه کرد: ساخت بنا روی پهنه گسل فعال در آیین‌نامه‌های زلزله منع شده یا حداقل توصیه شده تا فقط بناهای معمولی و ساختمان‌های یک یا ۲ طبقه امکان ساخت داشته باشند و باید از تجمع و انبوه‌سازی اجتناب شود. در منطقه‌های اشاره‌شده اما،علاوه بر ساخت بنا روی پهنه گسل، خطر لغزش جدی هم وجود دارد.

بیشتر بناهای ۸ تا ۱۲ طبقه یا بلندتری که اکنون روی پهنه گسل شمال تهران در مناطق سوهانک، شهرک شهیدمحلاتی، کاشانک، گلابدره، محله امامزاده قاسم، باغ‌شاطر، دربند، ولنجک، کوی دانشجو، شمال فرحزاد، حصارک کن و کل ناحیه شمالی منطقه ۲۲ ساخته می‌شوند، روی شیب‌های ۳۰ تا بیش از ۷۰ درجه احداث می‌شوند. در این شیب‌ها، حتی در شرایط بدون زمین‌لرزه هم، احتمال بسیار بالایی برای زمین لغزش و بروز مشکلات دیگری در فصل زمستان وجود دارد و در صورتی که زلزله رخ دهد، این دامنه‌های تحت‌خطر، مشکلات مضاعفی را ایجاد خواهند کرد.

وی بیان کرد: در ناحیه جنوب تهران، به‌دلیل استخراج آب، فرونشست زمین رخ داده است. چنین مخاطراتی، جمعیت، ساختمان‌ها و زیرساخت‌ها را در معرض خطرات مختلف قرار می‌دهد، از این‌رو ارائه یک اطلس دیجیتالی از مخاطرات و ریسک‌های طبیعی و اجتماعی در سامانه اطلاعات جغرافیایی برای مدیران و مردم به‌عنوان ابزار تجسم ریسک‌های مختلف، حیاتی است.

زارع در پایان گفت: حل مشکلات ساختاری تهران یک‌شبه امکان‌پذیر نیست و همچنین به‌نظر نمی‌رسد که با جابه‌جا کردن سیاسی مدیران پیشرفت مهمی در وضعیت تهران ایجاد شود؛ بلکه باید پله پله و با بهره‌گیری از علم به‌سمت کم کردن معضلات حرکت کنیم.

ساخت بنا روی پهنه گسل فعال در آیین‌نامه‌های زلزله منع شده یا حداقل توصیه شده فقط بناهای معمولی و ساختمان‌های یک یا ۲ طبقه امکان ساخت داشته باشند

خطرات جدی پیش‌روی ساختمان‌های در معرض گسل

علی بیت‌اللهی، رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی در رابطه با خطراتی که ساختمان‌های در معرض گسل‌های تهران با آن روبه‌رو هستند، به صمت گفت: نتایج مطالعات انجام‌شده نشان داده حدود ۳۲۰ هزار مترمربع بافت فرسوده در محدوده حریم گسل‌های شهر تهران واقع شده و بخش عمده‌ای از پایتخت تحت‌تاثیر این گسل است.

وی در ادامه بیان کرد: علاوه بر این، نوار حریم گسل‌های شهر تهران، به‌دلیل احتمال وقوع جابه‌جایی لایه‌های زمین در هنگام رخداد زلزله، از جمله زون‌های با خطر بالا نسبت به سایر محدوده‌های شهر تهران به‌شمار می‌رود. این در حالی است که آن قسمت از حریم گسل‌ها که داخل محدوده مناطق ۲۲ گانه شهری تهران قرار می‌گیرند، دارای مساحت ۲۶ کیلومترمربع هستند و باتوجه به اینکه ساخت‌وساز در حریم گسل، در نقاطی مانند کالیفرنیا از حدود ۳۰ سال پیش ممنوع بوده است، متاسفانه ساخت‌وساز به هر شکل و از هر نوع در حریم گسل‌های شهر تهران تا قبل از ابلاغ مصوبه شورای‌عالی شهرسازی و معماری ادامه داشته است. از کل ۷۵ کیلومتر حریم‌های گسل‌های شهر تهران و حواشی آن، حدود ۵۰ کیلومتر آن مربوط به گسل شمال تهران می‌شود.

▣ تهران تحت‌تاثیر گسل شمالی

بیت‌اللهی با بیان اینکه گسل ری که از جنوب تهران عبور می‌کند، نقش مهمی در لرزش‌های آتی کلانشهر تهران خواهد داشت، به صمت گفت: منطقه ۱۷ شهرداری در پهنه گسلی باریک حدود ۲۰۰ متر با طول بیش از ۱۰ کیلومتر قرار گرفته،اما بخش عمده شهر تهران تحت‌تاثیر گسل شمال تهران قرار دارد،همچنین گسل شمال تهران، گسلی است که از شمال‌غرب تا شمال‌شرق تهران کشیده شده و از آنجایی که یک گسل معکوس به‌شمار می‌رود، پهنای گسلی آن وسیع‌تر می‌شود؛ از این‌رو مساحت زیادی از شهر تهران را دربرگرفته است.

رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی با بیان اینکه در کل حریم شهر تهران حدود بیش از ۱۱ هزار ساختمان واقع شده است، یادآور شد: در کل شهر تهران، حدود یک میلیون و ۱۰۰ هزار پلاک وجود دارد که ساختمان‌های مهمی مانند بیمارستان، مدارس و مرکز مدیریت بحران در حریم گسل‌ها وجود دارد.

▣ توجه به اولویت‌ها در بحث مقاوم‌سازی

بیت‌اللهی بیان کرد: به‌طور مثال، اگر در حریم گسل‌ها ساختمان‌های مهمی مانند انبار سموم یا مواد آتش‌زا وجود دارد، به‌دلیل بالا بودن ریسک آن، باید جابه‌جا شوند،اما برخی ساختمان‌ها مانند مدارس و بیمارستان‌ها که نمی‌توان آنها را جابه‌جا کرد، باید در اولویت مقاوم‌سازی قرار گیرند.

به‌گفته وی، براساس مشاهدات میدانی از میزان حریم گسل‌های شهر تهران، بافت‌های فرسوده و اماکن حساس واقع بر گسل‌ها، کمابیش نیمی از ساختمان‌های موجود در حریم گسل‌های شهر تهران و در بافت‌های ناکارآمد، ساختمان‌های ضعیف و با کیفیت نازل و فاقد سطح مقاومتی لازم در برابر زلزله هستند و از نظر توزیع جغرافیایی (مناطق ۲۲گانه شهری تهران) ساختمان‌های واقع بر حریم گسل‌های شهر تهران نیز، منطقه یک با حدود ۷۶۰۰ بنا ۶۵ درصد ساختمان‌های موجود در حریم گسل‌ها را در بر گرفته است.

▣ اماکن حساس واقع حریم گسل‌ها

براساس پیمایش در حریم گسل‌های شهر تهران، ۱۵ مرکز درمانی روی پهنه‌های گسلی شهر تهران شناسایی شده‌اند، ضمن آنکه ۳ ایستگاه آتش‌نشانی نیز که طبق تعریف آیین‌نامه ۲۸۰۰، جزو ساختمان‌های بسیار مهم تلقی می‌شوند، روی حریم گسل واقع شده‌اند.

شهر بزرگ تهران به‌دلیل قرار گرفتن روی تعداد قابل‌توجهی از گسل‌ها همواره با خطر احتمالی زلزله‌های بزرگ روبه‌رو است. طبق مستندات تاریخی، گسل ری یا گسل شمال تهران می‌توانند زمین‌لرزه‌ای با شدت ۷ تا ۷.۵ ریشتر را ایجاد کنند و آمار کشته‌ها و مجروحان احتمالی آن حدود یک میلیون نفر خواهد بود، چرا که در مناطق مختلف شهر تهران بافت‌های فرسوده داریم. از حدود ۱.۱ میلیون پلاک، ۲۰۰ هزار پلاک یعنی یک‌پنجم ساختمان‌های تهران در بافت فرسوده متراکم با معابر تنگ، ساختمان‌های فرسوده و کوچک، منطقه نفوذناپذیر، ریزدانه و غیرمستحکم قرار دارند.

وی در پایان گفت: محله‌های گلابدره، حصارک و فرحزاد که دارای بافت ناکارآمد شهری هستند و در حریم گسل شمال تهران واقع شده‌اند، جزء آسیب‌پذیرترین و پرخطرترین محدوده‌های بافت فرسوده تهران هستند. به‌هر حال، تهران، کرج، تبریز، مشهد، کرمان، شیراز و بسیاری دیگر از شهرهای بزرگ کشور در کنار گسل هستند که حداقل باید ساخت‌وساز در این شهرها بسیار جدی گرفته شود.

سخن پایانی

کاهش ریسک از وضع موجود شهر با تمرکز بر پیشگیری از وقوع حوادث، بحران‌ها و ایمن‌سازی ساختمان‌ها از مهم‌ترین اولویت‌های مدیریت شهری تهران است. شهر به‌عنوان یک موجود زنده، دارای جریانات و ابعاد متنوع و مختلفی است که بی‌توجهی به هریک از آنها، عواقب جبران‌ناپذیری را به‌دنبال دارد. یکی از مهم‌ترین این ابعاد که باید به آن توجه ویژه‌ای داشت، مسئله ایمنی شهری و کاهش آسیب‌پذیری شهرها در مقابله با خطرهای احتمالی و حفاظت از جان شهروندان است. وجود گسل‌های فعال در شهر تهران، خطر فرونشست‌ها، زلزله و... ضرورت توجه ویژه به ارتقای سطح ایمنی شهری را صدچندان کرده است،بنابراین کاهش ریسک از وضع موجود شهر با تمرکز بر پیشگیری از وقوع حوادث، بحران‌ها و ایمن‌سازی ساختمان‌ها از مهم‌ترین اولویت‌های مدیریت شهری تهران در این دوره است.

اعتبار ۴۲۰ میلیون یورویی برای خط ۲ مترو تبریز

به‌گفته نماینده مردم تبریز در مجلس شورای اسلامی ۴۲۰ میلیون یورو اعتبار خط ۲ قطار شهری تبریز از محل فاینانس خارجی با تایید معاون اول رئیس‌جمهوری به‌حساب شهرداری این شهر واریز می‌شود.به‌گزارش ایرنا، حجت‌الاسلام محمدرضا میرتاج‌الدینی در بازدید از پروژه‌های عمرانی شهرداری منطقه ۵ تبریز افزود: این مبلغ از سوی بانک فایننشال چین برای خط ۲ قطار شهری تبریز در نظر گرفته شده است.خط ۲ متروی تبریز به طول حدود ۲۲.۴ کیلومتر شامل ۲۰ ایستگاه از محدوده زمین‌های قراملک (کارخانه کود آلی) شروع شده، از طریق خیابان وحدت و میدان قراملک و پس از عبور از زیر خیابان آخونی، خیابان قدس، سه‌راه امین، میدان دانشسرا و وارد خیابان عباسی شده و تا میدان شهیدفهمیده امتداد یافته و در ادامه به‌سمت سه‌راهی ولیعصر، میدان استاد معین حرکت می‌کند و در نهایت در میدان بسیج خاتمه می‌یابد.

میرتاج‌الدینی همچنین اعلام کرد: پیگیر برخی اعتبارات شهرداری همچون عوارض شهری و سهم شهرداری‌ها از ارزش‌افزوده مالیات در مجلس شورای اسلامی هستیم. میرتاج‌الدینی اضافه کرد: نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی ارتباط مستقیمی با استاندار و مدیریت شهری دارند و پیگیر اعتبارات خط مترو و دیگر پروژه‌های شهر تبریز هستند. شهردار تبریز گفت: آخرین وضعیت ۷۷ پروژه نیمه‌تمام شهری احصا شده و طی هماهنگی با اعضای شورای اسلامی شهر، استاندار آذربایجان‌شرقی و نمایندگان تبریز در مجلس شورای اسلامی فعال‌سازی این پروژه‌ها جزو برنامه کاری قرار گرفته است.

انتظار ۷ ماهه برای تعدیل نرخ عوارض ساختمان

فرصت‌سوزی ادامه دارد

قصه نرخ عوارض ساختمان شهر گرگان روایت چند لایه و پیچیده‌ای شده؛ از همان نخستین ساعات تصویب نرخ جدید عوارض ۱۴۰۱ در صحن شورای شهر، همه متولیان این موضوع، بر ضرورت اصلاح این ارقام تاکید کردند.

با انتقاد جامعه مهندسی گلستان نسبت به افزایش ۳ برابری عوارض، جلسات مکرری با حضور استاندار گلستان، مدیران مربوطه و رئیس کل دادگستری استان با محوریت تعیین تکلیف نرخ عوارض ساختمانی برگزار و همه بر اصلاح این نرخ تاکید کرده و خواستار بازنگری این موضوع شدند. باوجود تاکید کارشناسان حوزه مسکن مبنی بر آثار تخریبی این لایحه بر بازار، اما اقدامی دراین‌باره انجام نشده است. در آخرین تلاش‌های انجام‌شده برای اصلاح این نرخ‌ها، جلسه‌ای با حضور فرماندار شهرستان گرگان، مدیران شهری و نمایندگان بخش خصوصی و انبوه‌سازان مسکن برگزار و براساس خروجی این جلسه مقرر شد که طی ۲ هفته، لایحه جدید شهرداری درباره کاهش یا تعدیل نرخ عوارض به شورای شهر ارائه شود، اما با گذشت حدود یک ماه از این جلسه این رویه تاکنون محقق نشده است.

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

با گذشت حدود ۷ ماه از وعده مدیران شهری گرگان درباره تعدیل نرخ عوارض ساختمانی، تاکنون هیچ اقدام اثربخشی انجام نشده است

ضرورت اصلاح لایحه نرخ عوارض ساختمانی

براساس آمارهای رسمی، افزایش عوارض، ساخت‌وسازها در گرگان را کاهش داده و صدور پروانه ساختمان به‌نصف رسیده است.

در ۶ ماه نخست امسال، ۵۰ فقره پروانه ساختمان از سوی مهندسان مسکن گلستان در گرگان تحصیل شد که این میزان در مدت مشابه سال قبل ۸۵ فقره بوده است، همچنین، براساس آمارهای موجود در این بازه زمانی، سازندگان برای ساخت ۹۵هزار مترمربع، پروانه دریافت کردند، در حالی که این عدد در سال قبل ۱۶۰ هزار مترمربع بود.

این اعداد بیانگر آن است که شهرداری به‌خواسته خود یعنی همان درآمدزایی است، نرسیده و این در شرایطی رقم خورده که طی این مدت، موارد تشویقی هم لحاظ شده بود.

با همه این شرایط، کارشناسان معتقد هستند برای خارج شدن از این رکود باید هرچه سریع‌تر لایحه نرخ عوارض ساختمانی بازنگری و اصلاح شود.

بی‌اعتنایی به مصوبه شورای مسکن

یک فعال صنعت ساختمان هم در این‌باره به مهر گفت: برابر بررسی‌های انجام‌شده در کشور، شهرداری گرگان تمامی رکوردهای افزایش عوارض شهری در امسال را جابه‌جا کرده و رتبه اول افزایش عوارض در کشور را به خود اختصاص داده است.سیدمحمد مرتضوی بااشاره به افزایش ۳برابری عوارض یا رشد ۲۰۰ درصدی آن در گرگان، افزود: این رقم حدود ۴.۵ برابر نرخ تورم است، زیرا در ۱۴۰۱ نرخ تورم ۴۳ درصد اعلام شده بود. رئیس انجمن انبوه‌سازان گلستان گفت: باوجود اینکه در شورای مسکن استان مصوبه‌ای اخذ شده که شهرداری باید نرخ عوارض را اصلاح و تعدیل کند و این عدد نباید فراتر از نرخ تورم باشد،اما چنین اتفاقی تاکنون نیفتاده است.مرتضوی ادامه داد: همچنین در شورای گفت‌وگوی استان که پارلمان بخش خصوصی است، مصوبه‌ای درباره عوارض شهری گرگان مطرح،اما به آن هم ترتیب‌اثر داده نشد.

رئیس انجمن انبوه‌سازان گلستان گفت: کماکان سازنده‌ها و تولیدکنندگان مسکن در یک بلاتکلیفی بوده و نمی‌توانند در این زمینه برنامه‌ریزی کنند و باوجود گذشت ۷ ماه از سال ۱۴۰۱ و وعده‌های مکرر منتظر تعیین‌تکلیف این مسئله هستند.

اصلاح نرخ از عهده استان خارج است

فرماندار گرگان در این‌باره به مهر گفت: تمام موارد مرتبط با نرخ عوارض ساختمانی در دوره قبلی فرمانداری و کمیته تطبیق وقت انجام شده است.

عیسی پایین‌محلی افزود: باتوجه به نظرات کانون انبوه‌سازان مسکن گلستان و ضرورت پیگیری مطالبات این صنف، جلسه‌ای با حضور شهرداری، شورای شهر و اداره کل امور شهری برگزار شد تا نظرات و عقاید دوطرف شنیده شود.وی بیان کرد: براساس جلسه مذکور مقرر شد تا ظرف ۱۵روز کارشناسان دوطرف این لایحه به جمع‌بندی واحدی برسند تا در این باره تصمیم‌گیری شود که این بازه زمانی گذشته است.

پایین‌محلی افزود: در حال حاضر هرگونه اصلاح نرخ عوارض ساختمانی از عهده مدیریت شهرستان و استان خارج است و در صورت ارائه لایحه از سوی شهرداری، پیگیری موضوع باید در سطح وزارت کشور انجام شود.

فرماندار گرگان گفت: لایحه احتمالی شهرداری با ارائه مشوق‌ها پس از تصویب در شورای اسلامی و تایید کمیته انطباق به استانداری ارائه تا در صورت صلاحدید به وزارت کشور ارسال شود.وی اضافه کرد: در حال حاضر انبوه‌سازان بر این باور هستند که با نرخ‌های فعلی، عوارض امکان فعالیت در صنعت ساختمان با چالش‌های فراوانی روبه‌رو است و باید این قیمت‌ها تعدیل شود، اما مدیریت شهری گرگان و اداره کل شهری استانداری هم معتقد است نرخ‌های پیشنهادی، قیمت متعارف و مناسبی دارد.

انبوه‌سازان بر این باور هستند که با نرخ‌های فعلی، عوارض امکان فعالیت در صنعت ساختمان با چالش‌های فراوانی روبه‌رو است

لایحه‌ای به شورا نرسید

رئیس شورای اسلامی شهر گرگان هم به مهر گفت: برای حمایت از صنعت ساختمان و تعدیل نرخ‌های فعلی عوارض از همه ظرفیت‌های قانونی استفاده خواهیم کرد و در این راستا جلساتی را با انبوه‌سازان برگزار کردیم تا با جمع‌بندی نظرات بتوانیم به طرح واحدی برای حمایت از سازندگان مسکن دست یابیم. ناصر گرزین افزود: در چند هفته گذشته، لایحه تمدید دریافت عوارض منطقه‌ای به نرخ سال ۱۴۰۰ از سوی شهرداری به صحن شورا واصل شد و پس از تایید به فرمانداری ارجاع که متاسفانه در کمیته تطبیق رد شد.

وی بیان کرد: شورای اسلامی شهر گرگان در قالب ۲ پیشنهاد رسمی و مکتوب، موضوع پیش‌بینی بسته‌های تشویقی برای انبوه‌سازان یا تمدید دوباره دریافت عوارض منطقه‌ای برمبنای سال گذشته را به شهرداری تقدیم کرده تا براساس مر قانون یکی از این راهکارها عملیاتی شود. گرزین ادامه داد: باتوجه به اینکه لایحه عوارض منطقه‌ای پیش‌تر در کمیته تطبیق رد شده است، به‌احتمال‌زیاد بتوانیم با پیش‌بینی بسته‌های تشویقی بخش از نرخ عوارض سال ۱۴۰۱ را برای انبوه‌سازان تعدیل کنیم. وی اظهار کرد: در انتخاب روش حمایت از انبوه‌سازان، باید از همه ظرفیت‌های قانونی استفاده کنیم تا بار دیگر شاهد رونق صنعت ساختمان در شهر گرگان باشیم. رئیس کمیسیون توسعه و عمران شورای شهر گرگان هم به مهر گفت: مذاکراتی با شهرداری در زمینه اصلاح عوارض یا ارائه مشوق انجام و مقرر شد تا شهردار لایحه‌ای را در این زمینه به شورا ارائه کند. مهران کاظم‌نژاد افزود: تاکنون لایحه‌ای از سوی شهرداری گرگان به صحن شورا ارسال نشده،اما مقرر شده که تخفیفات و مساعدت‌هایی برای ساخت و سازها در نظر گرفته شود.

سخن پایانی

باوجود مصوبه شورای مسکن گلستان مبنی بر تعدیل نرخ عوارض ساختمانی گرگان، اما شهرداری از این امر تمرد کرده و ارائه لایحه جدید را به‌تعویق انداخته است. حال باید، منتظر ماند و دید که در لایحه پیشنهادی جدید چه مشوق‌هایی در نظر گرفته می‌شود که بتوانند آثار مصوبه قبلی را بپوشانند.

فعالیت ۵۰۰ هزار تولیدکننده صنایع‌دستی در کشور

مدیرکل حمایت از تولید صنایع‌دستی وزارت میراث‌فرهنگی گفت: بیمه هنرمندان صنایع‌دستی همواره از سال‌های گذشته یکی از مطالبات بحق آنها بوده است و هم‌اکنون ۵۰۰ هزار تولیدکننده صنایع‌دستی در کشور داریم که قرار نیست مادام‌العمر بیمه شوند بلکه باید به‌سمت توانمندسازی حرکت کنیم. حسن عسکرپور در گفت‌وگو با ایرنا در زنجان افزود: طرحی که برای اشتغال و حمایت از فعالان حوزه صنایع‌دستی کشور اعلام شده، در حال حاضر پیشنهادی است،بنابراین در این‌باره عدد و رقم اعلام نمی‌کنم، چرا که توقع ایجاد می‌کند.

وی با بیان اینکه، وزارت میراث فرهنگی در حوزه صنایع‌دستی به‌دنبال ایجاد کارفرماهای جدیدی است و در واقع به عدالت نیز نزدیک‌تر است، اظهار کرد: تولیدکنندگان برتر و کارفرمای جدید از نوع خودشان برای تکمیل زنجیره ارزش هستند، به این معنی که اگر در حوزه بسته‌بندی یا در عرصه معرفی صادرات باشند، موردحمایت قرار می‌گیرند.

این مسئول بااشاره به اینکه بیمه حمایتی قشرهای ضعیف جامعه را در بر می‌گیرد، خاطرنشان کرد: رشته‌های صنایع‌دستی ثروتمند هستند و وقتی فعالان حوزه صنایع‌دستی خویش‌فرما یا کارفرما و کارگر شوند، به‌نوعی به‌سوی توانمندسازی حرکت می‌کنند.

عسکرپور با بیان اینکه توانمندسازی موجب می‌شود که گروه هدف یادشده از عهده مسائلی همانند بیمه نیز برآیند، ادامه داد: تلاش می‌کنیم در حوزه بیمه‌های تکمیلی وارد عمل شویم، چرا که اعتقاد داریم فعالان حوزه صنایع‌دستی قشر قوی محسوب می‌شوند و هنرمندان این حوزه در گذشته ثابت کردند زمانی که ما نفت نداشتیم، ثروتمند بودیم.

وی با تاکید بر اینکه، باید نوع نگاه به حوزه صنایع‌دستی کشور تغییر کند، خاطرنشان کرد: در حوزه صنایع‌دستی به‌دنبال پوشش بیمه‌های حداکثری هستیم.

دولت مصمم به اجرای کامل «نهضت ملی مسکن»

استاندار مازندران گفت: دولت سیزدهم با هدف توسعه چتر عدالت‌پروری، به اجرای کامل تعهدات خود در طرح نهضت ملی مسکن مصمم است و نسبت به تحقق این مهم عزم جدی و راسخ دارد. به‌گزارش ایرنا، سیدمحمود حسینی‌پور در جلسه شورای‌عالی مسکن استان افزود: رئیس‌جمهوری نسبت به اجرای کامل طرح نهضت ملی مسکن با هدف خانه‌دار شدن اقشار کم‌درآمد جامعه اهتمام ویژه‌ای دارد و بارها نیز نسبت به محقق شدن تعهدات موجود در این بخش تاکید کرده است.

وی با بیان اینکه اجرای کامل تعهدات مربوط به طرح نهضت ملی مسکن در مازندران باید در دستور کار و اولویت اصلی مسئولان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط استان قرار گیرد، گفت: با هدف تسریع در اجرای کامل این طرح و همچنین تعهدات موجود، باید راهکاری اتخاذ تا از مشارکت مردم بیشتر استفاده شود که در صورت تحقق این مهم، می‌توان نسبت به خانه‌دار کردن اقشار کم‌درآمد و محروم جامعه، گام‌های اساسی برداشت. نماینده عالی دولت در استان مازندران بر لزوم شناسایی بافت‌های فرسوده در استان با هدف تامین زمین موردنیاز در اجرای طرح نهضت ملی مسکن تاکید و اظهار کرد: این استان دارای بافت‌های فرسوده زیادی است که در صورت شناسایی و رفع موانع فراروی، علاوه بر تامین زمین موردنیاز در اجرای طرح نهضت ملی مسکن، می‌توان از مخدوش شدن چهره شهری نیز جلوگیری کرد.

حسینی‌پور با بیان اینکه شهرداری‌های مازندران باید نسبت به شناسایی و معرفی بافت‌ها فرسوده در مناطق مختلف اقدام کنند تا پس از رفع موانع و مشکلات فراروی، بتوان نسبت به اجرای طرح نهضت ملی مسکن اقدام کرد، از فرمانداران نیز خواست باتوجه به اهمیت موضوع، از این پس به‌شخصه در جلسات شورای‌عالی مسکن حضور یابند و از اعزام نماینده خودداری کنند. وی بااشاره به گذشت بیش از یک‌سال از فعالیت دولت سیزدهم، وضعیت اجرای طرح نهضت ملی مسکن در برخی شهرهای مازندران را مطلوب ندانست و گفت: مردم از مسئولان توقع دارند و در همین راستا نیز برای خانه‌دار شدن افراد فاقد سرپناه باید شبانه‌روزی تلاش کرد.

استاندار مازندران بااشاره به تصویب قانونی تخصیص ۲۰ درصد از منابع بانکی برای اجرای طرح نهضت ملی مسکن، گفت: برابر این قانون، بانک‌های عامل باید ۲۰ درصد از منابع اعتباری خود را به پرداخت تسهیلات مسکن اختصاص دهند که در صورت اجرای کامل، رقم قابل‌توجهی خواهد بود.

حسینی‌پور از همکاری و مشارکت بانک‌ها در پرداخت تسهیلات موردنیاز متقاضیان ساخت مسکن قدردانی کرد و افزود: با هدف رفع مشکل قانونی و مشارکت بیشتر بانک‌ها در پرداخت تسهیلات مسکن، در نظر است از طریق بانک مرکزی، ردیف اعتباری خاصی برای این امر در نظر گرفته شود.وی با بیان اینکه با تلاش‌های انجام‌گرفته، تاکنون ۹۲۴ نفر از کارمندان شاغل در دستگاه‌های اجرایی مازندران که فاقد مسکن هستند، شناسایی شدند، از دیگر دستگاه‌های اجرایی استان خواست نسبت به معرفی کارمند فاقد مسکن اقدام کنند.

مدیرکل راه و شهرسازی مازندران نیز در سخنانی از پایان بررسی صلاحیت ۱۴۵ هزار و ۲۲۰ نفر از ثبت‌نام‌شدگان طرح نهضت ملی مسکن در استان خبر داد و گفت که از این تعداد نام ۳۰ هزار و ۱۰۱ نفر از این متقاضیان به‌علت نداشتن شرایط قانونی حذف شده است.

رشد گچساران در میان شعله‌های آتش

شهرستان گچساران که به‌خاطر وجود منطقه سقلاتون؛ مرتفع‌ترین نقطه نفت‌خیز کشور به بام نفتی ایران مشهور است، با پیشرفت فیزیکی بیش از ۹۰ درصدی کارخانه‌های پتروشیمی و فرآوری گیاهان دارویی از سویی و آغاز فاز اجرایی طرح منطقه ویژه اقتصادی در مسیر شکوفایی ظرفیت‌های اقتصادی قرار گرفته است.

کارخانه فرآوری گیاهان دارویی یکی از مهم‌ترین طرح‌های اقتصادی در حال اجرای گچساران است که فراهم شدن زمینه فرصت‌های شغلی جدید، بهبود درآمد کشاورزان و ایجاد بازار فروش از حداقل مزایای بهره‌برداری از این طرح است.

ارزش‌افزوده بیشتر با پیشگیری از خام‌فروشی، ثروت‌آفرینی و اشتغالزایی از حداقل مزایای ایجاد کارخانه پتروشیمی در هر منطقه‌ای محسوب می‌شود، به‌همین‌دلیل کارشناسان تاکید می‌کنند که بهره‌برداری از پتروشیمی گچساران یک تیر با چند نشان برای توسعه اقتصادی در این شهرستان نفتخیز است.

تنوع محصولات تولیدی کارخانه‌های پتروشیمی و تامین مواد اولیه هزاران کارگاه و کارخانه صنایع پایین‌دستی که افزون بر مزایای اشتغالزایی، کسب درآمدهای ارزی و قطع وابستگی به بیگانگان از دیگر ارمغان‌های بهره‌برداری از این کارخانه است.

کارخانه‌های پتروشیمی در واقع بخشی از صنایع شیمیایی هستند که فرآورده‌های شیمیایی را از مواد خام حاصل از نفت یا گاز طبیعی تولید می‌کند. استاندار کهگیلویه و بویراحمد گفت: مجتمع پتروشیمی گچساران ۹۳ درصد پیشرفت فیزیکی دارد و تلاش می‌شود تا پایان سال ۱۴۰۱ به‌بهره‌برداری برسد.

سیدعلی احمدزاده افزود: این طرح ملی سالانه یک میلیون و ۲۵۰ هزار تن خوراک اتان خود را از پالایشگاه بیدبلند بهبهان با خط لوله‌ای به‌طول ۹۵ کیلومتر تامین می‌کند.

احمدزاده بیان کرد: تحقق بهنگام طراحی، احداث و نصب تجهیزات پتروشیمی گچساران مدیون توان متخصصان داخلی است که در این زمینه سنگ‌تمام گذاشتند.

وی اظهار کرد: محصول مجتمع پتروشیمی گچساران یک‌میلیون تن‌اتیلن و نیز ۸۴ هزار تن C_3^+ (برش پروپان و سنگین‌تر) در سال خواهد بود. احمدزاده تصریح کرد: واحد الفین تصفیه پساب صنعتی این طرح هم‌اکنون با ۷۱ درصد پیشرفت فیزیکی، واحد تولید بخار با ۷۸ درصد، ساخت برج خنک‌کننده با ۹۵ درصد پیشرفت در دست اجرا است.

وی گفت: همچنین واحدهای هوا نیتروژن با ۸۳ درصد، واحد تصفیه آب نیز با ۹۳ درصد پیشرفت، مخازن ۹۹ درصد پیشرفت و واحد الفین با ۹۵ درصد پیشرفت فیزیکی دارد.

احمدزاده میزان پیشرفت فیزیکی خط تامین آب این طرح صنعتی را ۹۵ درصد اعلام کرد و گفت: هم‌اکنون خط تامین برق این طرح صنعتی ۹۵ درصد پیشرفت فیزیکی دارد.

استاندار کهگیلویه و بویراحمد گفت: ساختمان و نصب این طرح اقتصادی بیش از ۹۰ درصد پیشرفت، خرید ۹۸ درصد و مهندسی ۹۸ درصد پیشرفت فیزیکی دارد.

وی اظهار کرد: پتروشیمی یکی از ارکان مهم صنعت نفت در زنجیره تولید و موتور محرک توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور است و نقش مهمی در تولید ناخالص ملی دارد. احمدزاده افزود: بیش از ۳ هزار و ۵۰۰ نفر هم‌اکنون در این طرح اقتصادی مشغول به کار هستند.

وی اظهار کرد: روند ساخت پتروشیمی گچساران به‌عنوان یکی از طرح‌های مهم صنعت پتروشیمی رضایت‌بخش است.

استفاده از ظرفیت‌های منابع عظیم نفت و گاز برای ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و خارج کردن منطقه از محرومیت مزمن در استان کهگیلویه و بویراحمد و شهرستان گچساران به یک مطالبه عمومی تبدیل شده و اکنون برداشته شدن گام‌های مقدماتی برای ساخت منطقه ویژه اقتصادی نور امید را در دل‌های مردم این دیار روشن کرده است.

طرح منطقه ویژه اقتصادی گچساران که چند سال پیش در مجمع تشخیص مصلحت نظام به‌تصویب رسیده بود، به‌همت دولت سیزدهم وارد فاز اجرایی شده تا زمینه رونق اشتغال و سرمایه‌گذاری در این شهرستان نفتخیز فراهم شود. امسال در نخستین گام، شرکت شهرک‌های صنعتی کهگیلویه و بویراحمد به‌عنوان دستگاه اجرایی متولی احداث منطقه ویژه اقتصادی در گچساران انتخاب شد.

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی کهگیلویه و بویراحمد بااشاره به اینکه تامین زمین اجرای طرح مهم‌ترین نیاز اجرای طرح منطقه ویژه اقتصادی است، گفت: پس از انجام بررسی‌های کارشناسی منطقه بلسیک برای اجرای این طرح انتخاب شده است.

سیدهاشم موسوی جهان‌آباد تاکید کرد: ۲ هزار و ۵۰۰ هکتار زمین برای احداث طرح منطقه ویژه اقتصادی گچساران پیش‌بینی شده و این شرکت به‌عنوان دستگاه متولی هم‌اکنون در حال انجام مراحل مقدماتی استعلام‌ها از مسئولان متولی است.

وی عنوان کرد: ارتقای سطح اشتغال و افزایش درآمد ملی، ورود فناوری خارجی و دانش نوین مدیریتی، استفاده از ظرفیت‌های ترانزیتی منطقه به‌منظور حمایت و پشتیبانی از بخش تولید منطقه حوزه نفوذ و کشور، تلاش برای جلب و تشویق سرمایه‌گذاران برای اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری، عمرانی منطقه ویژه، گسترش و افزایش سطح خدمات فرهنگی، ورزشی، بهداشتی و درمانی برای ساکنان و در نهایت توسعه همه‌جانبه و پایدار منطقه ویژه با محوریت توسعه انسانی از جمله مزایای تاسیس منطقه ویژه اقتصادی است.

موسوی جهان‌آباد تاکید کرد: ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در گچساران منجر به افزایش اشتغال پایدار، زیرساخت‌های ارتباطی و خدماتی، افزایش تولید و صادرات، ورود سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و در نتیجه افزایش درآمد ملی و منطقه‌ای و جلوگیری از خروج میلیون دلار ارز از کشور می‌شود.

منطقه ویژه اقتصادی محدوده جغرافیایی معین در مبادی ورودی یا در درون کشور است که با هدف جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و همین‌طور به‌وجود آمدن عرصه فعالیت‌های تولیدی و تجاری برای افزایش صادرات کالا و ارائه بهینه خدمات برای حضور فعال در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی به‌وجود می‌آید.

تولید ۲۰ درصد نفت خام کشور، وجود منابع بزرگ گازی و تاسیسات فرآوری در کنار آن، وجود فرودگاه و ساخت بزرگراه گچساران به بهبهان از ظرفیت‌های آشکار گچساران برای اجرای طرح منطقه ویژه اقتصادی است.

یادداشت

بستری برای شفافیت

شاهین کرمی
کارشناس بازار کالایی

بورس کالا به‌عنوان بستری برای تقابل میان عرضه و تقاضای محصولات گوناگون در کشور ما است. این ابزار در طول سال‌های گذشته، بیش از پیش موردتوجه بوده، تاجایی‌که لیست محصولات عرضه‌شده در این بستر به‌شدت افزایش یافته و هنوز هم توسعه می‌یابد. با این وجود باید تاکید کرد که اصولا بورس کالا محلی برای تنظیم بازار نیست.

البته سیاست‌های نهاد قانون‌گذار می‌تواند به عرضه و تقاضا جهت دهد. بر همین اساس نیز در طول سال‌های گذشته، سیاست‌گذاران از بورس کالا به‌عنوان بستری برای تنظیم شرایط خریدوفروش محصولات گوناگون استفاده کرده‌اند. در همین حال نیز فروش محصولات معدنی و صنایع معدنی از طریق بورس کالا رونق یافته است. عرضه محصولات مختلف از بستر بورس کالا، مزایای دیگری نیز دارد. این اقدام می‌تواند به منزله حذف واسطه‌گری از فرآیند فروش باشد؛ بنابراین باید منتظر از بین رفتن رانت و به‌دنبال آن گپ‌هایی باشیم که امکان سوءاستفاده را برای دلالان ایجاد می‌کند.

برای بررسی عملکرد بورس کالا می‌توان از سابقه عرضه محصولاتی همچون فولاد و سیمان در این رینگ معاملاتی نام برد. فولاد و محصولات فولادی چند سالی می‌شود در بورس معامله می‌شوند. سیمان نیز از سال گذشته وارد بورس شده است. محدودیت‌هایی که به‌تازگی بر روند خرید و فروش سیمان اعمال شده، موجب شده مصرف‌کننده واقعی و نه دلالان اقدام به خرید این محصول کنند؛ بنابراین در گذر زمان، بسیاری از چالش‌های حاکم بر عرضه سیمان و فولاد در بورس کالا برطرف شده‌اند.

بورس کالا حتی از توان کافی برای عرضه محصولات نهایی نیز برخوردار است. شرکت‌های تولیدکننده محصولات نهایی خود را در بورس کالا عرضه می‌کنند و مصرف‌کننده نهایی می‌تواند براساس مشخصات این محصولات، اقدام به خرید آنها کند. ضمن آنکه در بورس کالا، ابزارهای مختلفی با هدف بهبود عملکرد این نهاد همچون گواهی‌های سپرده کالایی، قراردادهای مشتقه و... راه‌اندازی شده است. قطعا بورس کالا این ظرفیت را دارد که به ابزاری برای کشف قیمت واقعی محصولات بدل شود و شفافیت معاملات را بیشتر کند. در همین حال، امکانی برای مدیریت واسطه‌ها و ابزارها نیز فراهم کند. اما آنچه اهمیت دارد این است که کالاهای اساسی در بستر عرضه و تقاضای واقعی قیمت‌گذاری شوند.

در ادامه باید تاکید کرد که بورس کالا در کشور ما از قدمت بورس اوراق برخوردار نیست و تازگی دارد. انتظار می‌رود زمان کافی به بورس کالا داده شود تا تاثیرات آن بر فرآیند توسعه مشخص شود. بورس کالا علاوه بر بحث پذیرش و عرضه محصولات جدید، نیاز دارد ابزارهای خود را هم گسترش دهد.

در همین حال، معاملات گواهی سپرده کالا روی انواع محصولات اعم از محصولات کشاورزی، محصولات سرمایه‌گذاری اعم از سکه و شمش طلا و محصولات سیمانی و شیشه و... تعریف شده‌اند می‌تواند باعث توسعه و رونق بورس کالا شود. این کارشناس بازار کالایی تاکید کرد: در تمام دنیا، بورس‌های کالایی نقش عمده‌ای در تعیین قیمت کالاها دارند، انتظار می‌رود این روند در کشور ما نیز ادامه داشته باشد.

مکانیسم بورس کالا، قیمت‌گذاری براساس عرضه و تقاضاست. با این وجود، ما در کشور در طول سال‌های گذشته با چالش چندنرخی بودن قیمت ارز روبه‌رو بوده‌ایم. این موضوع آسیب‌هایی را به فرآیند کشف قیمت محصولات در بورس کالا تحمیل کرده است.

کما اینکه در مواردی شاهد گپ قیمتی میان بهای یک محصول در بازار آزاد و بورس کالا بوده‌ایم، اما در حال حاضر به مرور این چالش و گپ قیمتی یادشده برطرف شده و همزمان بسیاری از مسائل و مشکلات نیز رفع شده‌اند.

ضرایب قیمتی زنجیره آهن و فولاد تعیین شد

طبق دستورالعمل پیشنهادی شورای آهن و فولاد، ضرایب جدید نرخ پایه برای عرضه محصولات زنجیره آهن و فولاد در بورس کالا براساس آخرین نرخ کشف‌شده میلگرد به تصویب ۳ تشکل تخصصی این زنجیره رسیده است. بر این اساس، نرخ پایه شمش فولادی ۸۶ درصد نرخ کشف‌شده میلگرد، نرخ پایه آهن اسفنجی ۴۶ درصد نرخ کشف‌شده میلگرد، نرخ پایه گندله ۲۰ درصد نرخ کشف‌شده میلگرد (که ظرف ۴ ماه به ۲۲ درصد خواهد رسید) و نرخ پایه کنسانتره ۱۶.۵ درصد نرخ کشف‌شده میلگرد خواهد بود.

به گزارش چیلان، شورای آهن و فولاد ایران مصوب کرده خریداران آهن اسفنجی در بورس کالا صرفا باید شرکت‌های تولیدکننده شمش فولادی (بیلت، بلوم و اسلب) و خریداران بیلت و بلوم صرفا شرکت‌های نوردی تولیدکننده مقاطع طویل باشند. شرکت‌های بازرگانی فقط در صورت توافق و به نمایندگی از شرکت‌های خریدار، در قالب مچینگ (براساس آخرین نرخ کشف‌شده) می‌توانند از بورس کالا خرید کنند.

شورای آهن و فولاد همچنین اعلام کرده میزان الزام به عرضه در بورس کالا برای تمامی کارخانجات زنجیره تولید آهن و فولاد کشور با در نظر گرفتن شرایط مازاد و کمبود در هر حلقه و لزوم ایجاد شرایط رقابتی با اولویت تامین نیاز داخل اعمال می‌شود که در جلسات بعدی این شورا، جزئیات این موارد مصوب و اعلام خواهد شد. شورای آهن و فولاد ایران، یک شورای مشورتی است که هماهنگی بین زنجیره آهن و فولاد را برعهده دارد تا از این طریق، صدای واحدی از این زنجیره در مسائل گوناگون مربوط به سیاست‌گذاری و تنظیم بازار شنیده شود.

نرخ حقوق گمرکی مواد اولیه و قطعات ماشین‌آلات کاهش یافت

کاهش «حقوق ورودی» کافی نیست

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

براساس بودجه ۱۴۰۱، نرخ حقوق گمرکی مواد اولیه، واسطه‌ای، اجزا، قطعات، ماشین‌آلات و تجهیزات با احتساب سود بازرگانی، حداکثر ۱۰ درصد، تعیین شد. از آنجاکه همزمان نرخ ارز نیز اصلاح شد؛ بنابراین فشار قابل‌توجهی به صنعتگران و تولیدکنندگان وارد آمد. به‌دنبال اعتراضات فعالان صنعتی نسبت به رشد قابل‌توجه بهای ورودی تجهیزات و قطعات و تاثیر آن بر فرآیند تولید، نمایندگان مجلس شورای اسلامی حقوق ورودی یادشده را به یک درصد کاهش دادند. در همین حال، دولت موظف است برای تامین درآمدهای خود نسبت به فروش اوراق مالی تا سقف ۲۸۰ هزار میلیارد ریال اقدام کند. با وجود اصلاح یادشده فعالان صنعتی معتقدند این اصلاح کافی نیست. در واقع همچنان فشار تورمی قابل‌توجهی به صنعتگران وارد می‌شود و عملا تولید آنها تحت‌تاثیر منفی قرار می‌گیرد. علاوه بر این، صنعتگران با مشکلات دیگری در مسیر فعالیت خود روبه‌رو هستند که عملا تولید آنها را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد؛ درنتیجه معتقدند سیاست‌گذاران باید نسبت به اصلاح کلی‌تر شرایط اقدام کنند. درنتیجه فعالان صنعتی خواستار اصلاح کلی مصوبه یادشده در بودجه سال آینده و حذف کامل ورودی گمرکی در فرآیند واردات تجهیزات و ماشین‌آلات خطوط تولید هستند.

عکس: صمت

تورم تولید همچنان افزایشی است

آنوش رحام، دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی ایران در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: براساس بودجه ۱۴۰۱، نرخ ارز محاسبه ارزش گمرکی کالاهای وارداتی در همه موارد از جمله محاسبه حقوق ورودی، براساس برابری نرخ ارز اعلام‌شده بانک مرکزی نرخ سامانه مبادله الکترونیکی (ETS) در روز اظهار و مطابق ماده ۱۴ قانون امور گمرکی خواهد بود.

وی افزود: در همین حال مطابق قانون بودجه موردبحث، در سال جاری واردات تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات تولیدی صنعتی، معدنی و کشاورزی مشمول حقوق ورودی خواهند بود. این در حالی است که پیش‌تر براساس ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی، واردات ماشین‌آلات خطوط تولید بنا به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت معاف از پرداخت حقوق گمرکی بود. رحام گفت: تغییرات یادشده به افزایش هزینه‌های واردات، رشد هزینه مالیات و حقوق ورودی منتهی می‌شود و بدین‌ترتیب اثرات این تغییر سیاست دولت، بر همه جنبه‌های اقتصادی کشور نمایان خواهد شد. در چنین فضایی، تولیدکنندگان با چالش‌هایی همچون کمبود نقدینگی، افزایش سرمایه در گردش موردنیاز روبه‌رو می‌شوند و در ادامه نیز رکود و تورم بر فضای تولید کشور سایه خواهد انداخت. دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی اظهار کرد: فعالان صنعتی نسبت به تغییرات در بودجه یادشده معترض بودند، چراکه این فعالان صنعتی معتقدند تامین تجهیزات و ماشین‌آلات راهکاری برای تداوم تولید است. به‌دنبال نمایان شدن اثرات منفی طرح یادشده، نمایندگان مجلس شورای اسلامی با لایحه الحاق یک جز به بند (ه) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه ۱۴۰۱ کل کشور که براساس آن نرخ حقوق گمرکی مواد اولیه، واسطه‌ای، اجزاء، قطعات، ماشین‌آلات و تجهیزات، به یک درصد کاهش می‌یابد، موافقت کردند. رحام گفت: با این وجود، اثرات ناشی از تغییر نرخ مبنای ارز هنوز هم به‌شدت قابل‌توجه است، درنتیجه کاهش یادشده تمامی مشکلات تولیدکنندگان را برطرف نخواهد کرد. تولیدکنندگان همچنان در تامین نقدینگی خود با مشکل روبه‌رو هستند. درنتیجه نباید منتظر کاهش آثار تورمی این افت بر عملکرد صنایع باشیم. این فعال صنعت فولاد افزود: در واقع این سوال مطرح می‌شود که با وجود اهمیت و اثرگذاری ماشین‌آلات بر فرآیند تولید، چرا معافیت حقوق ورودی این تجهیزات حذف شده است. تامین تجهیزات و خطوط تولید، تنها راهکار تداوم تولید و اجرای طرح‌های توسعه است. تمام مشکلات یادشده در حالی بر عملکرد صنعتگران تحمیل‌شده که این تولیدکنندگان در طول سال‌های اخیر با فشارهای تحریمی روبرو هستند. بسیاری از تولیدکنندگان به‌دلیل تحریم و محدودیت‌های وابسته به آن، طرح‌های توسعه خود را متوقف کرده‌اند. این توقف به‌منزله تحمیل فشار به تولید و اشتغالزایی است. درنتیجه از مسئولان و سیاست‌گذاران انتظار می‌رفت با درکی درست از شرایط اقدام به وضع قوانین جدید در جریان تصویب لایحه بودجه کنند. رحام گفت: از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که اصلاح انجام‌شده از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی، کافی نیست. با توجه به آنکه در دوره تنظیم، تدوین و ارائه لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ از سوی دولت به نمایندگان مجلس شورای اسلامی هستیم، از مسئولان انتظار می‌رود این بار با دقت‌نظر بیشتری عمل کنند.

وی افزود: البته بدون تردید دولت کمبودهای جدی در تامین بودجه دارد، با این وجود نباید به صنایع به چشم بستری برای درآمدزایی آن‌هم به این شکل نگاه کند، چراکه نگاه یادشده، آسیب‌های غیرقابل جبرانی را به صنایع تحمیل می‌کند.

این فعال صنعت فولاد تاکید کرد: طرح‌های یادشده و سختگیری‌های موردبحث، کمکی به داخلی‌سازی و ارتقای رونق تولید داخلی در کشور هم نمی‌کند. عمده تجهیزاتی که به کشور وارد می‌شود، نمونه مشابه داخلی ندارند. یا اگر هم نمونه داخلی مشابه داشته باشند، این نمونه‌ها عموما از کیفیت لازم برخوردار نیست و کارآیی لازم را ندارند.

رحام گفت: تمام موارد یادشده در نهایت به فرسودگی هرچه بیشتر صنایع داخلی منتهی می‌شود. فرسودگی صنایع به‌منزله وارد آمدن لطمه به تولید است و هزینه‌های ساخت محصولات را در بخش‌های گوناگون صنعتی افزایش می‌دهد. علاوه بر این صنایع یادشده از توسعه عقب خواهند ماند.

> فرسودگی صنایع به‌منزله وارد آمدن لطمه به تولید است و هزینه‌های ساخت محصولات را در بخش‌های گوناگون صنعتی افزایش می‌دهد

چالش‌های پیش‌روی ورود تجهیزات

حسن حسینقلی، رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سرب و روی کشور در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: حقوق ورودی از سوی دولت و با هدف حمایت از تولید داخلی وضع می‌شود، اما این حقوق ورودی باید مشروط به این نکته وضع شود که تولید داخلی از منظر کیفی و کمی، کفاف تامین نیاز داخلی را بدهد. وی افزود: یعنی شرایط باید به‌گونه‌ای مهیا شود که تولیدکنندگان با چالش‌های جدی در مسیر تامین نیازهای خود روبه‌رو نشوند. این فعال بخش معدن و صنایع معدنی گفت: حقوق ورودی باید به‌گونه‌ای تعیین شود که تولیدکنندگان داخلی متضرر نشوند. در واقع این سیاست نباید به بهای هدررفت تولید داخلی و اعطای امتیازات ویژه به گروهی خاص باشد. حسینقلی افزود: حذف معافیت در تعیین حقوق ورودی، هزینه‌های تولید را به‌شدت افزایش خواهد داد؛ بنابراین تولید و اشتغال کشور از این سیاست دولت آسیب جدی می‌بینند. این آسیب در شرایطی ایجاد می‌شود که صنایع ما به‌واسطه تحریم و محدودیت در تعاملات جهانی، با چالش‌های بسیاری روبه‌رو هستند. شرایط نابسامان اقتصادی کشور و روند افسارگسیخته تورم نیز بر بار مشکلات صنایع افزوده است. حال با توجه به سختگیری‌های دولت که عموما هم با هدف تامین بودجه و درآمدزایی اجرایی می‌شود، تولید داخلی تحت‌تاثیر این شرایط قرار می‌گیرد و صادرات محصولات در بازار رقابت جهانی، محدود خواهد شد. از مجموع موارد یادشده می‌توان اینطور نتیجه گرفت که تحت‌تاثیر شرایط یادشده و سیاست‌گذاری‌های نادرست، منابع کشور از دست خواهد رفت. وی گفت: اگر سیاست‌گذاران در روند تغییر حقوق ورودی، به‌درستی عمل کنند، بسیاری از مشکلات کشور برطرف خواهد شد و همزمان گامی اساسی در جهت حمایت از تولید داخلی برداشته می‌شود. در غیر این صورت و در شرایطی که حساسیت‌های تولید نادیده انگاشته شود، عملکرد صنایع به‌شدت آسیب خواهد دید. حسینقلی گفت: دولت به تمام مشکلات تولید واقف است، اما همچنین قوانینی را مصوب می‌کند که بار مالی سنگینی را به تولیدکننده تحمیل می‌کند. این در حالی است که دولت می‌تواند با بهبود روش‌های مالیات‌ستانی و جلوگیری از فرار مالیاتی، درآمدهای خود را تامین کند. اما به جای اصلاح شرایط مالیات‌ستانی، فشار مضاعفی را به تولیدکنندگان تحمیل می‌کند. وی گفت: در طول سال‌های گذشته توجه به تولید در رأس شعارهای دولت قرار گرفته است. با این وجود، تولید تنها به شعار محدود شده و در سربرگ‌نامه‌ها از آن نام برده می‌شود. اما همزمان مقرراتی تصویب می‌شود که حیات و ممات یک واحد تولیدی را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. این فعال حوزه سرب و روی افزود: علاوه بر حقوق ورودی، چالش‌های جدی دیگری نیز در مسیر واردات ماشین‌آلات موردنیاز فعالان معدنی وجود دارد. فعالان بخش معدن مدت‌هاست نسبت به مقررات سختگیرانه برای ورود تجهیزات معدنی گلایه دارند. این دشواری‌ها عملا تولید را در حوزه معدن و صنایع وابسته به آن دشوار کرده است. مجلس شورای اسلامی مصوب کرده که در سال جاری ۵ هزار ماشین معدنی به کشور وارد شود. حال سوال اینجاست که از ابتدای سال تاکنون چند ماشین به کشور وارد شده است؟ چه کسانی مجوز واردات دریافت کرده‌اند؟ چطور این تجهیزات را به کشور وارد کرده‌اند؟

حسینقلی گفت: شرایط یادشده به رشد قابل‌توجه بهای ماشین‌آلات معدنی در کشور منتهی می‌شود و عملا عملکرد صنایع را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. وی افزود: در این مصوبه تاکید شده که سازمان استاندارد ایران، استاندارد ماشین‌آلات یادشده را تایید کند. این در حالی است که استاندارد ماشین‌آلات ما به‌مراتب بسیار پایین‌تر از ماشین‌های ژاپنی و کره‌ای و... است. درنتیجه سختگیری‌های یادشده توسعه در بخش معدن عملا متوقف شده است. وی افزود: چنانچه رشد و توسعه اقتصادی کشور جزو اولویت‌های سیاست‌گذاران باشد، تجدیدنظر در این شرایط ضروری به‌نظر می‌رسد.

سخن پایانی

تامین تجهیزات و ماشین‌آلات، تاثیر بسزایی بر روند تولید در صنایع مختلف دارد و سهم قابل‌توجهی از هزینه‌های تولید یا احداث یک واحد صنعتی را به خود اختصاص می‌دهد. صنایع پس از شروع به کار برای اجرای طرح‌های توسعه یا نوسازی و بازسازی نیز همچنان به واردات تجهیزات وابسته هستند. در گذشته و براساس بند غ، ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی، واردات ماشین‌آلات خطوط تولید بنا به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت، معاف از پرداخت حقوق گمرکی بود، اما از سال جاری و در جریان تصویب بودجه ۱۴۰۱، این واردات مشمول حقوق گمرکی شد. فعالان صنعتی معتقدند کمبود بودجه، مهم‌ترین علت وضع چنین قوانینی است. با این وجود این طرح‌ها تاثیر منفی بر عملکرد صنایع می‌گذارد و عملا فرآیند تولید و توسعه را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد.

پیشرفت پروژه‌های توسعه و تقویت تولید؛ دو رویکرد اصلی شرکت مس

مدیرعامل شرکت ملی مس در جریان این بازدید از طرح‌های فلوتاسیون سرباره سرچشمه، معدن و کارخانه تغلیظ دره‌زار و پروژه‌های توسعه برق در مجتمع مس سرچشمه بازدید کرد. به گزارش مس پرس، در بازدید از پروژه فلوتاسیون سرباره عنوان شد که این پروژه از پیشرفت خوبی برخوردار است و به یاری خداوند متعال طی هفته‌های آینده با افزایش ظرفیت تولید ۷۲ هزار تن کنسانتره مس افتتاح خواهد شد.

طرح بهره‌برداری از معدن و کارخانه تغلیظ دره‌زار پروژه دیگری بود که در جریان این سفر مورد بازدید مدیرعامل شرکت مس قرار گرفت. این طرح با برخورداری از پیشرفت قابل‌ملاحظه در چند ماه آینده مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد تا به ظرفیت تولید کنسانتره شرکت مس افزوده شود.

همچنین مدیرعامل شرکت مس ضمن استماع دیدگاه‌های مدیران مجتمع مس سرچشمه دستورات لازم برای تسریع در بهره‌برداری و رفع موانع تولید را صادر کرد.

از دیگر برنامه‌های بازدید مدیرعامل شرکت مس جلسه با مدیران طرح توسعه برق و بازدید از طرح‌های توسعه‌ای احداث نیروگاه برق به‌منظور تولید پایدار، دانش‌بنیان و بدون قطعی در مجتمع مس سرچشمه بود.

پس از اتمام بازدید، جلسه‌ای با حضور مدیر مجتمع مس سرچشمه و معاون توسعه این مجتمع تشکیل و گزارش آخرین وضعیت پیشرفت پروژه‌ها به مدیرعامل شرکت مس ارائه شد.

در خلال برنامه‌های بازدید، رستمی ضمن دیدار با نمایندگان کارکنان مجتمع، پیرامون مسائل و مشکلات مطرح‌شده گفت‌وگو و بر حمایت از کارکنان به‌منظور رفع دغدغه‌های موجود، تاکید کرد.

رستمی در این دیدار ضمن مقایسه عملکرد ۶ ماهه نخست امسال در زمینه تولید و فروش با برنامه مصوب و همچنین مدت مشابه سال گذشته، عملکرد شرکت را به‌دلیل ثبت رکوردهای جدید تولید مثبت و قابل‌قبول دانست و ابراز امیدواری کرد، با کار جهادی به عملکرد بالاتری دست یافته و رکوردهای جدیدی را در شرکت مس به ثبت خواهیم رساند.

در ادامه مدیران مجتمع مس سرچشمه، ضمن تشکر از حمایت‌های بی‌دریغ رستمی ابراز امیدواری کردند با برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده و همکاری و تلاش مضاعف کارکنان و کارگران در آینده نزدیک بتوانند در زمینه تولید، عملکردهای بالاتری را در بخش تولید به ثبت رسانده و پیشرفت‌های چشمگیری را به منصه ظهور برسانند.

گفتنی است در جریان این سفر که سه‌شنبه ۵ مهر انجام شد، حسین احمدی عضو هیات مدیره و مدیر مجتمع مس سرچشمه، بهروز رحمتی معاون توسعه و اکتشافات، حسین تقدسی معاون مالی اقتصادی و مهدی شایسته اصل مشاور برنامه‌ریزی و توسعه کسب‌وکار، مدیرعامل شرکت ملی مس را همراهی کردند.

حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان مبتنی بر ثبت بیماری‌ها

رئیس مرکز توسعه، هماهنگی و ارزیابی تحقیقات با اعلام خبر تاسیس شبکه ثبت بیماری‌ها و پیامدهای سلامت در آینده، گفت: برمبنای شعار سال از شرکت‌های دانش‌بنیان مبتنی بر ثبت بیماری‌ها حمایت خواهد شد و در این راستا تغییر رویکرد روند سیاست‌گذاری برنامه‌های ثبت بیماری‌ها و انتخاب برنامه‌های اولویت‌دار و عقد تفاهمنامه بین دانشگاه‌های مجری و معاونت تحقیقات برای توسعه کمی و کیفی برنامه در دستور کاری معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت قرار دارد. به‌گزارش ایسنا، دکتر رسول یاری‌احمدی با بیان اینکه بالغ بر ۳۰۰ برنامه ثبت بیماری‌ها و پیامدهای سلامت در کشور فعال است، گفت: دانشگاه‌های علوم پزشکی برای توسعه همکاری‌های خود و به اشتراک‌گذاری داده‌های مرتبط با برنامه ثبت با یکدیگر تفاهمنامه‌های همکاری امضای می‌کنند که در روند ارزشیابی دانشگاه‌ها موردبررسی و نظارت معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت قرار می‌گیرند. وی خاطرنشان کرد: در حال‌حاضر که در روند ارزشیابی دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز تحقیقاتی قرار داریم، بالغ بر ۷۰ تفاهمنامه همکاری میان دانشگاه علوم پزشکی مبدأ که دارنده مجوز برنامه ثبت است و دانشگاه علوم پزشکی همکار که قصد به اشتراک‌گذاری داده‌های خود را دارد، به‌امضا رسیده است که تمامی آنها در فرآیند بررسی مدارک دانشگاه‌ها بررسی شده‌اند. یاراحمدی با تاکید بر برنامه‌های ملی ثبت بیماری‌ها و پیامدهای سلامت، گفت: برمبنای شعار سال از شرکت‌های دانش‌بنیان مبتنی بر ثبت بیماری‌ها حمایت خواهد شد و در این راستا تغییر رویکرد روند سیاست‌گذاری برنامه‌های ثبت بیماری‌ها و انتخاب برنامه‌های اولویت‌دار و عقد تفاهمنامه بین دانشگاه‌های مجری و معاونت تحقیقات برای توسعه کمی و کیفی برنامه در دستور کاری معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت قرار دارد.

بازی‌هایی که به‌منظور کمک به کنترل هیجانات رانندگی خلق شده‌اند

کاهش احساسات منفی رانندگان با «افکتا»

کارشناسان معتقدند ایران یکی از کشورهایی است که باتوجه به قرارگیری در مسیر پیشرفت و بسط شبکه جاده‌ای از آمار تصادفات بالایی برخوردار و تلاش بسیاری در کاهش آمار تصادفات رانندگی از طریق ایمن‌سازی جاده‌ای و رفع نقاط پرحادثه کرده است. نگاهی به آمار تصادفات رانندگی در خلال سال‌های گذشته و همچنین بررسی علل و عوامل بروز تصادفات نشان داده که به‌طورکلی مجموعه‌ای از عوامل انسانی و غیرانسانی مرتبط با وسیله نقلیه و فیزیک جاده به‌همراه شرایط محیط جاده و مقررات راهنمایی و رانندگی مسبب بروز تصادف هستند. یکی از عوامل انسانی بروز تصادفات رانندگی، حالات روانی و شرایط جسمی افراد، نظیر استرس و خواب‌آلودگی است که موجب بروز تصادفات گاه سهمگینی می‌شود. فناوری برای حل این چالش راهکار تازه‌ای اندیشیده است. صمت در این گزارش، افزون بر نقش عوامل انسانی به معرفی یک بازی جدی که موجب کاهش تصادفات رانندگی می‌شود، پرداخته است.

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

علم از حوادث ناگوار پیشگیری می‌کند

دانشمندان معتقدند استرس در طول روز بر تمام یا قسمتی از اوقات روزانه هر فردی تاثیر منفی می‌گذارد و زمانی که قرار باشد، در کاری همچون رانندگی تمرکز کنیم که به‌طور ذاتی استرس‌آور هم هست، وضع به‌مراتب بدتر و امکان کنترل شرایط برای رانندگان سخت می‌شود.

از آنجایی که یکی از معضلات اساسی در جوامع امروزی، حوادث ناگوار رانندگی است، دانشمندان معتقدند بیشتر رانندگان در حوادث جاده‌ای، در جریان حالت‌های احساسی نامطلوبی قرار داشتند که در نهایت نتوانستند کنترل لازم را برای پیشگیری از تصادف داشته باشند. در کل، احساسات منفی و مخرب امکان بروز در هر شرایطی در فرد را دارد، اما شاید با کمک علم و فناوری بتوان تا حدی این احساسات را کنترل کرد و از رخداد وقایع خطرناک رانندگی کاست.

جبران خسارت در تصادفات رانندگی

سیروس حسن‌زاده، معاون اجتماعی و فرهنگ ترافیک پلیس راهور فراجا در گفت‌وگو با صمت گفت: راه، انسان و وسیله نقلیه مهم‌ترین اضلاع در بحث تصادفات هستند. گفتنی است، سالانه درصد قابل‌توجهی از تولید ناخالص ملی کشور از راه همین تصادفات از بین می‌رود و به‌طورمتوسط هر فردی که در تصادفات رانندگی جان خود را از دست می‌دهد، بالغ بر ۵ میلیارد تومان به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم به کشور خسارت وارد می‌کند. گفتنی است، این هزینه برای افرادی که در اثر تصادفات مجروح می‌شوند، بیشتر خواهد بود.

وی افزود: وقتی انسانی متولد می‌شود، کشور برای اینکه این فرد به عضو فعال جامعه تبدیل شود، هزینه‌های زیادی را متحمل شده و سرمایه‌گذاری‌هایی می‌کند؛ حال اگر فرد در اثر تصادفات رانندگی فوت کند یا دچار جراحاتی شود، به‌طورطبیعی هزینه چندبرابری نیز به کشور تحمیل می‌شود.

حسن‌زاده هدف کلی از توجه پلیس راهور ناجا به دنیای فناوری‌های نوین در حوزه ترافیک و تصادفات رانندگی را ارتقای ایمنی ۳ ضلع گفته‌شده دانست و گفت: از آنجایی که بحث ارتقای ایمنی راه، وسایل نقلیه و انسان اهمیت زیادی دارد و این ۳ ضلع تصادفات هم به‌شمار می‌روند، بنابراین هرچقدر این ۳ مورد به‌لحاظ ایمنی تقویت شوند، تصادفات کمتری رخ می‌دهد. برای پیشگیری از خسارت‌های سنگین تصادفات به عزم ملی نیاز است؛ دراین راستا نیز دستگاه‌های زیادی در دولت می‌توانند نقش‌آفرینی کنند؛ به‌همین دلیل از چند سال گذشته بر آن شدیم تا با برگزاری جشنواره‌های متنوع، همکاری میان پلیس و این سازمان‌ها بیشتر شود.

حسن‌زاده در ادامه بااشاره به اهمیت موضوع فناوری‌های نوین در بهبود وضعیت رانندگی گفت: فناوری‌های نوین اهمیت زیادی در بحث تحول سیستمی دارند، به‌همین‌دلیل باید در مسیر هوشمندسازی قرار بگیریم. باتوجه به اینکه ۲۳۶ هزار کیلومتر جاده در کشور داریم، باید با استفاده از فناوری‌ها در بحث امنیت از آنها استفاده کرد؛ بنابراین در زمینه‌های مکانیک، مکاترونیک، هوافضا، بالن، پهپاد و صنایع مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توان از فناوری‌ها بهره گرفت. وی درباره بهره‌گیری از فناوری‌ها و مطالعات انجام‌شده در سراسر دنیا گفت: همواره در این زمینه مطالعات تطبیقی وجود داشته است و ما در مرکز تحقیقات کاربردی پلیس راهور ناجا از فناوری‌هایی که در کشورهای دیگر به‌کار گرفته می‌شود نیز غافل نیستیم و آنها را رصد می‌کنیم، همچنین این نکته که بومی‌سازی این فناوری‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است نیز، نباید غافل شویم.

رئیس مرکز تحقیقات کاربردی پلیس راهور ناجا افزود: ما باید در داخل کشور از فناوری‌های بومی بهره بگیریم، البته در شهرهای بزرگ مانند تهران برخی چهارراه‌ها هوشمند هستند، اما باید بیشتر از اینها از هوش مصنوعی بهره ببریم و به‌سمت رویکردها و راهکارهای مبتنی بر فناوری‌های نوین برویم تا ارتباط پلیس با مردم کمتر شود و به‌همین میزان مردم ملزم به رعایت قوانین شوند.

جاده‌ها باید بخشنده باشند

وی تاکید کرد: از آنجایی بیشترین تصادفات بر محوریت انسان است، بنابراین بیشترین نقش را، این ضلع دارد. حال برای کاهش این نقش باید از فناوری‌ها در خودرو و حتی راه و جاده کمک گرفت. در این میان، باید عبارت «جاده بخشنده» را مدنظر قرار داد.

حسن‌زاده در توضیح عبارت «جاده بخشنده» افزود: از آنجایی که انسان عنصر خطاکاری است، لازم است خودرو و جاده تاحدی این نقص را برطرف کنند؛ برای مثال وقتی انسان در طول رانندگی خوابش گرفت، باید خودرو و جاده به‌گونه‌ای باشد که ضریب تصادفات به کمترین میزان خود برسد.

> گاهی انسان در طول رانندگی خوابش می‌گیرد، به همین دلیل باید خودرو و جاده به‌گونه‌ای باشد که ضریب تصادفات به کمترین میزان خود برسد

کنترل احساسات منفی در رانندگی

باتوجه به موارد یادشده، از آنجایی که یکی از معضلات اساسی در جوامع امروزی حوادث ناگوار رانندگی است؛ افکتا یک بازی جدی است که با استفاده از پردازش هوش مصنوعی شبیه‌سازی شده و هدف آن تشخیص و بهبود احساسات آسیب‌زننده رانندگان در هنگام رانندگی است. فرشته علیزاده، دانشجوی دکترا در رشته علوم اعصاب‌شناختی، گرایش رایانش و هوش مصنوعی و طراح بازی جدی افکتا AFFECTA که در جشنواره بازی‌های جدی ۱۴۰۰ موفق به کسب جایزه شد، در گفت‌وگو با صمت درباره این بازی گفت: افکتا یک شبیه‌ساز رانندگی است که با استفاده از پردازش احساسات توسط هوش مصنوعی برای ورود به دنیای واقعی توسعه داده شده و هدف آن تشخیص و بهبود احساسات آسیب‌زننده رانندگان در هنگام رانندگی است. از آنجایی که بروز رفتارهای پرخطر در هنگام رانندگی ناشی از احساسات منفی و هیجانات زیاد است، بهبود این احساسات کمک زیادی به رانندگان برای ایجاد تعادل در رانندگی می‌کند. هدف نهایی از طراحی این بازی، ورود آن به دنیای واقعی است تا از خسارت‌های عدیده تصادفات رانندگی کاسته شود. برای نیل به این هدف، نیازمند انجام فرآیندهای آزمایشی بودیم؛ در حقیقت این بازی در ابتدا در فضای شبیه‌سازی‌شده به‌نمایش درآمد تا بتوان در نهایت آن را به دنیای واقعی عرضه کرد.

وی افزود: برمبنای پژوهش‌های اخیر دانشمندان، اگر بتوان با احساسات منفی هنگام رانندگی مقابله کرد، می‌توانیم در امر بهبود وضعیت رانندگی و حوادث مربوط به آن نقش مثبتی داشته باشیم. ۲ گام اصلی در طراحی «افکتا» تشخیص و سپس بهبود احساسات منفی است؛ در گام نخست، برای تشخیص احساسات از روش تحلیل سیگنال‌های فیزیولوژیکی استفاده شد که در بیشتر پژوهش‌ها و مقالات علمی موردتاکید پژوهشگران هم قرار گرفته و در حوزه رانندگی اهمیت زیادی دارد.

علیزاده ادامه داد: این سیگنال‌ها برگرفته از ضربان قلب، پاسخ الکتریکی پوست و دمای آن است که تحلیل آنها با استفاده از مدلی مبتنی بر هوش مصنوعی انجام می‌شود.

به‌گفته علیزاده، بعد از دریافت اطلاعات فیزیولوژیکی به‌واسطه دستگاه طراحی‌شده در این پروژه و تحلیل آنها از طریق الگوریتم شبکه‌های عصبی و ژنتیک پی به شرایط احساسی فرد برده می‌شود، همچنین برای آموزش این مدل هوش مصنوعی از پایگاه داده مرجعی که در مجلات معتبر علمی نمایه شده، بهره گرفته شده است که در نتیجه یک مدل هوشمند برمبنای نمودار اروزال و ولنس ارائه شد.

وی در تشریح نمودار اروزال و ولنس گفت: در این شبیه‌ساز از نمودار دایره‌ای‌شکل ولنس و اروزال برای طبقه‌بندی احساسات راننده استفاده شده است. گفتنی است، احساسات دارای مدل‌های مختلفی است، یکی از این مدل‌ها که از اعتبار زیادی برخوردار است، مدلی است که دانشمندی به نام راسل آن را طراحی کرد؛ وی معتقد بود احساسات انسان در ۲ بعد قابل‌تبیین است؛ یکی اروزال و دیگری ولنس. اروزال به‌معنای برانگیختگی و ولنس به‌معنای خوشایندی است. برای مثال در حس ناخوشایندی نظیر ترس برانگیختگی فرد بالا می‌رود که در نتیجه اروزال بالایی داشته و ولنس آن منفی است.

به‌گفته این پژوهشگر، براساس پژوهش‌های اخیر، محدوده احساسی ایمن رانندگی در بخشی از آن نمودار اتفاق می‌افتد که اروزال متوسط و ولنس احساسی متوسط رو به بالا است.

رنگ، موسیقی و همراه مجازی

علیزاده گفت: فرآیند اساسی در این شبیه‌ساز گام دوم است که به بهبود احساسات ختم می‌شود. براساس پژوهش‌های انجام‌گرفته در افکتا، ۳ رویکرد برای پیشبرد این گام در نظر گرفته شده؛ این رویکردها شامل پخش موسیقی براساس مولفه‌های موسیقایی، طیف‌های رنگی و بیان عاطفی همراه مجازی است. وظیفه همراه مجازی این است که به عملکردهای کاربر واکنش نشان دهد و با او تعامل عاطفی برقرار کند؛ همچنین در این شبیه‌ساز با ارائه موسیقی تطبیقی در سطوح مختلف پیچ و تمپو و ارتباط آن با پارامترهای احساسی تعریف‌شده، سعی در تعدیل برانگیختگی و خوشایندی احساسات داشتیم.

این طراح بازی‌های جدی افزود: همان‌گونه که پیش‌تر هم اشاره شد، افکتا فراتر از اینکه یک بازی باشد، شبیه‌ساز بسیار دقیقی است که تمام جوانب رانندگی در یک محیط واقعی شهری را موردنظر قرار داده است؛ در واقع تمامی اجزای یک فضای شهری در این شبیه‌ساز وجود دارد که برای درک واقعیت یک محیط شهری از VR (واقعیت مجازی) هم بهره گرفته شده تا کاربر در هنگام انجام بازی از حس غوطه‌وری و حس حضور خوبی برخوردار شود.

وی گفت: این شبیه‌ساز در آموزشگاه‌های آموزش رانندگی به‌راحتی قابل پیاده‌سازی است و می‌تواند در این فرآیند بسیار مفید واقع شود.

علیزاده در پاسخ به این پرسش که نمایش احساسات و روند تعدیل آن از چه ابزاری برای رانندگان نمایش داده می‌شود؟ گفت: در فرآیند تحلیل احساسات هم‌اکنون از دستگاه اختصاصی که ساخته شده، استفاده می‌شود. در قدم‌های بعدی جمع‌آوری سیگنال‌های فیزیولوژیکی کاربر می‌تواند با استفاده یک مچ‌بند یا به‌وسیله سنسورهای تعبیه‌شده روی فرمان انجام گیرد.

به‌گفته علیزاده، در راستای تعبیه رویکردهای تعدیل احساسات در خودرو واقعی، می‌توان اقدامات متفاوتی انجام داد. نمایش همراه مجازی از طریق تکنولوژی هولوگرافیگ، یکی از راه‌های مناسب است؛ همچنین قرار دادن رباتی در بخش جلویی خودرو برای برقراری ارتباط با راننده یکی دیگر از راه‌حل‌های این امر محسوب می‌شود. این ربات می‌تواند روی داشبورد یا کنار فرمان نصب شود و با حالت چهره خود با کاربر ارتباط بر قرار کند و موجب بهبود رفتار راننده و تاثیر بر احساسات وی شود.

سخن پایانی

باتوجه به موارد یادشده برای کاهش تصادفات رانندگی علاوه بر افزایش ایمنی خودرو و به استاندارد رساندن جاده‌ها، بی‌شک هوش مصنوعی و فناوری‌های مدرن امروزی می‌توانند تاثیر ضلع سوم این مثلث را که انسان باشد، کاهش دهند. از آنجایی که هوش مصنوعی تا خودروهای خودران هم پیش رفته و دستاوردهای جهانی محصولات های‌تک را به بازار آورده است، شاید بتوان برای کاهش تاثیر انسان در تصادفات رانندگی تا حد زیادی به هوش مصنوعی و چیپ‌های هوشمند کار گذاشته‌شده اعتماد کرد. شاید روزی فرابرسد که این دستاوردها که امروز به‌عنوان آپشن‌های خودروها محسوب می‌شود، همچون یک خدمت ضروری در خودروها و بخش‌های مختلف فرآیند رانندگی کار گذاشته شوند.

یادداشت

دانش‌بنیان‌ها روشندلان را ببینند

مهتاب دمیرچی
روزنامه‌نگار

کتاب‌های صوتی شنیدنی‌های دوست داشتنی که چند سالی می‌شود طرفداران خود را پیدا کرده و اپلیکیشن‌های کتاب با صوتی کردن شاهکارهای جهانی توانستند نظر مخاطبان را به خود جلب کنند، هرچند برخی افراد کتابخوان و کتاب‌دوست، کتاب‌های کاغذی هنوز در صدر انتخاب‌های‌شان است. از علاقه‌مندی عموم افراد نسبت به کتاب‌های صوتی که بگذریم، این کتاب‌ها جز جنبه سرگرمی به‌عنوان یک کالای ضروری برای روشندلان شناخته می‌شود. روز جهانی عصای سفید بهانه‌ای شد تا به اهمیت تولید کتاب‌های صوتی باکیفیت برمبنای فناوری بپردازیم. تاکنون شرکت‌های دانش‌بنیان متعددی روی کار آمدند و آثار متعددی را روانه بازار دیجیتالی کتاب کردند. تا اینکه امروزه شمار کتاب‌های صوتی به نسبت کتاب‌های دیجیتالی و ای‌بوک‌ها مقدار کمی ندارد و عدد قابل‌قبولی را نشان می‌دهد، اما نکته حائزاهمیت این است که آیا کتاب‌های صوتی به‌منظور بهره‌گیری نابینایان روانه بازار کتاب می‌شوند و الزامات موردنیاز آنان را رعایت می‌کنند؟ یا اینکه تنها به‌منظور جذابیت صدا برای مخاطبان کتاب ساخته می‌شوند؟ گفتنی است، نرم‌افزارهایی برای نابینایان طراحی شده‌است تا با استفاده از آن بتوانند از سایت‌ها و اپلیکیشن‌ها استفاده کنند، اما برای این کار نیاز است که سایت یا اپلیکیشن اقدامات خاصی را در طراحی جزئیاتش رعایت کرده باشد. بنا بر گزارشی از خبرگزاری کتاب ایران، روشندلان درباره وضعیت کتاب‌های صوتی این‌گونه می‌گویند درباره برنامه‌های مختلف ۲ بحث مطرح است؛ هر برنامه کتاب صوتی باید ۲ کار انجام بدهد؛ یکی جست‌وجوی کتاب‌ها و دسته‌بندی‌های آن است و دیگری بحث این است که وقتی کاربر کتاب را می‌خرد، باید اقداماتی برای اجرای آن انجام بدهد. برهمین اساس موضوع برنامه‌نویسی سایت و اپلیکیشن اهمیت زیادی دارد. هر برنامه یک‌سری دکمه آیکون دارد، برای مثال شکل میکروفن برای صحبت کردن و علامت مثلث برای اجرای یک فایل صوتی استفاده می‌شود. این در حالی است که برنامه‌نویسان در بیشتر مواقع، آیکون‌ها را نام‌گذاری نمی‌کنند و فقط برای آنها شکل تعیین می‌کنند. این روند، استفاده افراد نابینا را سخت می‌کند، زیرا به‌وسیله نرم‌افزار خاص نابینایان، فقط آیکون‌ها خوانده می‌شوند. اما خالقان کتاب‌های صوتی معتقدند کتابی که برای فرد نابینا خوانده می‌شود، تفاوت‌هایی با کتابی دارد که برای دیگران صوتی می‌شود. در کتاب صوتی برای نابینایان؛ باید شماره صفحه، پانویس و کلیه نوشتاری که در صفحه کتاب چاپ شده، بیان شود، این در حالی است که این توضیحات برای فرد بینا خوانده نمی‌شود، اما با نگاهی به آمارها می‌فهمیم در طول سال‌ها رفته‌رفته تعداد کتاب‌های صوتی که توسط گروه‌های نابینایان ضبط شده، افزایش یافته، برای مثال کتاب‌هایی در حوزه تاریخ، فلسفه و روانشناسی تهیه شده است. این گروه‌ها توانستند کتاب‌های اصلی و مرجع را تا حد خوبی صوتی کنند. مشکل جایی خود را نشان می‌دهد که نابینایان دنبال کتاب‌های به‌روز در این حوزه‌ها باشند. به این دلیل که کار بدون حمایت دولتی انجام می‌شود، وقتی کتابی منتشر می‌شود یک یا ۲ سال طول می‌کشد تا نابینایان بتوانند آن کتاب را صوتی کنند. مشکل دیگری که در این راستا وجود دارد، این است که هیچ قانونی برای حمایت از تولید کتاب برای نابینایان نداریم. در کل، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که در شرایطی که دیگر فعالیت تولیدکنندگان کتاب صوتی به‌طورکامل رنگ و روی تجاری به خود گرفته، نیاز نابینایان و شرایط خاص آنها در دسترسی به نسخه‌های صوتی، نادیده مانده است؛ به‌طوری که اپلیکیشن‌های موجود هنوز فکری برای این مسئله نکرده‌اند. نقش ناشران و مولفان در این راستا قابل‌کتمان نیست. هر ناشری می‌تواند برخی عناوین خود را به‌صورت کتاب‌های صوتی و حتی بریل تولید کند یا با موسساتی که این کار را می‌کنند، تعامل و همکاری داشته باشد. تهیه و توزیع کتاب‌های صوتی می‌تواند راهکار مناسبی در این راستا باشد که برخی دیگر از ناشران چند سال است اقدام به تهیه و توزیع کتاب‌های صوتی کرده‌اند.

یادداشت

ریسک ساختمان فرسوده برای شهر

عسل اشتری
کارشناس امور بیمه

این روزها متاسفانه خبرها و حوادث ناگوار در زمینه ساختمان‌های نوساز و فرسوده را در کشورمان بسیار می‌شنویم. در ساختمان‌های نوساز برای جبران خسارت‌های احتمالی یا حتی جلوگیری از آن، صنعت بیمه تدابیری اندیشیده که مهم‌ترین آن تعریف رشته بیمه عیوب اساسی و پنهان ساختمان یا بیمه تضمین کیفیت ساختمان است. بیمه عیوب اساسی و پنهان ساختمان را سازندگان همزمان با شروع عملیات ساخت خریداری می‌کنند و در طول دوره ساخت بر کلیه فرآیندها و مراحل ساخت توسط شرکت بیمه نظارت می‌شود و در صورت وقوع حوادث مشمول بیمه در زمان بهره‌برداری، به بهره‌برداران و مالکان خسارت پرداخت می‌شود. کلیه سازندگان ساختمان می‌توانند با خرید این بیمه‌نامه ضمن احترام به حقوق مصرف‌کنندگان نهایی موجبات افزایش رضایتمندی خریدار ساختمان و ارتقای محبوبیت و برندینگ خود را فراهم سازند.

از ساختمان‌های نوساز که بگذریم کشور ما دارای بافت فرسوده بسیاری است که همین امر ریسک‌های زیادی برای جامعه به همراه دارد. به‌طورکلی بافت محیطی پیوندی از بناها، راه‌ها، مجموعه‌ها، فضاها، تاسیسات و تجهیزات شهری یا ترکیبی از آنها است که در این بین بافت‌های فرسوده به انواعی از بافت‌ها گفته می‌شود که از لحاظ ظاهری و زیربنایی دارای فرسودگی هستند.

درباره بافت‌های فرسوده بهسازی و نوسازی بناها را می‌توان امری مهم تلقی کرد. صنعت بیمه در زمینه بهسازی و نوسازی هم تدابیری اندیشیده که می‌تواند به جامعه کمک کند؛ از جمله این تدابیر بیمه مسئولیت کارفرما در قبال کارکنان و اشخاص ثالث است که برای دولت بسیار اهمیت دارد و هر زمان که اتفاقی طی عملیات عمرانی برای کارگران و اشخاص ثالث بیفتد، از این بیمه می‌توان استفاده کرد و همچنین بیمه تمام خطر پیمانکاری که تمام خطرات محتمل برای پروژه درحال ساخت را پوشش می‌دهد. عملیات تخریب و بازسازی ساختمان فرسوده‌ای که دارای یک مالک است، معمولا با مشکلات حقوقی خاصی مواجه نمی‌شود و تنها با احراز شرایط موجود و دریافت مجوز از شهرداری بازسازی امکان‌پذیر است، اما باتوجه به افزایش روزافزون آپارتمان‌نشینی در سال‌های اخیر، معمولا در زمینه بازسازی آپارتمان‌ها و ساختمان‌هایی که مالکان متعددی دارند میان مالکان اختلافاتی پیش می‌آید. در این راستا به هموطنان عزیز که امکان بازسازی را ندارند توصیه می‌کنیم خانه و اثاثیه‌شان را که می‌تواند بخش مهمی از سرمایه و دارایی شما باشد، با بیمه‌نامه‌های آتش‌سوزی منازل مسکونی تحت چتر امنیتی قرار دهند.

موارد تحت پوشش این نوع بیمه‌نامه شامل ساختمان، تاسیسات و اثاثیه موجود در منازل مسکونی به‌همراه مشاعات و مشترکات آنها است. با این بیمه‌نامه می‌توان خانه خود را در مقابل خطرات آتش‌سوزی، صاعقه، انفجار، زلزله، توفان، ترکیدگی لوله آب، سرقت با شکست حرز، ضایعات ناشی از آب باران و ذوب برف، سقوط هواپیما و... بیمه کرد. برقراری بیمه آتش‌سوزی برای خانه‌ها و واحدهای تجاری و اداری کاملا اختیاری است.

این بیمه جزو بیمه اموال به حساب می‌آید. صاحبان واحدهای مسکونی می‌توانند با پرداخت مبلغی ناچیز، تحت عنوان بیمه آتش‌سوزی منازل مسکونی، منزل خود را تحت پوشش یکی از انواع بیمه آتش‌سوزی قرار دهند تا برای آنها امکان جبران خسارت وجود داشته باشد، اما گاهی برخی از افراد به‌دلیل بی‌اطلاعی از انواع بیمه آتش‌سوزی یا سهل‌انگاری، خسارات جبران‌ناپذیری را متحمل می‌شوند که این خسارات بر زندگی روزمره‌شان بی‌تاثیر نیست.

البته در حال حاضر صنعت بیمه همچنان دچار کم‌وکاستی‌های بسیاری در زمینه کیفی‌سازی ساختمان است که امید می‌رود با افزایش فرهنگ بیمه در جامعه صنعت بیمه نیز مشکلات و نیازهای روز جامعه را مطالعه کند و در این مهم پاسخگوی نیازهای هموطنان باشد.

تحمیل هزینه اضافی به بخش مسکن

رئیس کانون انبوه‌سازان با بیان اینکه قانون رفع موانع تولید فرآیند صدور پروانه را نهایت ده‌روزه تعیین کرده، گفت: افزایش زمان صدور پروانه ساختمان در نرخ نهایی اثرگذار است و از شهرداری‌ها و سازمان نظام مهندسی می‌خواهیم با حذف بروکراسی اداری، دولت را در برنامه کاهش نرخ مسکن همیاری کند.

سید محمد مرتضوی در گفت‌وگو با ایرنا، افزود: دولت برنامه گسترده‌ای برای جبران عقب‌ماندگی ساخت مسکن دارد، این در حالی است که هنوز فرآیندهای صدور مجوز و ساخت‌وساز در کشور بسیار طولانی و غیرقابل قبول است.

مرتضوی با اشاره به شوک نرخ مسکن در دهه ۹۰، گفت: در سال‌های ۹۷ و ۹۸ به‌دلیل صادر نشدن پروانه در زمان مناسب، میلگرد ۴ هزار تومانی را با نرخ ۸ هزار تومان خریداری کردند که منجر به افزایش هزینه اسکلت ساختمان به ۲ برابر شد؛ تحمیل هزینه اضافی به ساخت‌وساز به‌دلیل طولانی بودن روند صدور مجوزهای ساخت است و همیشه این‌گونه بوده است.

وی نتیجه‌گیری کرد بازه زمانی صدور پروانه ساختمان در کاهش تولید و افزایش نرخ نهایی بسیار مهم است و از شهرداری‌ها و سازمان نظام مهندسی خواست با حذف بروکراسی اداری، دولت را در برنامه جبران عقب‌ماندگی ساخت‌وساز هدایت کنند. رئیس کانون انبوه‌سازان گفت: یک ساختمان باید ۸ماهه ساخته شود، اما اکنون فقط یک سال طول می‌کشد تا پروانه ساختمانی صادر شود، ۲ سال طول می‌کشد ساخت‌وساز انجام شود و در پروژه‌های بزرگ بعضا یک سال به‌دنبال نصب انشعابات اعم از نصب کنتور برق هستیم.

کارشناسان در بررسی ضرورت‌های افزایش ضریب ایمنی ساختمان‌ها تاکید کردند

غفلت از «بیمه کیفیت ساختمان»

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

هرازگاهی اخبار دلخراشی از حوادث ساختمانی به گوش می‌رسد؛ آوار ساختمان بر سر ساکنان، نشست بنای در حال ساخت و اخباری از این دست. از دست رفتن بسیاری از هموطنان‌مان در حوادث ساختمانی یا ناشی از اشکال فنی در ساخت‌وساز است یا فردسوگی زیاد که باعث تخریب بافت‌ها می‌شود. با افزایش عمر ساختمان، سازه آن دچار فرسودگی می‌شود که این فرسودگی، ممکن است تبعاتی از جمله ریزش کل یا بخشی از آن ساختمان و به‌تبع آن آسیب جانی یا مالی برای افراد ساکن داشته باشد. در زندگی شهرنشینی حاضر، بیشتر مردم در آپارتمان زندگی می‌کنند؛ ساختمان‌هایی در چندین طبقه و واحد با مالکین فراوان و سلایق متفاوت. با اتمام عمر مفید این ساختمان‌ها، نیاز به بازسازی بیش از پیش احساس می‌شود. در موارد اینچنینی بکارگیری حلقه مفقوده «بیمه تضمین کیفیت ساختمان» برای بالا بردن ضریب ایمنی این ساختمان‌ها ضروری است. بیمه کیفیت ساختمان می‌تواند به کیفیت ساخت بنا اعتبار ببخشد یا در صورت بروز حادثه در بافت فرسوده یا ناایمن جبران خسارت کند؛ بنابراین این نوع بیمه همان حلقه مفقوده زنجیره اتصال کیفیت ساخت‌وساز و اطمینان خاطر از امنیت ساختمان است؛ از همین رو کارشناسان در گفت‌وگو با صمت تصویب قانون اجباری شدن بیمه تضمین کیفیت ساختمان‌ها را ضروری دانستند.

عکس: آیدا فریدی

آشنایی با انواع بیمه ساختمان

داوود کامرانی، فعال صنعت ساختمان درباره کیفیت ساختمان‌سازی و سرعت فرسودگی ابنیه در ایران به صمت گفت: متاسفانه فرسودگی، چهره شهرهای کشور را مخدوش کرده و متوسط عمر بنا هم هر روز کمتر می‌شود، زیرا برای پایین آوردن هزینه‌ها از جنبه‌های کیفی ساخت‌وساز کسر می‌شود. وی افزود: در حال حاضر برای بسیاری از ساختمان‌ها هیچ تمهیداتی در قبال زمین‌لرزه، آتش‌سوزی، فرونشست و... در نظر گرفته نشده، در حالی که اهمیت این موضوع از بسیاری از مسائل دیگر بیشتر است. در این زمینه لازم است نهادهایی همچون نظام مهندسی، شهرداری و... وارد عمل شوند تا قوانین سفت و سختی اتخاذ و پیاده شود. وی با تاکید بر اینکه در صنعت ساختمان‌سازی باید ملاحظاتی رعایت شود که متوسط عمر بنا بالا برود، اظهار کرد: حدود ۴۰ درصد ساختمان‌های تهران در برابر زلزله مقاوم نیستند؛ به‌طوری که به‌دلیل استفاده از مصالح نامرغوب، شیوه‌های نادرست ساخت، استفاده از کارگران غیرماهر در ساخت‌وساز، پدیده ساختمان‌های نوساز اما فرسوده رو به افزایش است. این فعال صنعت ساختمان در پاسخ به این پرسش که چه راهکار بیمه‌ای برای کاهش خطرات ناشی نامرغوب‌سازی ساختمان‌ها وجود دارد، توضیح داد: اگر بیمه را به‌عنوان صنعتی امنیت‌بخش و حافظ سرمایه بدانیم، باید برای حفظ سرمایه‌های مادی و انسانی در مقابل خطرات ناشی از ساخت نامرغوب ساختمان از صنعت بیمه استمداد کنیم. گرچه این پوشش بیمه‌ای می‌تواند برای جبران خسارات مادی ناشی از ناایمن بودن ساختمان مفید واقع شود، اما هیچ‌وقت نمی‌تواند از اتلاف سرمایه‌های انسانی پیشگیری کند. بیمه تنها در صورت بروز خسارات مالی، می‌تواند خسارات وارده را جبران کند؛ به‌عبارت بهتر به‌معنای واقعی کلمه «آرامش خاطر» بیمه‌گذار از بعد مالی را فراهم کند.

۳ نوع بیمه ساختمانی

کامرانی با بیان اینکه در حال حاضر برای ساختمان‌های در حال ساخت ۳ نوع بیمه‌نامه قابل اخذ است، افزود: بیمه اشخاص ثالث یا همان بیمه همسایگان، بیمه مسئولیتی که کارفرما در مقابل کارکنان و همچنین اشخاص ثالث دارد و بیمه تمام خطر پیمانکاران. این بیمه‌نامه‌ها تعریف شده، اما متاسفانه به‌دلیل نبود الزام قانونی و فرهنگ‌سازی مناسب، هیچ کدام به‌صورت کامل اجرایی نمی‌شوند. این فعال صنعت ساختمان افزود: موضوع بیمه تضمین کیفیت ساختمان (عیوب اساسی و پنهان ساختمان) نیز در برنامه پنجم توسعه در ماده ۱۶۸ آمده که براساس آن صدور پروانه ساخت ساختمان منوط به ارائه این بیمه‌نامه شده اما متاسفانه به‌درستی در صنعت ساخت‌وساز اجرایی نمی‌شود. شاید با اجرای درست بیمه‌نامه تضمین کیفیت ساختمان بتوان جلوی بسیاری از خطرات احتمالی برای ساختمان‌هایی با عمر بالا یا ساختمان‌های در حال ساخت را گرفت.

کاهش نرخ تمام‌شده ساخت

وی با اشاره به اینکه در برخی موارد ساختمان‌سازی، اصل برای سازندگان کاهش نرخ تمام‌شده است، گفت: در صورتی ارزان‌سازی منطقی است که همراه با رعایت استانداردها باشد، زیرا در بسیاری از موارد شاهدیم تنها فاکتوری که در مقابله‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد، نرخ است؛ به‌طوری که دولت هم در ساختمان‌سازی دنبال کمترین نرخ بدون در نظر گرفتن مقررات ملی ساختمان است. این فعال صنعت ساختمان خاطرنشان کرد: با درست اجرایی شدن بیمه تضمین کیفیت ساختمان قطعا سازندگان و مهندسان ناظر نیز با جدیت بیشتری به وظایف خود عمل می‌کنند، چراکه شرکت‌های بیمه باید از همه جنبه‌های ساخت‌وساز اعم از استفاده از مصالح استاندارد و نوع خدمات و اجرای آن اطمینان پیدا کنند تا بتوانند ساختمان را تحت پوشش بیمه قرار دهند.

> در حال حاضر صنعت بیمه با ارائه بیمه‌ای تحت عنوان «بیمه تضمین کیفیت ساختمان» امکان دستیابی به جامعه‌ای ایمن و پویا را با کیفیت‌بخشی به صنعت ساخت‌وساز فراهم آورده است

داشتن بیمه‌نامه، شرط صدور پایان کار

محمدحسین غریب، کارشناس صنعت بیمه بر اهمیت ایمن‌سازی، بهسازی، مقاوم‌سازی و نوسازی ساختمان‌ها تاکید و بیان کرد: متاسفانه اهمیت موارد یادشده در کشور ما در سطح پایینی قرار دارد و این وضعیت باعث شده بلایای طبیعی و غیرطبیعی، هر بار ضرر و زیان‌های جانی و مالی زیادی از خود برجای بگذارند.

این کارشناس افزود: امروزه با گسترش فعالیت‌های صنعتی، عمرانی و طرح‌های ساختمانی و افزایش احتمال خطرات، نیاز به پوشش بیمه‌ای بیشتر احساس می‌شود. در این راستا بیمه‌های مهندسی از جمله رشته‌های مورد توجه صاحبان صنایع و سرمایه در بازارهای جهانی محسوب می‌شود که باتوجه به کاربردهای گوناگون آن از تنوع زیادی برخوردار است. بیمه‌های مهندسی اصولا خسارت فیزیکی ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی را در طول مدت بیمه جبران می‌کنند.

وی با تاکید بر اینکه مناسب‌ترین راه ایمن‌سازی ساختمان بیمه است، گفت: مجریان طرح‌های ساختمانی یا مالکان اولیه ساختمان، پس از تکمیل فرآیند ساخت، برای دریافت گواهی پایان کار ملزم به اخذ بیمه عیوب اساسی و پنهان ساختمان یا تضمین کیفیت ساختمان هستند. این کارشناس بیمه ادامه داد: براساس این بیمه، به مدت ۱۰ سال خسارات و صدمات ناشی از عیوب اساسی و پنهان ساختمان، مانند استفاده از مصالح نامرغوب، طراحی نادرست و... مطابق با آنچه در بیمه‌نامه ذکر شده، توسط شرکت بیمه پرداخت خواهد شد.

وی با اشاره به اینکه تهیه این بیمه‌نامه اجباری است، اظهار کرد: از مزایای برخورداری از بیمه عیوب اساسی و پنهان ساختمان این است که علاوه بر جبران خسارت‌های آتی، باعث می‌شود بر روند ساخت سازه، در تمامی مراحل توسط کارشناس بیمه نظارت شود؛ در نتیجه احتمال ایجاد مشکلات اساسی در آینده بسیار کمتر خواهد شد. سازندگان ساختمان‌ها نیز می‌توانند از همین ویژگی مثبت، برای تبلیغات و فروش بنا استفاده کنند.

بازار بی‌رونق بیمه کیفیت ساختمان

غریب در پاسخ به این پرسش که نقش بیمه‌های مهندسی در افزایش کیفیت ساخت‌وسازها چیست، بیان کرد: انتظار می‌رفت با همه‌گیرتر شدن بیمه کیفیت ساختمان، شرکت‌های بیمه از این نوع بیمه‌نامه استقبال کنند و سهم بیمه‌های مهندسی در صنعت بیمه که اکنون بسیار ناچیز است، افزایش چشمگیری داشته باشد، اما متاسفانه نبود استقبال شرکت‌های بیمه از سویی و افزایش نرخ تمام‌شده برای سازندگان از سوی دیگر سبب شد این بیمه‌نامه با استقبال چندانی مواجه نباشد و متاسفانه باوجود حوادث طبیعی مانند زلزله و خطرات ناشی از آن، قانون‌گذار نیز ضرورت وجود این بیمه‌نامه را از قانون برنامه ششم حذف کرده است.

وی توضیح داد: یکی از شیوه‌های کنترل ساخت‌وسازها، طرح اجباری کردن بیمه تضمین کیفیت در قالب صدور بیمه‌نامه جامع ساختمان است که این راه، نیازمند فرهنگ‌سازی عمومی از یک سو و آموزش لازم به مهندسان و دیگر عوامل حوزه ساخت از سوی دیگر است تا این باور و اعتقاد عمومی به‌وجود آید. این کارشناس بیمه درباره علت پایین بودن ضریب نفوذ بیمه در صنعت ساختمان ایران تشریح کرد: نبود الزامات قانونی و آیین‌نامه مدون برای رعایت آن، تمایل نداشتن سازندگان به بیمه به‌دلیل نبود راهنمایی صحیح شرکت‌های بیمه‌ای و شفاف نبودن قوانین بیمه‌ای، نبود تمایل زیاد در شرکت‌های بیمه برای فروش بیمه‌های مربوط به صنعت ساختمان به‌دلیل حق بیمه پایین نسبت به خسارات وارده و نبود ارزیابی ریسک صحیح و تناسب نداشتن حق بیمه با خسارات احتمالی را می‌توان از جمله دلایل ضریب نفوذ پایین بیمه تضمین کیفیت ساختمان در کشور برشمرد.

وی علت نبود استقبال جامعه مهندسان از بیمه کیفیت ساختمان را چنین بیان کرد: این جامعه معتقدند بیمه‌نامه عیوب اساسی و پنهان ساختمان (بیمه تضمین کیفیت ساختمان) رایج در کشور در قبال صاحب‌کاران پاسخگو نیست و بیمه و فرآیندهای آن را سنگ‌اندازی محسوب می‌کنند.

لزوم اخذ بیمه‌نامه عیوب پنهان ساختمان

حسین بابایی، دیگر کارشناس بیمه درباره لزوم استفاده از بیمه کیفیت ساختمان در کشور به صمت گفت: بیمه‌نامه عیوب پنهان ساختمان به‌عنوان بیمه‌نامه مهندسی و کاربردی در حوزه ساختمان شناخته می‌شود و از آنجا که این بیمه‌نامه هرگونه خسارت وارده به سازه‌های اصلی و جانبی ساختمان را در چارچوب شرایط بیمه‌نامه که طی اعتبار بیمه‌نامه به بیمه‌گر اعلام می‌شود، تحت پوشش قرار می‌دهد. علاوه بر آن این بیمه‌نامه، با خرید پوشش اضافی، خسارت وارده به اشخاص ثالث را جبران خواهد کرد؛ بنابراین استفاده از این بیمه می‌تواند به توسعه امنیت سازندگان و سرمایه‌گذاران بخش ساختمان، حفظ و حمایت حقوق مصرف‌کنندگان، ارتقای کیفیت ساختمان‌ها و رعایت اصول فنی و استاندارد ساختمان بسیار کمک کند.

این کارشناس بیمه درباره وجه تمایز بیمه در صنعت ساختمان ایران با صنعت ساختمان اروپا یا کشورهای پیشرفته توضیح داد: امروزه در کشورهای مختلف جهان از جمله کشورهای اروپایی، کارفرما و طرف‌های درگیر در پروژه ساختمانی، از ابتدای کار یک پروژه، از حضور یک شرکت بیمه استقبال می‌کنند.

نقش بیمه در این میان تامین آسودگی خیال برای افراد مسئول در پروژه ساختمانی (طراح، پیمانکار، مهندسین مجری، ناظر و شرکت‌های کنترل کیفیت) و در نهایت تامین آسایش مصرف‌کننده است. وی با بیان مثالی افزود: در فرانسه قانون، سیستم مسئولیت‌پذیری طرف‌های درگیر در صنعت ساخت‌وساز را به‌منظور تامین و تضمین کیفیت ساختمان به تفکیک تعیین کرده و صنعت ساختمان باوجود وضعیت رکود کنونی، همواره به‌عنوان یکی از ابزارهای تولید ناخالص ملی و ایجاد رشد و توسعه پایدار در این کشور از اهمیت بسزایی برخوردار است.

بابایی یکی از راه‌های کنترل ساخت‌وسازها و افزایش کیفیت آنها را طرح اجباری کردن بیمه‌نامه کیفیت ساختمان عنوان کرد و افزود: در اغلب کشورها، بیمه اختیاری نیست و اجباری تلقی می‌شود و ما نیز باید حداقل در برخی از بیمه‌نامه‌ها به این سمت حرکت کنیم که بیمه‌نامه ساختمان از جمله همین بیمه‌نامه‌های دارای اهمیت است و اخذ آن باید اجباری شود.

این کارشناس با بیان اینکه براساس این بیمه‌نامه، شرکت‌های بیمه مکلف هستند در صورت وقوع خسارت در چارچوب شرایط بیمه‌نامه مذکور طی ۱۰ سال، خسارت‌های وارده را جبران کنند، یادآور شد: برای اجرای این تکلیف، لازم است وزارت مسکن، سازمان نظام‌مهندسی، شهرداری، بیمه مرکزی و... هماهنگی لازم را با هم داشته باشند تا برای کنترل بهتر ساخت‌وسازها، بیمه تضمین کیفیت ساختمان به‌شکل جدی در کشور اجرایی شود. بابایی با بیان اینکه شرکت‌های بیمه سال‌ها است که این بیمه‌نامه را می‌فروشند و در دوره‌ای شهرداری‌ها شرکت‌های ساختمانی را ملزم به خریداری این بیمه‌نامه کرده بودند، اما به‌تدریج این الزامات کمرنگ و همین بی‌توجهی باعث شد شاهد ساخت‌وساز تعدادی ساختمان ناایمن و بی‌کیفیت در سطح کشور باشیم، افزود: به هر حال همه‌گیرتر کردن بیمه کیفیت ساختمان می‌تواند باعث شود کنترل‌هایی که توسط سازمان نظام‌مهندسی و شرکت‌های بیمه‌ای در ساخت‌وسازها صورت می‌گیرد، در ارتقای کیفیت نسبی و همچنین پیشگیری از بروز معضلات ناشی از ساخت‌وسازهای غیراصولی و از طرفی خسارات مرتبط با حوادث طبیعی از جمله زلزله بسیار موثر واقع شود و احتمال بروز حوادثی نظیر پلاسکو، متروپل و.... را به حداقل برساند.

سخن پایانی

در ایران که به‌واسطه وجود ساختمان فرسوده و نبود نظارت جدی بر کیفی‌سازی ساختمان‌ها، هر روز چهره شهرها پیرتر و ناایمن‌تر می‌شود، جای نظارتی تاثیرگذار خالی است. بنابر نظر کارشناسان عمر مفید ساختمان در کشور به‌طور متوسط کمتر از ۳۵ سال است و این خود سرعت بالای فرسوده شدن بافت شهری را نشان می‌دهد. ساخت‌وسازهای بی‌کیفیت در حالی رقم می‌خورد که سازندگان اغلب به رکود بخش ساختمان و نرخ مسکن فکر می‌کنند؛ نه به کیفی‌سازی ساختمان‌ها، اما بنا به اعتقاد کارشناسان باید تجربه جامعه جهانی به‌ویژه کشورهای پیشرفته که نظارت ضمن اجرا و بیمه عیوب پیدا و پنهان ساختمان نقش پررنگی در کاهش چشمگیر خطرات ناشی از کیفیت پایین ساخت دارد، سرلوحه صنعت بیمه و سازندگان و مسئولان کشور قرار گیرد تا عمر مفید ساختمان‌ها افزایش یابد و جلوی حوادث دلخراش گرفته شود. خوشبختانه در حال حاضر صنعت بیمه با ارائه بیمه‌ای تحت عنوان «بیمه تضمین کیفیت ساختمان» امکان دستیابی به جامعه‌ای ایمن و پویا را با کیفیت‌بخشی به صنعت ساخت‌وساز فراهم آورده است. با برقراری پوشش بیمه تضمین کیفیت ساخت و پوشش‌های بیمه‌ای تبعی از جمله زلزله، سیل و... برای پروژه‌های ساختمانی به‌راحتی می‌توان با اعمال نظارت‌های فنی و رعایت معیارهای بازرسی براساس مقررات ملی ساختمان و ضوابط و مقررات شهرسازی شهرداری‌ها، به هدف اصلی که همانا پیشگیری از بروز آثار مخرب زلزله و حفظ سرمایه‌های انسانی است، رسید.

گفت‌وگو

در بررسی چالش‌های تدوین برنامه هفتم توسعه مطرح شد:

محیط‌زیست در صدر برنامه‌ها قرار گیرد

گروه گفت‌وگو
editor@smtnews.ir

بحث و بررسی سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه کشور آغاز شده است. موضوع محیط‌زیست به‌ویژه از برنامه چهارم توسعه بیش از پیش موردتوجه برنامه‌های توسعه قرار گرفت. با این‌وجود اهداف در نظر گرفته‌شده در برنامه‌های توسعه غالبا ناکام مانده و مواردی از جمله ارزیابی زیست‌محیطی موردغفلت قرار گرفته است.

براساس آخرین مطالعات درباره خسارت‌های ناشی از تخریب محیط‌زیستی در سال ۲۰۰۲ میلادی، خسارات ایران در دسته‌بندی‌های آب، زمین و جنگل، هوا، پسماند و نقاط ساحلی در مجموع حدود ۸۴۳۰ میلیون دلار برآورد شده است.

الهه سلیمانی مورچه‌خورتی، کارشناس محیط‌زیست در مرکز پژوهش‌های مجلس در گفت‌وگو با صمت به آسیب‌شناسی بخش محیط‌زیست در برنامه‌های توسعه و چالش‌های پیش‌روی برنامه هفتم توسعه می‌پردازد که در ادامه می‌خوانید.

عکس: صمت

آسیب‌های محیط‌زیستی برنامه‌های توسعه

آسیب‌های محیط‌زیستی بر اثر توسعه اقتصادی، خارج از طرح‌های اصولی آمایش‌سرزمین و بی‌توجه به ضوابط و مقررات محیط‌زیستی در ایران، شرایط اکولوژیک کشور را در وضعیت بحرانی قرار داده است. جنگل‌زدایی، بیابان‌زایی، آلودگی آب، خاک و هوا و دیگر مسائل و مشکلاتی که زیست جامعه، به‌ویژه طبقه کارگر و فرودست را در مخاطره قرار داده، نتیجه این رویکرد اقتصادی است. قوانین یا درست یا نیم‌بندی که در راه این توسعه ویرانگر موانعی ایجاد کرده، عمدتا موردغفلت قرار گرفته است. برنامه‌های ۵ ساله توسعه که در جهت برنامه‌ریزی کلان اقتصادی تدوین می‌شود، از بسترهایی است که یکسری از برنامه‌های کلان محیط‌زیستی را مورد هدف قرار می‌دهد. برنامه‌های اول و دوم توسعه مسئله حفاظت از محیط‌زیست را بدون مصداق و در قالب یک امر عمومی مطرح کرده بود. همچنین توسعه در برنامه‌های سوم و چهارم ذیل آمایش سرزمین قرار گرفت و به‌طور مشخص در برنامه چهارم، موضوع آب به‌عنوان موضوع ویژه به برنامه اضافه شد. گرچه موضوع آب در برنامه پنجم توسعه لحاظ شد اما حوزه آمایش سرزمین از سیاست‌های کلی موضوع محیط‌زیست حذف و جایگاه حفاظت از محیط‌زیست تنها با عبارت ارتقای شاخص‌های کیفیت هوا و محیط در این برنامه دیده شد. پس از آن در برنامه ششم توسعه در قالب یک ماده با محورهایی کلی، مباحث محیط‌زیست به‌صورت کمی‌وکیفی آورده شد. براساس گزارش تحقیقی مرکز پژوهش‌های مجلس، سیاست‌های کلی برنامه پنجم و ششم نسبت به برنامه چهارم، فارغ از مشابهت‌های زیادی که با هم دارند، تفاوت‌های زیادی داشتند. تاکید ویژه بر تعیین عددی شاخص‌های اصلی توسعه کشور یکی از تفاوت‌های اساسی در سیاست‌های برنامه پنجم و ششم با چهارم توسعه است. بر همین اساس، سیاست‌های برنامه پنجم و ششم مبتنی بر رویکردهای کمی‌وکیفی توأمان و برنامه چهارم مبتنی بر رویکردهای کیفی ارزیابی می‌شود. در برنامه ششم توسعه محیط‌زیست به‌عنوان موضوعی خاص دیده‌شده و موضوع‌هایی مثل توسعه دیپلماسی محیط‌زیست، کاهش گازهای گلخانه‌ای، مقابله با آلودگی هوا، احیای تالاب‌ها، رودخانه‌ها، جنگل‌ها و حمایت از تنوع زیستی کشور را در خود گنجانده است. گرچه موافقان برنامه ششم توسعه معتقدند موضوع محیط‌زیست در تمام بخش‌های گوناگون آن جاری است اما در پایان این برنامه می‌توان ناکامی و ضعف در تحقق اکثریت اهداف این برنامه را مشاهده کرد. تنها درباره آلودگی هوا می‌توان به وضعیت آلودگی هوای شهرها و کلانشهرهای ایران در چندین سال گذشته اشاره کرد که نسبت به گذشته تشدید شده است.

◉ برنامه‌ریزی برای تدوین برنامه هفتم توسعه آغاز شده است این در حالی است که به گفته بسیاری از کارشناسان موضوعات مرتبط با محیط‌زیست در برنامه‌های پیشین آنطور که باید محقق نشد. شما نقاط ضعف برای رسیدن به اهداف برنامه‌های توسعه در بخش محیط‌زیست را در چه می‌بینید؟

به‌طور کل می‌توان به موارد از جمله فقر حاکم بر جوامع روستایی و معیشتی بودن اقتصاد خانوارها، عدم‌توجه کافی به جایگاه منابع طبیعی در برنامه‌های کلان کشور، واگذاری غیراصولی طرح‌های منابع طبیعی بدون توجه به مطالعات جامع، سهولت بهره‌برداری غیرمجاز از منابع پایه به‌دلیل گستردگی و پراکنش جوامع روستایی، نبود زیرساخت‌های مناسب برای ارائه خدمات به‌ویژه سوخت به جوامع روستایی، نارسایی برخی از قوانین و مقررات مرتبط با محیط‌زیست و منابع طبیعی و عدم‌برخورد متناسب با متخلفان، ضعف سیستم‌های ارزشیابی، نظارت و کنترل بر بهره‌برداری از منابع طبیعی و محیط‌زیستی، کمبود اطلاعات و شناخت از زیست‌بوم‌های حیات‌بخش و فرآیندهای بوم‌شناختی حاکم بر آنها و بی‌توجهی به کارکردهای بوم‌شناختی سامانه‌های زیستی در برخی برنامه‌ها و سیاست‌های توسعه بخش‌ها اشاره کرد. همچنین نارسایی نقشه‌ها، آمار و اطلاعات بهنگام، کم‌توجهی به شایسته‌سالاری و تخصص در احراز پست‌های کلیدی و فنی در نهادهای متولی محیط‌زیست و منابع طبیعی، افزایش بی‌رویه جمعیت، شهرنشینی و توسعه کاربری‌های ناسازگار با محیط‌های طبیعی، عدم‌هماهنگی بین نهادهای اجرایی و تفکرات بخشی حاکم بر آنها و عدم‌ساختار و تشکیلات مناسب محیط‌زیست و منابع طبیعی در ایران از دیگر نقاط ضعف کشور برای تحقق برنامه‌های توسعه در بخش محیط‌زیست به‌شمار می‌رود.

◉ تهدیدها و موانع محقق شدن اهداف برنامه در بخش محیط‌زیست را در چه می‌بینید؟

در این زمینه می‌توان به عدم‌نهادینه شدن حفاظت از محیط‌زیست در بین مردم، افت کمی و کیفی منابع آب کشور، افزایش آلودگی آب، هوا و خاک، رشد بی‌رویه جمعیت و شهرنشینی، مصرف بی‌رویه نهاده‌های کشاورزی به‌ویژه کود و سم، عدم‌تعادل دام و ظرفیت تحمل مراتع کشور، مصرف بی‌رویه منابع سوخت‌های فسیلی و افزایش انتشار گازهای آلاینده و گازهای گلخانه‌ای در کشور، تغییر کاربری اراضی مستعد جنگلی و کشاورزی و تبدیل آنها به سایر کاربری‌ها، مهاجرت بی‌رویه به شهرها به‌ویژه کلانشهرها و افزایش حاشیه‌نشینی در این مناطق و تخریب بخشی از زیستگاه‌های گونه‌های ارزشمند گیاهی و جانوری اشاره کرد.

◉ چالش‌های کلان بخش محیط‌زیست در تدوین برنامه هفتم توسعه چیست؟

امروز کشور با مسائل و مشکلات محیط‌زیستی مواجه شده که از ابعاد گوناگون قابل‌بررسی و تحلیل است. بررسی روند تحولات سیاست‌ها و برنامه‌های محیط‌زیست در چند سال اخیر، از ناکامی در سیاست‌ها و برنامه‌های محیط‌زیست در بسیاری از حوزه‌ها و موفقیت در تعداد معدودی از حوزه‌ها حکایت دارد.

عدم‌التزام به ارزیابی آثار زیست‌محیطی در کشور یکی از چالش‌های اساسی در تدوین برنامه هفتم توسعه است. در حوزه قوانین و مقررات از یک سو با پراکندگی، به‌روز نبودن و عدم‌جامعیت لازم برای همه حوزه‌های محیط‌زیستی روبه‌رو هستیم و از سوی نهاد متولی محیط‌زیست با عملکردی ضعیف در اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های جامع آمایش سرزمین و برنامه‌های توسعه‌ای کشور قاطعیت لازم را ندارد. توجه قانون‌گذار تا به حال در جهت رفع نیازها و خلأهای حقوقی و کیفری نبوده و همچنان تکیه بر اجرای قوانین موجود است. در حوزه دانشگاه و مراکز پژوهشی مرتبط نیز کارهای پراکنده زیادی در زمینه‌های ارزیابی آثار زیست‌محیطی، حقوق محیط‌زیست و ارزیابی استراتژیک محیط‌زیست انجام شده و همچنان در حال انجام است، با این‌وجود، هیچ‌گونه عزم راسخی برای استفاده از این یافته‌ها در راستای برطرف کردن مشکلات موجود در زمینه ارزیابی آثار زیست‌محیطی وجود ندارد.

از سوی دیگر، بررسی‌های اولیه این تحقیق نشان می‌دهد تمامی آیین‌نامه‌ها و قوانین مدت‌دار ارزیابی آثار زیست‌محیطی طرح‌ها در کشور، ترجمه متون قانونی کشورهای دیگر است در حالی که این امر نیازمند بررسی تخصصی برای هریک از مناطق کشور و تدوین و تصویب قانونی با الزامات و ضمانت اجرایی قوی است.

یکی دیگر از چالش‌های اساسی در این زمینه عدم‌برآورد خسارت‌های زیست‌محیطی ناشی از عدم‌ارزش‌گذاری اقتصادی است. براساس مطالعه انجام‌شده در سال ۲۰۰۲ میلادی خسارت‌های ناشی از تخریب زیست‌محیطی در ایران در این سال حدود ۸۴۳۰ میلیون دلار است. در حال حاضر، اسناد قانونی درخصوص ارزش‌گذاری اقتصادی زیست‌بوم‌ها و منابع زیستی به‌طور مستقیم وجود ندارد. تنها در قوانین کوتاه‌مدت برنامه‌ای طبق ماده (۵۹) برنامه چهارم توسعه و تبصره ماده (۱۹۲) قانون برنامه پنجم توسعه دولت با همکاری سازمان محیط‌زیست و سایر سازمان‌های مرتبط، مکلف به تنظیم دستورالعمل‌های محاسبه ارزش‌ها و هزینه‌های موارد محیط‌زیستی مانند جنگل، آب، خاک، انرژی و... شده است.

◉ مسائل و مشکلات محیط‌زیستی چه ضرورتی برای اجرای کامل اهداف محیط‌زیستی ایجاد می‌کند؟

امروز بحران‌های محیط‌زیستی و مشکلاتی از قبیل آلودگی هوا، آلودگی صوتی، نابودی جنگل‌ها، فرسایش خاک، آلودگی آب، کمبود آب و انقراض حیات‌وحش در وضعیت سختی قرار دارد. شدت این مشکلات در شرایطی افزایش پیدا می‌کند که چاره‌اندیشی برای هریک از این عرصه‌ها با امور سیاسی، اجتماعی و اقتصادی متنوعی گره‌خورده و دشواری مضاعفی را سبب شده است. براساس آخرین مطالعات خسارت‌های ناشی از تخریب محیط‌زیستی در سال ۲۰۰۲ میلادی، خسارت‌های ایران در دسته‌بندی‌های آب، زمین و جنگل، هوا، پسماند و نقاط ساحلی در مجموع حدود ۸۴۳۰ میلیون دلار برآورد شده است. عدم‌توجه مسئولان به بخش محیط‌زیست احتمال افزایش این رقم را در سال‌های اخیر بسیار افزایش داده است.

این در حالی است که اروپا با اقدامات پیشگیرانه توانسته حدود ۳۰۰ میلیارد یورو در هزینه‌های ناشی از خسارت‌های محیط‌زیستی خود صرفه‌جویی کند. متاسفانه در کشور ما هیچ‌گونه ارزش‌گذاری اقتصادی، با وجود تاکید این موضوع در قوانین برنامه‌ای، برای مباحث محیط‌زیستی انجام نشده است.

هشدارهای محیط‌زیستی ایران به اندازه‌ای تکان‌دهنده هستند که نظر تحلیلگران خارجی را به خود جلب کرده است. در هر صورت، ایران برای غلبه بر چالش‌های محیط‌زیستی تدابیری اندیشیده اما فاصله با شاخص‌های جهانی بسیار زیاد است. از شواهد و مستندات این‌گونه برمی‌آید که ایران در حال حرکت به یک بحران محیط‌زیستی چندجانبه است. مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی با محیط‌زیست ارتباط دوسویه دارند. هر سیاستی که برای محیط‌زیست اتخاذ شود، پیامدهای قابل‌توجهی روی حوزه‌های دیگر خواهد داشت.

کم‌توجهی به چالش‌های محیط‌زیستی نیز هزینه‌های جبران‌ناپذیری به جامعه وارد می‌کند. این ارتباطات درهم‌تنیده به پیچیدگی مسئله می‌افزاید. ازسوی دیگر، نگاه نکته‌وار و بخشی به محیط‌زیست باعث‌شده در ارزیابی روندها و راهکارها ابهام‌هایی وجود داشته باشد.

ارتباط تنگاتنگ چالش‌ها با امور سیاسی و اجتماعی به عدم‌قطعیت افزوده است. نیاز به تخصص‌های گوناگون و سنجش هم‌افزایی پدیده‌ها نیز رویکردی جامع‌نگر را طلب می‌کند. تمام این عوامل، یعنی پیچیدگی، ابهام، عدم‌قطعیت و نیاز به کل‌نگری، ضرورت آینده‌پژوهی را در این عرصه راهبردی آشکار می‌کنند.

نجات محیط‌زیست پیش از آنکه به بودجه و منابع انسانی نیاز داشته باشد، به برنامه و عزم ملی نیاز دارد. تصمیم‌های کوچک و موضعی به مثابه مسکن‌هایی هستند که توجه مسئولان را به‌طور موقت به موضوع محیط‌زیست معطوف می‌کند.

اهداف محیط‌زیستی نیازمند نگاهی ملی و فرازمانی است تا طرحی جامع و بلندمدت قابل‌اجرا باشد. با تداوم روندهای کنونی، بعضی کارشناسان افق تحقق فاجعه محیط‌زیستی را در سطح ملی در حدود سه دهه تخمین می‌زنند. هدف‌گذاری برای آینده محیط‌زیست کشور و اینکه درنهایت آیا به توسعه پایدار با توجه به حفاظت از محیط‌زیست دست خواهیم یافت، بحثی است که باید موردتوجه قرار گیرد.

◉ آسیب‌شناسی شما از برنامه‌های توسعه پنج‌ساله در بخش محیط‌زیست چیست؟

باید توجه داشت که زمان تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه با زمان اجرای آن در دو مقطع مدیریتی متفاوت در کشور انجام می‌شود و گاهی مجریان به‌خاطر عدم‌دخالت در تدوین، بر اجرای برنامه‌ها تاکید ندارند و برنامه توسعه مورد غفلت قرار می‌گیرد. در واقع تغییر در مدیریت‌ها، یکی از علل عمده عدم‌اجرای برنامه‌های میان‌مدت کشور است و به همین منظور ساختارهای مدیریتی به‌ویژه در لایه‌های پایین‌تر، باید پایدارتر و بادوام‌تر باشد. با توجه به اینکه شورای‌عالی محیط‌زیست به‌عنوان شورای‌عالی سیاست‌گذاری محیط‌زیست کشور است می‌تواند با در دست داشتن شرایط، استمراری برای ساختار مدیریتی باشد.

از دیدگاه برنامه‌ریزان، برنامه سوم توسعه کشور در زمینه محیط‌زیست خوب و برنامه چهارم توسعه بسیار خوب ارزیابی‌شده اما همین ارزیابی نشان‌دهنده این است که به‌طور مثال، اجرای برنامه سوم کمتر از ۵۰ درصد و اجرای برنامه چهارم بسیار کم محقق شده است.

◉ علت عدم‌تحقق کامل اهداف برنامه‌های توسعه را چه می‌دانید؟

محقق نشدن اهداف برنامه‌های توسعه به بخشی‌نگری و عدم‌ارتباط هماهنگ بین نهادهای اجرایی، آگاهی کم مسئولان و سیاست‌گذاران در زمینه محیط‌زیست، در اولویت نبودن محیط‌زیست در مقابل سایر برنامه‌ها، کمبود متخصص و امکانات و ضعف مدیریت برمی‌گردد که نشان می‌دهد فاصله‌ای قابل‌ملاحظه بین تدوین قانون برنامه و اجرای آن وجود دارد. همچنین برنامه‌های توسعه به‌دلیل فقدان وجود نظام برنامه‌ریزی مطلوب، هماهنگ و بهینه و عدم‌ارتباط منسجم و نهادینه بین برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و بودجه‌ریزی، فقط مجموعه‌ای از احکام کلی، اهداف آرمانی و وجود موضوعات بسیار و متنوع در برنامه‌ها جمع‌آوری شده و عدم‌تعیین دقیق منابع موردنیاز و قابل‌دستیابی در کنار سایر ترکیب‌های برنامه‌های توسعه منجر به حاصل نشدن اهداف مدنظر برنامه‌های توسعه شده است. در این زمینه برنامه‌های محیط‌زیست نیز مستثنا نبوده است. وظیفه ارزیابی عملکرد برنامه‌های محیط‌زیست کشور بر عهده سازمان برنامه‌وبودجه است.

در حال حاضر، ارزیابی اختصاصی براساس شاخص‌های عملکردی که سازمان حفاظت محیط‌زیست متولی تولید آمار مربوط به آن است انجام می‌شود و ارزیابی برنامه‌ها، براساس هزینه‌کردها و پیشرفت فیزیکی طرح‌ها و پروژه‌های مربوطه است که به‌هیچ‌عنوان این دو موضوع نمی‌تواند ارزیابی عملکرد برنامه‌های محیط‌زیست را به‌عنوان یک موضوع فرابخشی و به‌هم‌پیوسته نشان دهد.

بر این اساس، مکانیسم نظارت و ارزیابی عملکرد برنامه‌های محیط‌زیست باید به‌طور متمرکز در سازمان محیط‌زیست ایجاد و اطلاعات آن از سوی سایر نهادهای ذی‌ربط تکمیل شود.

◉ اهمیت تعیین خسارت‌های محیط‌زیست در چیست؟

ارزش‌گذاری و ارزیابی خسارت‌های واردشده به محیط‌زیست دارای اهمیت بالایی است و کمک بسیار بزرگی به بهبود شرایط محیط‌زیستی می‌کند. این ارزش‌گذاری کمک بسیار خوبی برای اجرای ابزارهای اقتصاد محیط‌زیست مانند مالیات، تجارت، انتشار و... خواهد بود.

اهمیت تعیین خسارت‌های محیط‌زیست در دستیابی به ابزار اقتصادی مناسب برای حفاظت از محیط‌زیست، وارد کردن جنبه‌ها و خدمات محیط‌زیستی در محاسبات درآمد ملی و فرآیند تصمیم‌گیری و محاسبات هزینه و منافع، جلب بیشتر مشارکت مردمی و ذی‌نفعان پروژه‌ها، متقاعد کردن دولتمردان در تامین بودجه‌های موردنیاز برای حفظ محیط‌زیست، افزایش آگاهی‌های عمومی در راستای کاهش تخریب و تعرض به منابع طبیعی و محیط‌زیست و همچنین تعیین هزینه آلودگی و تخریب ناشی از طرح‌های توسعه بر محیط است.

سلیمانی مورچه‌خورتی

نجات محیط‌زیست پیش از آنکه به بودجه و منابع انسانی نیاز داشته باشد، به برنامه و عزم ملی نیاز دارد

یادداشت

برد ارزیابی زیست‌محیطی در صنایع و معادن

حمید جلالوندی- مدیرکل پیشین دفتر ارزیابی زیست‌محیطی سازمان حفاظت محیط‌زیست

ارزیابی زیست‌محیطی (EIA) برگرفته از کلمه لاتین «Environmental Impact Assessment» است که برای ارزیابی اثرات و پیامدهای محیط‌زیستی پروژه‌ها تعریف می‌شود. از جنبه دیگر، ارزیابی ابزاری برای تصمیم‌گیری منطقی محیطی و در واقع هماهنگ‌کننده توسعه و محیط‌زیست است. در تعریفی دیگر، ارزیابی به‌معنای پیش‌بینی اثرات و ارائه راهکارها و تمهیداتی برای کاهش آثار و پیامدهای توسعه‌ای یک پروژه است. تمام این تعاریف به مفهوم این است که با ارزیابی زیست‌محیطی، جنبه‌های اصلی یک پروژه که می‌تواند بر محیط اثرگذار باشد، موردبررسی قرار بگیرد، آثار آن قابل پیش‌بینی شود و بتوان برای کاهش آثار مخرب راهکار ارائه داد؛ بنابراین ارزیابی نه به مفهوم نفی پروژه است و نه مجوز مطلق را دارد، بلکه به مفهوم بررسی محل شکل‌گیری یک پروژه، انتخاب گزینه‌های مکانی گوناگون و بکارگیری روش‌ها و گزینه‌های فنی برای پیش بردن توسعه همسو با محیط‌زیست است.

کشورهای پیشرفته‌ای در جهان سردمدار موضوع ارزیابی زیست‌محیطی بودند و از سال ۱۳۷۶ نیز این مفهوم وارد ادبیات محیط‌زیست ایران شد. در برنامه‌های سوم، چهارم، پنجم و ششم توسعه، ماده قانونی وجود دارد که مجریان پروژه‌هایی را که مشمول ارزیابی هستند، موظف کرده پیش از اجرا و در مرحله امکان‌سنجی و مکان‌سنجی مطالعات ارزیابی خود را به سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه کرده و مجوز بگیرند. معمولا این مطالعات توسط مشاوران ذی‌صلاح دارای رتبه از محیط‌زیست انجام می‌شود. اما به هر حال این قوانین، قوانین برنامه‌ای است و بعد از آنکه دوره پنج‌ساله برنامه توسعه تمام می‌شود دیگر آن حکم حاکمیت ندارد. مشکل دیگر این است که به‌طور گسترده قوانین برنامه‌ای جامع نیستند. در همین بحث ارزیابی زیست‌محیطی در برنامه توسعه عنوان می‌شود که مجریان الزام دارند ارزیابی را به سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه کنند و مجوز بگیرند. اما سوال این است که اگر این کار را انجام ندهند، چه اتفاقی می‌افتد؟ قانون در این‌باره مسکوت است. البته در شیوه و شرح خدمات ارزیابی زیست‌محیطی که به چه موضوعاتی باید پرداخته شود، دستورالعمل‌های ارزیابی چه باشد و عملکرد کمیته‌ای که باید درباره ارزیابی تصمیم‌گیری کند، چه باشد، مصوبه‌ای در هیات دولت در سال ۱۳۹۰ داریم که به تشریح این مسائل پرداخته است. همچنین مصوبه‌ای در شورای‌عالی محیط‌زیست وجود دارد که فهرست موارد مشمول ارزیابی را توضیح داده و به الگوی ارزیابی پرداخته که در چه مناطق و با چه مقیاس‌هایی پروژه‌ها باید ارزیابی شوند. در قوانین برنامه‌ای هم به ضرورت ارزیابی زیست‌محیطی پرداخته شده اما بیشتر از آن وارد مسئله نشده و مثلا صحبتی از جرائم و خسارت‌ها نکرده است. از همین‌رو معمولا در این‌گونه مسائل باید از سایر قوانین موضوعی در حوزه محیط‌زیست استفاده کرد. سازمان برنامه‌وبودجه یکی از اصلی‌ترین نهادها در بحث ارزیابی زیست‌محیطی است، چراکه همه اختیارات کمیسیون ماده ۲۳ دست این سازمان است. ارزیابی فنی، اقتصادی، محیط‌زیستی و پدافندغیرعامل در حوزه کمیسیون ماده ۲۳ انجام می‌شود و ضوابط محیط‌زیستی آن هم در شورای‌عالی محیط‌زیست مصوب شده و به سازمان برنامه‌وبودجه داده شده است. سازمان برنامه‌وبودجه در ۳، ۴ سال اخیر، ضوابط دقیق‌تری در پیش گرفته، به این صورت که در جهت طرح پروژه در کمیسیون ماده ۲۳، پیوست محیط‌زیستی از سازمان حفاظت محیط‌زیست باید به سازمان برنامه‌وبودجه ارائه شود. اما در سال‌های گذشته سازمان برنامه‌وبودجه چون خلاف ادعای ما می‌گفت که ارزیابی زیست‌محیطی الزام قانونی ندارد، از مطالعات محیط‌زیستی چک‌لیستی تهیه می‌کرد و براساس هر پروژه‌ای، گزینه‌های آن را تیک می‌زد. بعد از آن هم تامین اعتبار می‌کرد و به مجلس فرستاده می‌شد تا تصویب شود. اما به هر حال این رویه تا حدی تغییر کرده است.

اگر براساس احکام قوانین برنامه ششم توسعه، سازمان برنامه‌وبودجه با سازمان حفاظت محیط‌زیست هماهنگ باشد، حداقل پروژه‌های دولتی که مشکلات آلایندگی و محیط‌زیستی دارند، نمی‌توانند پیش از اینکه مجوز ارزیابی بگیرند، به این شکل اجرایی شوند.

بنا بر آنچه گفته شد در ایام تدوین برنامه هفتم توسعه توجه به موارد یاد شده الزامی است.

یکشنبه
۲۴ مهر ۱۴۰۱- ۱۹ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ - ۱۶ اکتبر ۲۰۲۲- شماره ۲۱۷۳-پیاپی۳۴۹۱

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

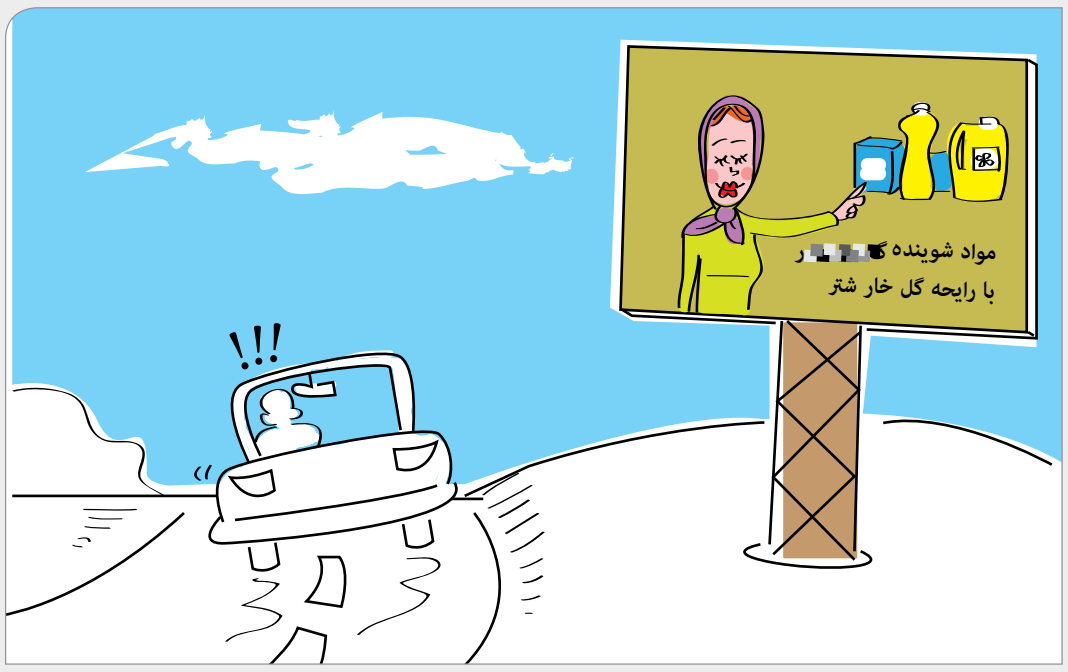
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۳ -ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: انتخاب رسانه

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

تفاوت‌های هفتمین برنامه توسعه با برنامه‌های پیشین

برنامه هفتم توسعه با تاخیری دوساله تهیه و تدوین خواهد شد و چراغ راه توسعه کشور در ۵ سال پیش رو خواهد بود.

تدوین، تصویب و اجرای این برنامه به‌خاطر مسائل و مشکلات موجود و همچنین تغییر دولت در نیمه اول سال گذشته با تاخیر روبه‌رو شد و هم‌اکنون پیش‌بینی می‌شود پس از تدوین و تبدیل آن به قانون از سال آینده وارد فاز اجرا شود.

سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه ازسوی مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده و در عمل تدوین برنامه هفتم در سازمان برنامه و بودجه کلید خورده است. مهدی پاکذات، رئیس پژوهشگاه توسعه و آینده نگری سازمان برنامه و بودجه کشور در گفت‌وگو با ایرنا درباره سیاست‌های کلی ابلاغی و برنامه هفتم توسعه مهم‌ترین تفاوت سیاست‌های ابلاغی برنامه هفتم با برنامه‌های قبلی را اولویت‌بندی کرده است.

رئیس مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه می‌گوید با اعلام سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه تدوین این برنامه آغاز شده و باتوجه به آسیب‌شناسی‌هایی که انجام شده با ۶ برنامه گذشته تفاوت‌های قابل‌توجهی خواهد داشت. پاکذات با اشاره به اینکه بلافاصله بعد از ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه هفتم، دولت اجرای ماموریت خود را شروع کرد و ستاد برنامه هفتم در سازمان برنامه و بودجه کشور تشکیل شد، به ذکر تفاوت‌های سیاست‌های کلی با موارد پیشین پرداخت و اظهار کرد: مهم‌ترین تفاوتی که این سیاست‌ها با نمونه‌های قبلی دارد، پررنگ شدن نوعی اولویت‌بندی در آنها است. در دوره‌های قبل تعداد سیاست‌های کل هر دوره نسبت به دوره قبل از آن افزایش داشت. طبیعتا به‌مرور که پیش می‌رفتیم با بروز مشکلات جدید اقتصادی و مسائل متعددی که پیش روی کشور بود، دغدغه‌مندان و نخبگان کشور در سطوح بالا برای حل همه مسائل و مشکلات کشور سیاست‌های کلی را تدوین و ابلاغ می‌کردند. برای مثال در برنامه ششم توسعه ۸۰ سیاست کلی تدوین شده بود، اما همه می‌دانند که در یک بازه زمانی پنج‌ساله امکان حل همه مسائل کشور وجود ندارد و چاره‌ای جز اولویت‌بندی و انتخاب میان این مسائل نیست. وقتی اولویت‌بندی وجود نداشته باشد برنامه‌های زیادی برای حل مسائل نوشته می‌شود، اما مثل برنامه‌های توسعه قبل اجرا نمی‌شود. به همین خاطر در سیاست‌های کلی برنامه هفتم برای حل مسائل یک اولویت‌بندی قائل شده‌اند. رئیس مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری ادامه داد: در سیاست‌های ابلاغی برنامه هفتم ۲۶ بند یا ماده تدوین شده است. یعنی از میان مسائل کشور ۲۶ مورد اولویت‌بندی شده است. در پیش‌نویس اولیه‌ای که ازسوی دفتر مقام معظم رهبری به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده ۱۴ بند آمده بود که در مجمع این ۱۴ بند به ۲۶ بند تبدیل شده است. با این حال این موضوع به‌معنای افزایش آن ۱۴ مورد نیست، بلکه هر کدام از بندهایی که در پیش‌نویس اولیه آمده بود چندین مورد را شامل می‌شد؛ به همین خاطر برخی مسائل از یکدیگر تفکیک شده و به ۲۶ مورد رسیده است.

انطباق کامل با سیاست‌های کلی

وی با اشاره به رویکرد سازمان برنامه و بودجه گفت: سازمان برنامه تصمیم گرفت خودش را کاملا به سیاست‌های کلی پایبند بداند و اولویت‌بندی‌ها را براساس آن در برنامه هفتم تنظیم کند تا به این ترتیب با مسائل کمتری روبه‌رو و برنامه به بهترین شیوه تنظیم و تدوین شود. پاکذات ادامه داد: البته این نکته را هم باید ذکر کرد که بیش از ۷۰ درصد پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های سازمان برنامه و بودجه برای تدوین سیاست‌های کلی در این سیاست‌ها آمده است؛ بنابراین تفاوت قابل‌توجهی بین اولویت‌های سازمان با سیاست‌های کلی وجود ندارد، اما این اولویت‌بندی در سطوح عالی پیامی بود برای سازمان برنامه که خلاف دوره‌های قبل به اولویت‌بندی برنامه‌ها روی بیاورد. وی ادامه داد: این کار دو حسن دارد؛ یکی اینکه برنامه توسعه گسترده و دچار برنامه‌ریزی جامع نمی‌شود و ما می‌توانیم آن را محدود کنیم. دوم اینکه قوه پذیرش این برنامه که سازمان برنامه و بودجه تهیه و تدوین خواهد کرد برای مجلس شورای اسلامی هم بیشتر خواهد شد. چون مجلس می‌بیند برنامه کاملا مطابق با سیاست‌های کلی است، این احتمال وجود دارد که تغییراتی که در برنامه‌های قبلی در مجلس اتفاق می‌افتاد این بار در زمینه برنامه هفتم به حداقل برسد.

■ دستیابی به رشد اقتصادی ۸ درصدی

پژوهشگر ارشد مسائل توسعه کشور عنوان کرد: موضوع دوم این است که در سیاست‌های کلان ابلاغی هدف‌گذاری اقتصادی انجام شده است. باوجود اهمیت سایر مسائل فرهنگی، دفاعی و... در این سیاست‌ها به صراحت ذکر شده که هدف اصلی در برنامه هفتم رشد اقتصادی است. متوسط رشد اقتصادی در ۵ سال برنامه هفتم ۸ درصد در نظر گرفته شده است. پاکذات در ادامه گفت: نکته مهمی که در این باره وجود دارد این است که هرچند نرخ رشد هدف‌گذاری شده، اما باتوجه به اینکه موضوع سرمایه‌گذاری خارجی و میزان آن خیلی مشخص نیست در سیاست‌های کلی بر سرمایه‌گذاری از محل ارتقای بهره‌وری تاکید شده است. در کشور ظرفیت‌های بسیار زیادی وجود دارد که نیازمند فعال‌سازی است و ما با این ظرفیت‌های داخلی می‌توانیم به رشد لازم دست پیدا کنیم؛ بنابراین، بین سیاست‌های ابلاغی و سیاست‌های جاری در دولت سیزدهم هماهنگی و انسجام بسیار خوبی وجود دارد. وی با ذکر این نکته که در سیاست‌های کلی بر طرح‌های عمرانی و واگذاری آنها به بخش خصوصی تاکید شده، اظهار کرد: جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری داخلی از طریق واگذاری پروژه‌ها و طرح‌های عمرانی به بخش خصوصی در اولویت قرار دارد. در واقع هم از طریق ارتقای بهره‌وری و هم از کانال جذب سرمایه‌گذاری داخلی به‌دنبال ارتقای رشد اقتصادی خواهیم بود. البته در بخش دیپلماسی اقتصادی در سیاست‌های ابلاغی به موضوع جذب سرمایه‌گذاری خارجی با اولویت همسایگان پرداخته شده است.

■ رشد اقتصادی در بخش خدمات

پاکذات در ادامه گفت: یکی دیگر از موارد قابل‌توجه در سیاست‌های ابلاغی توجه به رشد اقتصادی در بخش خدمات است. هرچند رشد بخش تولید نیز مهم و موردتوجه است، اما توجه ویژه به بخش خدمات، به‌ویژه آن بخش‌هایی که به وضعیت و شرایط ژئواکونومیکی کشور گره خورده، به‌عنوان یکی از پیشران‌های اقتصادی امری تازه است. در این زمینه بر مواردی مانند ترانزیت و حمل‌ونقل کالا و مسافر، انرژی، حتی انتقال داده و اطلاعات و... تاکید شده است. در سیاست‌های کلی به‌خوبی اشاره شده که در این بخش هم به مقداری سرمایه‌گذاری و هم اصلاح قوانین نیاز داریم. وی افزود: یکی دیگر از مواردی که در سیاست‌های کلی بی‌سابقه است، معرفی گردشگری به‌عنوان یک پیشران اقتصادی است. البته جالب است که این موضوع ذیل سرفصل فرهنگ آمده است. در واقع بخش‌های غیراقتصادی نیز در سیاست‌های کلی به سمت اقتصاد سوق داده شده‌اند.

چشم‌انداز

احتمال پایان رکود در اقتصاد

شامخ اقتصاد در شهریور ۱۴۰۱ به ۵۲.۰۸ واحد و شامخ صنعت به ۵۳.۲۵ واحد رسید که به‌ترتیب نسبت به مرداد ۴.۰۲ و ۴.۸ واحد افزایش نشان می‌دهد و می‌تواند مقدمه‌ای برای پایان رکود تورمی باشد. شامخ در بازه‌ای میان صفر تا ۱۰۰ تعریف می‌شود و هرچه این عدد پایین‌تر از ۵۰ باشد به معنی ورود به دوره رکود و هرچه بالاتر از ۵۰ باشد به معنی ورود به رونق است. این عدد در ماه‌های قبل روندی نزولی داشت، اما آمارهای شهریور نشان از بهبود نسبی شرایط دارد.

باوجود تداوم برخی مشکلات بنگاه‌های اقتصادی، شامخ اقتصاد در شهریور ۱۴۰۱ به ۵۲.۰۸ واحد و شامخ صنعت به ۵۳.۲۵ واحد رسید که به ترتیب نسبت به مرداد ۴.۰۲ و ۴.۸ واحد افزایش نشان می‌دهد. البته این بهبود برای همه صنایع و بخش‌های اقتصادی محقق نشد و در شرایطی که برخی با بهبود قابل‌توجه شاخص شامخ مواجه بودند، برخی نیز وضعیت بدی را تجربه کردند.

کارشناسان مرکز پژوهش‌های اتاق ایران شامخ ۴ گروه از صنایع حاضر در شامخ شهریور ۱۴۰۱ اعم از گروه‌های «صنایع فلزی»، «وسایل نقلیه و قطعات وابسته»، «پوشاک و چرم» و «پالایش و پتروشیمی» را تحلیل و عوامل بهبود یا افت شامخ این گروه‌ها را بررسی کرده‌اند. طبق این گزارش در شهریور، بالاترین عدد شامخ به‌دست‌آمده متعلق به گروه «صنایع فلزی» بوده و در مقابل صنعت «پوشاک و چرم» کمترین عدد به‌دست‌آمده در شامخ شهریور را به خود اختصاص داده است. در شهریور ۱۴۰۱ بالاترین عدد شامخ به‌دست‌آمده مربوط به گروه صنایع فلزی بوده است (۵۹.۴)، مقدار تولید محصولات بهبود قابل‌ملاحظه‌ای داشته است (۶۳.۳) و میزان سفارش‌های جدید نیز با ثبت عدد ۶۰.۳ بیشترین میزان در بین تمام صنایع را رقم زده که حاکی از رشد قابل‌ملاحظه سفارش‌های ثبت‌شده در شهریور نسبت به مرداد است. سرعت انجام و تحویل سفارش‌ها نیز افزایش یافته (۵۹.۳) و موجودی مواد اولیه کاهش اندکی را تجربه کرده است (۴۵.۹). میزان استخدام و بکارگیری نیروی کار نیز افزایش قابل‌توجهی داشته است (۶۰). در این ماه باوجود افت نرخ محصولات فلزی در بازارهای جهانی، گزارش‌های به‌دست‌آمده از مدیران خرید حکایت از این دارد که در بازارهای داخلی شاهد بهبود در وضعیت عمومی کسب‌وکارهای این صنعت بوده‌ایم، اما دلایل این نتایج را باید در عوامل اصلی موثر بر محیط کسب‌وکار این صنعت در کشور جست‌وجو کرد.

در شهریور ۱۴۰۱ عدد شامخ به‌دست‌آمده برای گروه وسایل نقلیه و قطعات وابسته نشان از بهبود در وضعیت عمومی کسب‌وکارهای این گروه داشته است (۵۸.۵). عدد به‌دست‌آمده برای شامخ این گروه بعد از گروه صنایع فلزی بالاترین عدد در میان گروه‌های مختلف است. مقدار تولید محصولات حکایت از بهبود قابل‌ملاحظه‌ای دارد (۶۴.۵) و میزان سفارش‌های جدید نیز که به‌دلایلی که به آن اشاره خواهد شد نشان از رشد در شهریور دارد (۵۴.۸). سرعت انجام و تحویل سفارش‌ها نیز افزایش یافته (۵۱.۳) و موجودی مواد اولیه کاهش اندکی را تجربه کرده است (۴۵.۳). میزان استخدام و بکارگیری نیروی کار نیز افزایش قابل‌توجهی داشته است (۶۱.۳). اما دلایل این نتایج چه بوده است؟

براساس اطلاعات موجود در گزارش عملکرد ماهانه شهریور برخی از شرکت‌های خودروسازی که در سامانه کدال منتشر شده، اعطای مجوز عرضه برخی محصولات شرکت‌های خودروسازی در بورس کالا نیز تا حدودی بر نرخ خودرو در بازار آزاد و افزایش فروش تاثیرگذار بوده است. همچنین براساس اعلام شرکت سایپا، مجوز شماره‌گذاری برخی محصولات این شرکت که پیش‌تر لغو شده بود در شهریور از مبادی ذی‌ربط اخذ شده است. از سوی دیگر افزایش فروش برخی محصولات خودرویی و محصولات قطعه‌سازان مربوط به نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی درون‌شهری (فروش ۲۵۰۰ دستگاه اتوبوس درون‌شهری دیزلی به وزارت کشور) و انعقاد قرارداد با برخی از دستگاه‌های دولتی (فروش ۵۰۰۰ دستگاه ون درون‌شهری بنزینی به وزارت کشور) است که توسط برخی از شرکت‌ها گزارش شده است. اخبار منتشرشده درباره احتمال افزایش نرخ انواع خودرو در پاییز نیز بر افزایش تقاضای خودرو در شهریور مؤثر بوده است.

در میان گروه‌های مختلف موردبررسی در شامخ شهریور، کمترین عدد به‌دست آمده برای شامخ گروه صنایع پوشاک و چرم است. عدد شامخ این صنعت ۴۱.۶ است که به‌معنی افت قابل‌توجه در وضعیت عمومی کسب‌وکارهای این صنعت نسبت به ماه گذشته است. میزان تولید در شهریور نسبت به ماه گذشته به‌شدت کاهش یافته (۳۷.۵) و سفارش‌های جدید نیز به‌طور جدی افت داشته است (۳۱.۳). سرعت تحویل سفارش‌های جدید اندکی کاهش یافته (۴۳.۸) و موجودی مواد اولیه بدون تغییر بوده است (۵۰). اعداد به‌دست‌آمده برای این صنعت دلالت بر افت قابل‌ملاحظه در فروش (۳۱.۳)، کاهش بسیار در میزان صادرات (۳۱.۱) باوجود تنزل نرخ محصولات تولیدی (۳۷.۵) دارد.

نظرگاه

تشدید شکاف بین دستمزد و تورم

وحید شقاقی‌شهری- کارشناس اقتصاد:

سیاست‌های اقتصادی هم در جهت بازتوزیع ثروت عمل نکرده و موجب زیاد و زیادتر شدن نابرابری‌ها شده و همین انباشت چالش‌های اقتصادی است که می‌تواند محرک اعتراضات باشد.

باید توجه داشته باشیم هر پدیده‌ای به‌ویژه پدیده‌های اجتماعی معمولا تک‌بعدی و تک‌وجهی نیستند و وقتی ریشه‌های معضلات اجتماعی مانند اعتیاد، جرم و بزه و طلاق مورد بررسی قرار می‌گیرد به مسائل چندبعدی می‌رسیم و اساسا عوامل مختلفی در بروز پدیده و بحران‌های اجتماعی اثرگذار هستند.

اعتراض هم به‌عنوان یک پدیده اجتماعی، ریشه و عوامل متعددی دارد و موضوعات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، مباحث مرتبط با قانون‌گذاری و مسائل اقتصادی می‌توانند منشأ اعتراضات باشند و در بررسی ریشه‌ای اعتراضات اخیر هم می‌بینیم که بخشی از جامعه دغدغه‌ها و نگرانی‌های اقتصادی داشتند و مسئله پیش‌آمده جرقه‌ای برای بروز اعتراضات پیرامون مشکلات اقتصادی بوده است. البته تفکیک سهم هر یک از عوامل گفته‌شده در بروز این پدیده اجتماعی کار بسیار سخت و دشواری است.

حداقل یک دهه ضعف و چالش‌های اقتصادی که به‌تدریج تشدید شدند، می‌تواند مبنای تحلیل اقتصادی این پدیده (اعتراضات) و سایر پدیده‌ها باشد.

در این مدت شکاف طبقاتی در کشور افزایش یافت و امید تهیه مسکن برای مردم به‌ویژه جوانان بسیار کمرنگ‌تر شد. در یک دهه گذشته به‌دلیل رشد اقتصادی صفر و منفی شدن رشد سرمایه‌گذاری بخشی از جامعه بیکار شدند یا به‌دلیل نیمه فعال شدن بنگاه‌های تولیدی، نیروی کار این بنگاه‌ها یا تعدیل شدند یا ساعت کاری آنها کاهش یافت و به‌عنوان نیروی پاره وقت محسوب شدند.

همچنین در دوره شیوع کرونا، کسب‌وکار بخشی از مردم در بیش از ۲ سال، تعطیل شد و کارگران هم خانه‌نشین یا در بنگاه‌هایی که فعال مانده بودند به کارگران نیمه‌وقت تبدیل شدند.

میانگین افزایش نرخ تورم در طول ۴ سال گذشته بیش از ۴۰ درصد بوده، در حالی که میانگین افزایش دستمزد در این مدت حدود ۲۰ درصد بوده است؛ بنابراین شکاف بین دستمزد و تورم تشدید شد.

از سوی دیگر سیاست‌های اقتصادی هم در جهت بازتوزیع ثروت عمل نکرده و همین عوامل موجب زیاد و زیادتر شدن نابرابری‌ها شده است. همین انباشت چالش‌های اقتصادی می‌تواند محرک اعتراضات را ایجاد کند.

نباید تک‌بعدی به مسائل نگریست و عوامل بروز اعتراضات هم چندوجهی بوده‌اند.

می‌توان این اتفاقات را از حیث اقتصادی، سیاسی، کارکرد نهادهای قانونی و... تحلیل کرد، اما در مجموع تمام کارشناسان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حقوقی متفق‌القول می‌گویند این اعتراضات عوامل چندبعدی و چندوجهی داشته و انباشت این مشکلات می‌تواند باعث نارضایتی شود.

برای حل یک مسئله، شرط اول پذیرش مسئله است؛ یعنی در ابتدا باید بپذیرند که مسئله و مشکلی وجود دارد و شرط دوم فراهم کردن شرایطی برای گفت‌وگو در یک فضای آزادگونه است.

اخیرا شاهد بودیم که چند تن از اساتید دانشگاه تهران به گفت‌وگو برای وضعیت فعلی کشور نشستند که تعدادی از رسانه‌ها به برخی از این اساتید حمله کردند.

این شرایط را می‌توان با یک فرد مبتلا به بیماری توصیف کرد. فردی که علائم بیماری را مشاهده می‌کند، اول باید بپذیرد که بیمار است تا به پزشک مراجعه کند و پس از آن است که می‌تواند وارد مرحله گفت‌وگو شود و مستلزم این گفت‌وگو برای شناسایی مسئله و یافتن راه‌حل‌ها ایجاد فضا و شرایط آزاد برای گفت‌وگو است.

از درون این گفت‌وگوها ریشه و علل مشخص می‌شود و پس از آن می‌توان به مرحله درمان رسید. رسیدن به مرحله درمان فرآیند و پروتکل خاص خود را دارد و بدون طی هر یک از این مراحل امکان حل مسئله وجود ندارد و پوشاندن مسئله هم به‌معنای حل مسئله نیست.

شبیه بیماری که برای پنهان کردن درد برای مدتی مُسکن مصرف می‌کند که این رفع درد لحظه‌ای با مصرف مُسکن به‌معنای درمان بیماری نیست و در آینده هم احتمالا این مُسکن‌ها جواب نمی‌دهند و اثرگذار نخواهند بود.

موضوع این است که عده‌ای هنوز مسئله را نمی‌پذیرند و به‌طور قطع در این شرایط نمی‌توان به مرحله گفت‌وگو رسید و اگر گفت‌وگویی شکل بگیرد به بگومگو می‌کشد و ماهیت خود را از دست می‌دهد و تا زمانی که مرحله گفت‌وگو مبتنی بر اندیشه و تفکر و کارشناسی‌شده طی نشود، مرحله درمان هم آغاز نمی‌شود.

شاید با طی این مراحل به راه‌حل هم برسیم اما ممکن است این راه‌حل‌ها به درمان ختم نشوند و کار از کار گذشته باشد؛ شبیه بیماری سرطانی که راه‌حل و درمانی برای بیماری‌اش پیدا شده اما یا داروی آن در دسترس نیست یا اینکه بیماری متاستاز کرده و با اینکه درمان بیماری شیمی درمانی است، بدن بیمار توانایی تحمل این درمان سنگین را ندارد.

واقعیت این است که طی این مراحل سخت و زمانبر خواهد بود، چراکه این مسائل از ۵۰ سال گذشته انباشت شده و بسیاری از این مشکلات ساختاری و نهادی هستند که با تغییر افراد هم حل نخواهند شد.

تا زمانی که ساختار اصلاح نشود، افرادی هم که تغییر می‌کنند وارد یک ساختار معیوب می‌شوند و در این ساختار معیوب مضمحل خواهند شد.

برخی از صاحب‌نظران با ساده‌سازی مسئله، گمان می‌کنند این اصلاحات با سرعت به اجرا می‌رسند؛ حال اینکه حل همین مسائل اقتصادی که از ۵۰ سال گذشته هم راه‌حل آنها را می‌دانیم بسیار سخت است.

برای مثال از ۵۰ سال گذشته راه‌حل مقابله با افزایش نرخ تورم را می‌دانیم اما در اجرای این راه‌حل‌ها موفق نبودیم، چراکه اجرای این راه‌حل‌ها بسیار سخت است و اجرای صحیح راه‌حل‌ها به اندازه شناخت مشکلات و یافتن راه‌حل‌ها اهمیت دارد.